

Hogeschool Zuyd

Opleiding voor Ergotherapie

Uitgebreide opleidingsbeoordeling

Inleiding

Dit visitatierapport bevat de beoordeling van de bestaande hbo-bacheloropleiding voor Ergotherapie van Hogeschool Zuyd. De beoordeling is uitgevoerd door een visitatiepanel dat door NQA in opdracht van Hogeschool Zuyd is samengesteld. Het panel is in overleg met de opleiding samengesteld en is voorafgaand aan de visitatie goedgekeurd door de NVAO. Het rapport beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel. Het is opgesteld conform het *Beoordelingskader voor de uitgebreide opleidingsbeoordeling* van de NVAO (6 december 2010) en het *NQA Protocol 2011 voor de uitgebreide opleidingsbeoordeling*.

De visitatie heeft plaatsgevonden op 18 en 19 mei 2011.
Het visitatiepanel bestond uit:

Mevrouw Dr. M.J.L. Graff (voorzitter, domeindeskundige)
Mevrouw drs. E.H.C. Cup (domeindeskundige)
Mevrouw P.J. Klompenhouwer MSc (domeindeskundige)
Mevrouw C.N. Landré (studentlid)

De heer drs. ing. A.G.M. Horrevorts en mevrouw drs. L.J. Hoevenaars (respectievelijk senior en junior auditor van NQA), traden op als secretarissen van het panel.

Bij de aanvraag werd door de instelling een kritische reflectie aangeboden die naar vorm en inhoud voldeed aan de eisen van het desbetreffende beoordelingskader van de NVAO en aan de eisen van het *NQA Protocol 2011*. Het panel heeft de kritische reflectie bestudeerd en een bezoek aan de opleiding gebracht. De kritische reflectie en alle overige (mondeling en schriftelijk) verstrekte informatie hebben het visitatiepanel in staat gesteld om tot een weloverwogen oordeel te komen.

Het visitatiepanel verklaart dat de beoordeling van de opleiding in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Utrecht, 31 augustus 2011

Panelvoorzitter

Mevrouw dr. M.J.L. Graff

Panelsecretaris

drs. ing. A.G.M. Horrevorts

Samenvatting

De hbo-bacheloropleiding Ergotherapie van Hogeschool Zuyd is in mei 2011 door een panel gevisiteerd. De opleiding biedt een voltijd variant aan. Het panel heeft de kwaliteit van de opleiding als **goed** beoordeeld.

Beoogde eindkwalificaties

De opleiding Ergotherapie van Hogeschool Zuyd heeft, aldus het panel, een goede set eindkwalificaties ontwikkeld. De eindkwalificaties (beschreven in de vorm van beroepscompetenties) zijn afgestemd op de internationale standaard voor ergotherapeuten. De wettelijke bepalingen die van toepassing zijn voor de beroepen in de gezondheidszorg (BIG-wet) zijn geïntegreerd in de doelen van de opleiding. De opleiding heeft op een zeer inzichtelijke wijze de beoogde eindkwalificaties van de opleiding uitgewerkt naar inhoud, niveau en (internationale) oriëntatie. De doelen zijn op een uitzonderlijke heldere en complete wijze geformuleerd. Uit de eindkwalificaties blijkt duidelijk dat de opleiding een beroepsgerichte opleiding op bachelorniveau is.

Het panel beoordeelt de beoogde eindkwalificaties (standaard 1) als **goed**.

Programma

Het panel is enthousiast over het programma dat de opleiding biedt. De opleiding combineert theorie en praktijk op een uitstekende wijze. Zij legt een stevige theoretische basis voor het methodisch handelen van de ergotherapeut. Studenten leren praktijkgericht onderzoek te doen, zich kritische vragen te stellen en hun behandelplan te verantwoorden. Daarbij staat de vraag van de cliënt centraal (client based en evidence based). Kritisch leren denken is de consequent volgehouden rode draad in het programma. De internationale component is voldoende aanwezig in het programma. Dit geldt ook voor het opleidingstraject voor Duitse studenten (BSG-traject).

De opleiding biedt studenten actuele theorieën en modellen aan die in de (internationale) beroepspraktijk gebruikt worden en is internationaal georiënteerd. Het panel kan de opleiding vergelijken met soortgelijke opleidingen aan universiteiten in het Verenigd Koninkrijk. Het programma van de opleiding ergotherapie van Hogeschool Zuyd kan voor sommige universiteiten (in de UK) als voorbeeld gesteld worden. Ook Duitse opleidingen ergotherapie zien de opleiding als een voorbeeld voor hun eigen onderwijs.

Er is een goede koppeling tussen de opleidingsdoelen (de competenties) en het opleidingsprogramma. Alle competenties komen in het programma aan bod op een voldoende niveau van beheersing. Het panel heeft tijdens het visitatiebezoek kunnen vaststellen dat de opleiding systematisch en consequent de samenhang in het programma aanbrengt en bewaakt.

Studenten leren van praktijksituaties en de kenniscomponent krijgt aandacht in Probleem Gestuurd Onderwijs, maar ook in collegevorm. Er is specifieke aandacht voor de beroepsvaardigheden in het skillslab.

De opleiding besteedt veel aandacht aan de kennisbasis van de ergotherapeut en daagt studenten uit tot kritisch denken. Deze aanpak is consequent doorgevoerd in alle onderdelen van de opleiding. Er is vanuit internationale opleidingsinstituten veel belangstelling voor de inhoud van de opleiding en de didactische aanpak.

De opleiding sluit goed aan bij het instapniveau van de studenten. In het eerste jaar van de opleiding begeleidt de opleiding studenten, daar waar nodig, om de overgang van vo - mbo naar hbo in het eerste jaar goed te kunnen maken. De opleiding kent bijzondere studietrajecten voor studenten die meer aankunnen of al meer kennis en vaardigheden in huis hebben.

De opleiding heeft een reeks van procedures, maatregelen en begeleidingsvormen ontwikkeld die bijdragen aan het tijdig signaleren of voorkomen van studievertraging. De maatregelen zijn goed beschreven en worden ook (zonder uitzondering) goed uitgevoerd. De omvang van het studieprogramma voldoet aan de wettelijke norm van 240 EC.

Het panel beoordeelt de oriëntatie van het programma en de vormgeving van het programma (de standaarden 2 en 4) als **excellent**. De Inhoud van het programma, instroom en studeerbaarheid (de standaarden 3, 5 en 6) als **goed**. De duur van het programma (standaard 7) voldoet aan de wettelijke norm van 240 EC en scoort daarmee **voldoende**.

Personeel

De opleiding beschikt over een duidelijk personeels- en scholingsbeleidbeleid waarbinnen de medewerkers zeer veel mogelijkheden hebben om zich te professionaliseren. Tijdens de gesprekken en aan de hand van scholingsoverzichten heeft het panel vastgesteld dat docenten ruimschoots gebruik maken van de mogelijkheden. De invulling van de functioneringsgesprekken ziet het panel als vernieuwend en vooruitstrevend. Uit de gesprekken met het management en de docenten blijkt duidelijk dat het systeem van intervisie door de docenten als bijzonder prettig en leerzaam wordt ervaren. Het aanstellingsbeleid zorgt voor een divers personeelsbestand.

Docenten onderhouden veel, diverse en continue contacten met de beroepsvereniging en het (internationale) werkveld. Andersom participeert het werkveld in grote mate in de opleiding door middel van de werkveldcommissie, cursussen voor praktijkbegeleiders, samenwerkingsprojecten en afstudeerprojecten. Het is aantoonbaar dat de medewerkers substantiële bijdragen leveren aan de innovatie van het vak en de beroepspraktijk door middel van een centrale rol bij projecten, congressen en publicaties.

Het panel constateert dat de kwaliteit van de docenten over de hele linie zeer goed is. Ze beschikken over de vaardigheden om docent te zijn. Naast de kennis van het vakgebied ergotherapie zijn docenten op de hoogte van ontwikkelingen binnen hun werkveld en zijn in grote mate internationaal actief.

Het panel heeft zeven schriftelijke verklaringen gezien van gezaghebbende deskundigen, onder meer de voormalig wetenschappelijk directeur van Ergotherapie Nederland en (ten tijde van de verklaring) lector Kenniskring Arbeid en Gezondheid Hogeschool Rotterdam en een docent aan de Universiteit van Heidelberg. In hun verklaringen melden ze onder meer

dat de docenten beschikken over “excellent teaching qualities” en dat docenten een grote internationale bijdrage leveren aan het vakgebied. Het panel ziet dat de kwaliteit van het personeel duidelijk ver uitsteekt boven de gangbare basiskwaliteit en (inter)nationaal als voorbeeld kan worden aangemerkt.

De opleiding heeft een personeelsformatie die goed past bij de kwaliteit van het onderwijs die de opleiding ambieert.

Het panel beoordeelt het personeelsbeleid en de kwaliteit van het personeel (de standaarden 8 en 9) als **excellent**. De kwantiteit van het personeel (standaard 10) als **goed**.

Voorzieningen

De opleiding heeft goede materiële voorzieningen voor zowel medewerkers als studenten. Wel zijn de voorzieningen hier en daar wat verouderd. De beperkte beschikbaarheid van werkplekken is een door de opleiding erkend probleem. Het panel vertrouwt erop dat bij de vernieuwing van de locatie (uitvoering start in 2012) hier een definitieve oplossing voor wordt gerealiseerd.

Het hoofdfaserendement ligt bij de opleiding erg hoog; de opleiding behaalt de Hogeschool Zuyd-norm van negentig procent.

De studenten zijn zeer te spreken over de studiebegeleiding. De opleiding bewaakt de studievoortgang op een uitstekende wijze. De uitvoering van de studieloopbaanbegeleiding leidt ertoe, aldus het panel, dat het beste uit de studenten wordt gehaald. De bereikbaarheid van docenten en student-assistenten voor studenten springt in het oog.

De informatie over de opleiding is zeer duidelijk en studenten worden goed voorbereid op een leven lang leren. Het panel is van mening, mede door zijn kennis van vergelijkbare opleidingen nationaal en internationaal, dat de opleiding op dit gebied een voorbeeld is.

Het panel beoordeelt de studiebegeleiding (standaard 12) als **excellent**. De materiële voorzieningen (standaard 11) als **goed**.

Kwaliteitszorg

De opleiding ergotherapie evalueert op systematische wijze de kwaliteit van het onderwijs. Kwaliteitszorg is een vast terugkerend onderwerp in diverse overlegsituaties. Het panel merkt op dat in de gesprekken met docenten, studenten en werkveld een zeer consistent beeld naar voren komt over het belang van evalueren en verbeteren. De opleiding handelt hier consequent naar, zo stelt het panel vast. De opleiding is kwaliteitsbewust. Dit blijkt mede uit resultaten van landelijke evaluaties (Keuzegids hoger onderwijs, Studiekeuze 123, HBO-monitor 2009, Nationale Studenten Enquête). Daarin scoort de opleiding ergotherapie in een reeks van jaren hoog ten opzichte van de andere opleidingen ergotherapie. Het panel ziet dit als een indicatie voor een goed uitgevoerd verbeterbeleid.

Het panel beoordeelt de evaluatieresultaten, verbetermaatregelen en betrokkenheid bij kwaliteitszorg (de standaarden 13, 14 en 15) als **goed**.

Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding heeft een goed toetsbeleid ontwikkeld en brengt dit ook in praktijk. Het docententeam is zich bewust van het feit dat bij competentiegericht toetsen onderlinge afstemming over criteria en cesuur continu aandacht vraagt. De opleiding pakt dit planmatig aan.

Het niveau van de eindkwalificaties is, aldus het panel, naar behoren. De opleiding beoordeelt de stageopdrachten en eindwerkstukken van studenten op een adequate wijze. De eindwerkstukken weerspiegelen het hbo-bachelor niveau.

Het panel beoordeelt de toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties (standaard 16) als **goed**.

Bijzonder kenmerk Evidence Based Practice

Het panel onderschrijft de conclusie van het panel Evidence Based Practice (EBP) dat de opleiding Ergotherapie van Hogeschool Zuyd in 2010 bezocht. Dit panel stelde in 2010 vast dat de opleiding Ergotherapie het bijzonder kenmerk EBP in voldoende mate heeft geconcretiseerd en voldoende onderscheidend is ten opzichte van andere opleidingen.

Inhoudsopgave

1	Basisgegevens van de opleiding	11
2	Beoordeling	13
	<i>Beoogde eindkwalificaties</i>	13
	Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties	13
	<i>Programma</i>	14
	Standaard 2 Oriëntatie van het programma	16
	Standaard 3 Inhoud van het programma	18
	Standaard 4 Vormgeving van het programma	20
	Standaard 5 Instroom	23
	Standaard 6 Studeerbaarheid	25
	Standaard 7 Duur	27
	<i>Personeel</i>	28
	Standaard 8 Personeelsbeleid	28
	Standaard 9 Kwaliteit van het personeel	30
	standaard 10 Kwantiteit van het personeel	32
	<i>Voorzieningen</i>	34
	Standaard 11 Materiële voorzieningen	34
	Standaard 12 Studiebegeleiding	36
	<i>Kwaliteitszorg</i>	38
	Standaard 13 Evaluatie resultaten	38
	Standaard 14 Verbetermaatregelen	40
	Standaard 15 Betrokkenheid bij kwaliteitszorg	41
	<i>Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties</i>	43
	Standaard 16 Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	43
	<i>Bijzonder kenmerk: Vormgeving en integratie van evidence base practice in het curriculum</i>	49
3	Eindoordeel van de opleiding	51
4	Aanbevelingen	52
5	Bijlagen	53
	Bijlage 1: Eindkwalificaties van de opleiding	55
	Bijlage 2: Overzicht opleidingsprogramma	57
	Bijlage 3: Deskundigheden panelleden	69
	Bijlage 4: Bezoekprogramma	74
	Bijlage 5: Brondocumenten opleiding Ergotherapie	78
	Bijlage 6: Overzicht van geselecteerde afstudeerwerkstukken	83

1 Basisgegevens van de opleiding

Administratieve gegevens van de opleiding

1. Naam opleiding in CROHO	Opleiding voor Ergotherapie
2. Registratienummer opleiding in CROHO	34574
3. Oriëntatie en niveau	hbo bachelor
4. Aantal studiepunten	240
5. Afstudeerrichting(en)	Niet van toepassing
6. Variant(en)	Voltijd
7. Locatie(s)	Heerlen Het huidige cohort 2010 – 2011 Bachelorstudiengang (BSG-traject) heeft Heerlen als lesplek met uitzondering van vier weekends op locatie in Hamburg en Regensburg. Vanaf cohort 2011 vindt al het onderwijs in Heerlen plaats.

Administratieve gegevens van de instelling

8. Naam instelling	Hogeschool Zuyd
9. Status instelling	Bekostigd
10. Resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Niet van toepassing

Kwantitatieve gegevens over de opleiding

1. In- door- en uitstroomgegevens

	Instroom Cohort								
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Aantal	207	230	184	220	225	163	184	245	261
Uitval jaar 1	17,4%	27,0%	26,1%	18,6%	20,9%	28,2%	20,1%	16,7%	6,5%
Uitval jaar 2	3,9%	2,1%	1,6%	5,0%	5,3%	7,4%	4,9%	2,1%	
Uitval na 2 jaar	4,3%	5,2%	4,4%	2,3%	2,7%	2,4%	1,1%		
Uitval totaal	25,6%	34,3%	32,1%	25,9%	28,9%	38,0%	26,1%	18,8%	6,5%
Diploma ≤ jaar 4	64,7%	54,3%	59,2%	65,5%	63,1%	28,2%	34,2%	39,6%	
Diploma in jaar 5	8,2%	9,2%	8,2%	8,6%	6,2%				
D na 5 jaar	1,5%	2,2%	0,5%	0,0%					
D Max	74,4%	65,7%	67,9%	74,1%	71,6%	62,0%	73,9%	89,8%	93,5%
Diploma totaal	74,4%	65,7%	67,9%	74,1%	69,3%	28,2%	34,2%	39,6%	
						1	1	1	
Momenteel studierend	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	2,3%	33,8%	39,7%	50,2%	93,5%
	Geel gemarkeerde percentages zijn de reeds afgestudeerde studenten BSG-traject.								

2. Gerealiseerde docent-studentratio

Vierjarig programma 1 : 19,8

Bachelor Studien Gang (BSG) voor Duitse ergotherapeuten: 1 : 26,7

3. Gemiddeld aantal contacturen¹ per fase van de studie.

De eerste twee jaar van de opleiding bestaat uit acht periodes (van 10 weken). Elke periode kent een cursus, project en training. Daarnaast werkt de student aan opdrachten voor de studieloopbaanbegeleiding, buitenschools leren (in het kader van de vrije studieruimte) en opdrachten voor incidentele activiteiten. Gemiddeld blijken de studenten in jaar een en twee een totale studielast van 35 à 40 uur te realiseren (studielastmetingen). Deze is verdeeld over geplande contacturen (in het eerste jaar dertien uur; in het tweede jaar elf uur) en niet-geplande uren in de vorm van mondelinge consulten en contacten via e-learning zoals Blackboard en e-mail met docenten en medestudenten. Navraag bij studenten leert dat zij hiervan gemiddeld vijf uur per week gebruik maken. Daarnaast werken studenten op school samen aan projecten, oefenen na de training hun vaardigheden verder, etc. De totale werktijd van de studenten op school is daardoor aanmerkelijk groter dan het aantal ingeplande contacturen. De hoofdfase (jaar drie en vier) bestaat uit de keuzevakken (10 weken), minor (10 weken), twee hoofdstages (van elk 20 weken) en afstudeerfase (20 weken). De hoofdstages bestaan uit gemiddeld 32,5 contactuur per week en voor de minoren, keuzevakken en afstuderen zijn gemiddeld zes tot acht contacturen gepland per week.

Het BSG-traject bestaat uit drie semesters (1,5 jaar, waar nodig twee jaar) De eerste twee semesters zijn de studenten twee dagen per week op de opleiding (16 contacturen per week). In het derde semester komen de studenten één keer per 4 weken gedurende twee dagen naar de opleiding (gemiddeld 4 contacturen per week). In deze periode ronden zij hun afstudeeropdracht af, schrijven een artikel, bespreken de uitgewerkte casuïstiek en werken aan hun project. Evenals in het reguliere programma maken studenten gemiddeld vijf uur per week gebruik van contacten via e-learning met docenten en medestudenten. Voord e BSG gaat het hierbij om acht tot tien uur per week, naast vier uur docentcontacttijd.

---

¹ De opleiding hanteert als definitie voor 'contactuur': De opleiding maakt een onderscheid tussen directe en indirecte contactactiviteiten. Directe contactactiviteiten betreffen colleges, trainingen, bijeenkomsten project- en cursusgroep etc. De contacten zijn met docenten of andere (externe) inhoudsdeskundigen. Bij indirecte contactactiviteiten werken studenten met een geroosterde begin- en eindtijd aan opdrachten en raadplegen daarbij docenten. Hieronder valt ook het oefenen met getrainde simulatiecliënten, die feedback geven en de begeleiding door studentcoaches.

2 Beoordeling

Het visitatiepanel beschrijft hieronder per standaard van het NVAO beoordelingskader de bevindingen, overwegingen en conclusies. Het eindoordeel over de opleiding volgt in hoofdstuk 3.

Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Bevindingen

De *Beroepscompetenties Ergotherapie* (Verhoef, Zalmstra, 2007) zijn leidend voor de inhoud van het onderwijsprogramma. De opleiding Ergotherapie verantwoordt in de nota *Van Beroepscompetenties Ergotherapie naar Leerinhouden (opleiding Ergotherapie Hogeschool Zuyd, 2010 – 2011)* hoe de beroepscompetenties in het onderwijs zijn uitgewerkt. In dit laatste document geeft de opleiding op een overzichtelijke wijze weer wat de relatie is tussen de beroepscompetenties ergotherapie, de Dublin descriptoren en de generieke kernkwalificaties hbo-bachelor (beide een maat voor het bachelorniveau), de Algemene Maatregel van Bestuur wet Beroepen in de Gezondheidszorg (BIG) en de Europese Tuning-competenties voor de bachelor occupational therapy.² In dit document geeft de opleiding haar eigen visie weer op het vakgebied en de opleiding ergotherapie. Het document legt enerzijds verbanden tussen het beroepsgericht handelen (occupation based) van de ergotherapeut, de klantgerichtheid (client centered), de aanpak van evidence based practice (EBP) en anderzijds de internationale Tuning standaard en de Dublin descriptoren. Het is een goed document waarin de lijn van de opleiding goed uiteen wordt gezet. Ook recente ontwikkelingen zijn in de opleiding goed verwerkt, zoals geriatrie en evidence based practice. De opleiding participeert in een project waarin docenten van de vier Nederlandse opleidingen Ergotherapie, medewerkers van de beroepsvereniging en studenten samenwerken. Het project is gericht op het herzien van de beroepscompetenties voor de ergotherapeut. De basis voor de herziening is het vernieuwde *Beroepsprofiel Ergotherapeut, Utrecht, 2011*). Daarin zijn de Tuningcompetenties en de in 2008 vernieuwde Algemene Maatregel van Bestuur wet BIG verwerkt. De nieuwe beroepscompetenties zullen in 2012 beschikbaar zijn.

---

² Tuning is gericht op het internationaal transparant en vergelijkbaar maken van gelijksoortige opleidingen. Daartoe zijn inmiddels voor ruim 25 vakgebieden referentiepunten gedefinieerd. Deze referentiepunten zijn van belang voor het vaststellen van de gewenste leeruitkomsten of eindtermen van een specifiek studieprogramma (in dit geval ergotherapie). Daarnaast zijn ze belangrijk voor het toelaten van studenten tot een vervolgopleiding. De referentiepunten zijn verwerkt in raamwerken voor vakgebieden, die een koppeling vormen tussen Europese en nationale raamwerken. (Bron: website Nuffic / www.nuffic.nl/, d.d. 21 april 2011)

De opleiding is erkend door de World Federation of Occupational Therapists (WFOT) en voldoet, aldus het panel, ruimschoots aan de minimum standaard van de WFOT (voor het laatst door WFOT erkend in 2006 en de volgende review zal plaatsvinden in 2012/2013, Bron www.wfot.org d.d. 21 april 2011).

In de missie en visie van de opleiding staat dat de opleiding wil aansluiten op actuele nationale en internationale ontwikkelingen in de beroepspraktijk. De opleiding heeft aldus het panel een ruim netwerk van internationale contacten die deze ambitie mogelijk moeten maken. Uit de notulen van de werkveldcommissie blijkt dat de commissie missie, visie en doelen van de opleiding uitgebreid bespreekt met het werkveld. Het panel stelt vast dat de opleiding dit waarmaakt.

Overwegingen

Het panel stelt vast dat de opleiding op een gedegen wijze verantwoordt hoe zij de beroepscompetenties van de ergotherapeut heeft uitgewerkt. Duidelijk is dat de competenties zijn afgestemd op de internationale en nationale standaarden voor een bachelor en op de internationale standaard voor ergotherapeuten. Uit de eindkwalificaties blijkt duidelijk dat de opleiding een beroepsgerichte opleiding is en dat het doel is professionals (ergotherapeuten) op te leiden voor de sector gezondheidszorg. De wettelijke bepalingen die van toepassing zijn voor de beroepen in de gezondheidszorg (BIG-wet) zijn geïntegreerd in de doelen van de opleiding. Het panel stelt vast dat de opleiding helder heeft verwoord wat de doelstellingen van de opleiding zijn, ook in internationaal perspectief. Het panel constateert dat nieuwe ontwikkelingen in het vakgebied van ergotherapie in het opleidingsprogramma zijn opgenomen. De opleiding heeft op een zeer inzichtelijke wijze de beoogde eindkwalificaties van de opleiding uitgewerkt naar inhoud, niveau en oriëntatie. Ook de relatie met internationale eisen voor het bachelorniveau en de internationale standaard voor opleidingen ergotherapie zijn aangetoond. Het panel concludeert dat de opleiding de doelen van het onderwijsprogramma op een uitzonderlijke heldere en complete wijze heeft geformuleerd.

Conclusie

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Programma

Het panel geeft eerst een kort overzicht van de inrichting van het onderwijsprogramma van de opleiding Ergotherapie van Hogeschool Zuyd.

De opleiding ergotherapie biedt een competentiegericht onderwijsprogramma waarin alle leerinhouden direct zijn afgeleid van de beroepstaken van de ergotherapeut.

De opleiding heeft haar curriculum vormgegeven op basis van de onderwijsvisie van Hogeschool Zuyd, waarvan vraagsturing, competentiegerichtheid en maatwerk de pijlers vormen.

Kernpunten van de leerdynamiek die de opleiding ergotherapie beoogt zijn:

- authentieke, complexe beroepsopdrachten zijn de basis voor het leren;
- theorie en vaardigheden komen in de loop van de opleiding op een steeds hoger niveau terug (concentrisch leren);
- de student construeert in samenspraak met anderen zijn eigen betekenisvolle kennisnetwerk (sociaal constructivisme);
- naarmate de opleiding vordert, wordt een groter beroep gedaan op zelfsturing en zelfverantwoordelijkheid van de student.

Bij de ontwikkeling van het (herziene) curriculum (gestart in 2004-2005), is de inhoud gestoeld op de volgende kernpunten:

- Problemen van cliënten en de aanpak daarvan zijn handelingsgericht en worden in de eigen context van de cliënt geplaatst (occupation based en context based)
- De ervaring en de expertise van de cliënt nemen in de ergotherapeutische analyse en interventies een centrale plaats in (client centered)
- In zijn keuze van assessments en interventies werkt de student methodisch en integreert daarbij evidence.

De opleiding heeft een regulier, vierjarig curriculum en enkele daarvan afgeleide trajecten. Het vierjarige curriculum is verdeeld in twee basisjaren, waarin de student kennis en vaardigheden verwerft tot het instapniveau voor de stages en een derde en vierde jaar waarin hij zijn competenties verbreedt en verdiept.

De eerste twee opleidingsjaren hebben een vergelijkbare didactische opzet. In het eerste jaar werkt de student aan opdrachten die representatief zijn voor het werk van de ergotherapeut. De student kan daardoor een weloverwogen besluit nemen over zijn keuze voor het beroep.

In jaar twee biedt het programma de student meer ruimte om zijn eigen keuzes te maken (verbreden of verdiepen van zijn competenties). Op basis van zijn competentieprofiel en interesses kiest de student in het derde en vierde jaar ergotherapiespecifieke keuzevakken, multiprofessionele minoren, stageplekken en thema van zijn afstudeerproject. Hiermee ontwikkelt hij een eigen profiel waarmee hij de arbeidsmarkt kan betreden.

De van het vierjarig curriculum afgeleide trajecten zijn:

- het versnelde traject met een duur van ruim drie jaar is bedoeld voor vwo- en Abiturstudenten die een grotere studiebelasting aankunnen;
- het BachelorMaster-traject (BaMatraject) is bestemd voor studenten met bovengemiddelde prestaties in het vwo of Abitur. Zij worden in de gelegenheid gesteld in drie jaar het bachelorprogramma te doen met parallel daaraan een methodologie- en statistiekprogramma. Zij hebben dan directe toegang tot masterprogramma's van de Universiteit Maastricht;
- de Bachelorstudiengang (BSG-traject) is een Duitstalig traject van in principe 1,5 jaar (waar nodig 2 jaar) voor Duitse ergotherapeuten die een kwalificatie op mbo-niveau verworven hebben;
- het vrijstellingen / EVC-traject: dit betreft maatwerktrajecten voor individuele studenten, die elders al (deel-)competenties verworven hebben.

Standaard 2 Oriëntatie van het programma

De oriëntatie van het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de beroepspraktijk

Bevindingen

Het panel heeft kunnen vaststellen dat studenten vanaf het begin van de opleiding werken aan beroepsopdrachten. De beroepsopdrachten zijn realistisch, actueel en afgeleid uit de beroepstaken van de ergotherapeut. De opleiding biedt studenten relevante theorieën en modellen aan. Voorbeelden hiervan zijn het Canadian Occupational Performance Model – Enablement (COPM-E), Model of Human Occupation (MOHO) en Person – Environment – Occupation (PEO). Artikelen hierover zijn terug te vinden op Blackboard en in de bibliotheek. In het document ‘*Van beroepscompetenties naar leerinhouden*’ verwijst de opleiding naar recente inzichten en interventies zoals het EDOMAH (ergotherapie programma bij ouderen met dementie en hun mantelzorgers aan huis), motivational interviewing en groepeducatieprogramma’s. De opleiding zou deze recente ontwikkelingen meer mogen benoemen in haar rapportages en zou zich hiermee meer mogen profileren. De opleiding is, aldus het panel te bescheiden in haar presentatie naar buiten.

Het panel is erg te spreken over het gebruik van simulatie patiënten in de opleiding, niet alleen bij het toetsen van vaardigheden, maar ook bij het leren van vaardigheden. Het is een goede manier om studenten voor te bereiden op het werk als ergotherapeut. Daarnaast biedt het gebruik van video apparatuur tijdens het leren veel mogelijkheden tot het reflecteren op praktijksituaties. Vanaf het eerste jaar werkt de opleiding met situaties die direct afgeleid zijn uit de ergotherapeutische praktijk.

De opleiding beschrijft in de kritische reflectie uitvoerig hoe docenten de ontwikkelingen in het vakgebied bijhouden en de inhoud van het onderwijs afstemmen met de beroepspraktijk. De opleiding onderhoudt contacten met professionals in een internationaal netwerk. Via deze contacten signaleert de opleiding ontwikkelingen, die voorts in het onderwijs een plaats (kunnen) krijgen. Voorbeelden hiervan zijn: evidence based practice, ergotherapie als belangrijk element in de eerstelijnszorg, de keuzevakken Ouderen (aandacht voor vergrijzing) en Adviseren (aandacht voor technologische toepassingen in de zorg), wijkgericht/community-based werken (eigen regievoering van cliënten staat daarin centraal), en internationalisering. Een ander voorbeeld van een actuele ontwikkeling die in het curriculum aandacht krijgt, is het thema *politiek redeneren*. De maatschappelijke en politieke omgeving beïnvloedt de aard van de zorg (zorgvraag) en de zorg die de ergotherapeut aan de cliënt kan bieden. Dit aspect wordt van steeds groter belang voor de ergotherapeut onder andere in zijn rol van pleitbezorger. De opleiding werkt aan een meer structurele inbedding hiervan in het majordeel van de opleiding. Tot slot noemt het panel hier nog het feit dat de opleiding gestart is met de implementatie van de Guiding Principles on Diversity and Culture van de World Federation of Occupational Therapists (WFOT). Professionals dienen, aldus de opleiding, om te kunnen gaan met cliënten met een andere culturele achtergrond.

Voor elke onderwijsmodule maken studenten gebruik van actuele, (inter)nationale vakliteratuur en internetbronnen, inclusief wetenschappelijke databases. Elke moduleplanningsgroep (MPG) is verantwoordelijk voor de relevantie en actualiteit van de leerinhoud van de betreffende module. Elke MPG bekijkt jaarlijks de literatuurlijst van de desbetreffende onderwijsmodule op actualiteit en past die aan. Het panel heeft de literatuurlijst en informatiebronnen bestudeerd en stelt vast dat een groot deel van de literatuur Engelstalig en daar waar nodig Duitstalig is. De gebruikte vakliteratuur is actueel en van voldoende diepgang.

Het panel merkt op dat in het vaardigheidsonderwijs bij testen alternatieve testmethoden overwogen kunnen worden. De SOESSS is inmiddels verouderd en het advies is om de SOESSS te vervangen door meer recente valide en betrouwbare assessment methoden, zoals de KOEK en SOESSS-V in afwachting van de verdere ontwikkeling en validering van de WRITIC.

De opleiding betreft experts uit het werkveld bij de ontwikkeling en bijstelling van modules, de uitvoering van het onderwijs in projecten, trainingen en hoor- of gastcolleges. Externe assessoren worden in de verschillende opleidingsjaren ingezet. Een werkveldcommissie adviseert de opleiding over belangrijke ontwikkelingen in het domein van de ergotherapie.

Het panel heeft kunnen vaststellen dat de opleiding veel waarde hecht aan het leren in de beroepspraktijk. Onderwijsmodulen bevatten bijvoorbeeld opdrachten die in de praktijk worden uitgevoerd. Verspreid over alle jaren zijn er stages, in de vrije studieruimte voeren studenten buitenschools opdrachten uit, en in de afstudeerperiode werken studenten samen met een (externe) opdrachtgever. De praktijkvaardigheden leren studenten in het skillslab daarbij oefenen zij op simulatiepatiënten. Het panel vindt de praktijkgerichtheid een sterk punt van de opleiding.

De opleiding besteedt aandacht aan het aanleren van onderzoeksvaardigheden. De methodische en wetenschappelijke benadering in het programma is structureel terug te vinden in de zogenoemde expertiselijnen. Theorieën en modellen die relevant zijn voor de beroepspraktijk van de ergotherapeut komen overal in het programma terug. Er is sprake van een goede koppeling van de theorie met de praktijk. Dit is naar de mening van het panel op een uitstekende en consequente wijze geïntegreerd in het curriculum.

Studenten zijn betrokken bij onderzoek (praktijkvraagstukken). Docenten voeren samen met het werkveld, studenten, cliënten en kenniskringen projecten uit. Een voorbeeld van een dergelijk project is de methodiekontwikkeling voor vraagverheldering bij adviesaanvragen. Docenten en studenten voeren dit project uit in opdracht van SCIO-consult (kennisorganisatie op het gebied van indicatiestelling). Docenten participeren in de kenniskringen *Autonomie en Participatie*, *Technologie in de Zorg* en *Professionalisering van het Onderwijs*. De programmaonderdelen ouderen, advisering, EBP en buitenschools leren zijn voorbeelden van activiteiten van de kenniskringen die in het onderwijs zijn verwerkt.

Uit studententevredenheidsonderzoek (NSE, HBO-monitor en de Keuzegids Hoger Onderwijs) blijkt dat de studenten de beroepsgerichte oriëntatie van de opleiding zeer waarderen.

Overwegingen

Het panel is op basis van zijn onderzoek enthousiast over het programma dat de opleiding biedt. De opleiding combineert theorie en praktijk op een uitstekende wijze. Zij legt een stevige theoretische basis voor het methodisch handelen van de ergotherapeut. Studenten leren praktijkgericht onderzoek te doen, zich kritische vragen te stellen en hun behandelplan te verantwoorden. Daarbij staat de vraag van de cliënt centraal (client based en evidence based). Kritisch leren denken is de consequent volgehouden rode draad in het programma. De internationale component is voldoende aanwezig in het Nederlandse programma. Dit geldt ook voor het BSG-traject.

Het panel merkt op dat het programma actueel is en goed aansluit bij de internationale ontwikkelingen in het vakgebied. De opleiding biedt studenten actuele theorieën en modellen aan die in de beroepspraktijk gebruikt worden. Studenten blijken in de praktijk vaak vernieuwende ideeën en modellen te introduceren tijdens stage, afstuderen of na het afstuderen.

Het panel heeft tijdens de visitatie een bevestiging gezien van wat de opleiding in de kritische reflectie schrijft:

“De opleiding stimuleert dat studenten zich ontwikkelen tot een zelfstandige, kritische professionals die methodisch werken. De opleiding is er sterk in om nieuwe ontwikkelingen (waaronder de thema’s van Ergotherapie Nederland) direct beleidsmatig aan te pakken en te vertalen naar het programma. De opleiding biedt de studenten een rolmodel van een ergotherapeut die een bijdrage levert aan de professionalisering van zijn beroep en die vernieuwingen stimuleert en implementeert in de praktijk. Daarbij gaat hij kritisch en reflectief te werk.”

Het panel constateert dat de opleiding consequent en systematisch nieuwe ontwikkelingen in de ergotherapie in het onderwijs opneemt, internationaal georiënteerd is (zowel in literatuurgebruik als in personeelsuitwisseling) en met het BSG-traject een voorbeeld is voor Duitse opleidingen ergotherapie. Het panel kan de opleiding vergelijken met soortgelijke opleidingen aan universiteiten in het Verenigd Koninkrijk. Het programma van de opleiding ergotherapie van Hogeschool Zuyd kan voor sommige universiteiten (in de UK) als voorbeeld gesteld worden.

Conclusie

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **excellent**.

Standaard 3   Inhoud van het programma

<i>De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.</i>

Bevindingen

Het panel heeft het programma bestudeerd en stelt vast dat de opleiding op een inzichtelijke wijze de competenties heeft uitgewerkt in leerinhouden. In de zogenoemde curriculummatrix

is per studiejaar vastgelegd hoe de beroepscompetenties zijn uitgewerkt. Voor elk programmaonderdeel is beschreven wat het onderdeel inhoudt, hoe de programma-inhoud gerelateerd is aan de competenties en hoe het programmaonderdeel getoetst wordt. In grote lijn is de vertaling van de beroepscompetenties ergotherapie naar het onderwijsprogramma als volgt:

In de eerste twee jaar ligt de nadruk op de competenties voor het werken met en voor cliënten (segment 1). De andere competenties (segment 2: werken in en vanuit een arbeidsorganisatie en segment 3: werken aan de ontwikkeling van het beroep) worden in de projectopdrachten van de eerste twee jaar in beperkte mate aangeboden. In de eerste twee jaar legt de opleiding de basis (kennis en vaardigheden) om goed met cliënten te kunnen omgaan. In de laatste twee jaar van de opleiding bekwaamt de student zich in zijn competenties van segment 1 tot het niveau van beginnend beroepsbeoefenaar (stages). De competenties van segment 2 en 3 behaalt de student op een eindniveau door specifieke opdrachten in de stages, modules in het minordeel en in zijn afstudeerproject.

De opleiding onderscheidt drie niveaus in de competentieontwikkeling van de student: beroepsgeschikt (te realiseren aan het eind van de propedeuse), stagebekwaam (te realiseren voordat de student start met zijn hoofdstage) en startklaar (te realiseren aan het eind van zijn opleiding). Aan het eind van elke opleidingsfase vindt een beoordeling plaats van het gerealiseerde niveau van competentieontwikkeling.

Het programma biedt de student mogelijkheden eigen keuzes te maken. De student kan werken aan een eigen profiel via het volgen van ergotherapiespecifieke keuzevakken, een minor naar keuze en door een specifieke invulling van de vrije studieruimte, stage- en afstudeeropdracht.

Moduleplanningsgroepen (MPG), de fasecoördinator en het kernteam bewaken dat de inhoud van de modules en practica leidt tot de ontwikkeling van de opleidingscompetenties. Het panel stelt vast dat de opleiding een programma aanbiedt waarin de competenties herkenbaar aan bod komen. Er is een duidelijke opbouw in niveau. De moduleplanningsgroepen zijn tevens verantwoordelijk voor de inhoudelijke samenhang binnen de modules.

De opleiding organiseert het onderwijs rond diverse beroepstaken en langs specifieke leerlijnen. Dit zorgt voor samenhang in het programma. De wisselwerking tussen praktijk (buitenschools leren) en theorie (binnenschools leren) is in alle jaren goed vormgegeven (zie ook standaard 2). De opleiding ziet er op toe dat het buitenschools leren tijdens de hoofdstages in gekwalificeerde praktijkinstellingen plaatsvindt (kwaliteitsstandaard). De opleiding heeft voldoende stageplaatsen die aan deze kwaliteitseisen voldoen. Ook heeft de opleiding twee leerwerkbedrijven: Trainingstuin (Stichting Trainingstuin Gehandicapten Parkstad Limburg) en het Interdisciplinair leerwerkbedrijf Zuyd Health. Inhoudelijk doorlopende leerlijnen zijn: Internationalisering³, evidence based practice⁴, politiek redeneren, diversiteit.

---

³ Onder andere twee Engelstalige modules, die met studenten van buitenlandse opleidingen worden uitgevoerd. Waaronder de Europese minor Employability⁴all, die met de opleidingen ergotherapie van Linköping University, Sheffield Hallam University

BSG-traject

De student in het BSG-traject werkt met name in het eerste semester aan de ontwikkeling van competenties van segment 1 en bekwaamt zich in onderzoeksvaardigheden en evidence based practice. In het tweede semester komen er competenties bij van segment 2 en in het derde semester realiseert hij vooral zijn ontwikkeling in de competenties uit segment 3 door het uitvoeren van zijn afstudeerproject. De opleiding biedt voor de BSG-student mogelijkheden voor persoonlijke profilering in de keuze van projecten en invulling van opdrachten, keuzevak en afstudeerproject.

Studenten waarderen de inhoud van het programma als goed: alle programmaonderdelen hebben een beoordeling van zeven of hoger. Ook in de NSE 2010 scoort het programma van de opleiding Ergotherapie van Hogeschool Zuyd goed. Studenten zijn zeer tevreden over de samenhang in het programma. Ook de Duitse studenten met wie het panel sprak (BSG-traject) tonen zich positief over de samenhang en opbouw van het programma.

Overwegingen

Het panel komt op basis van de bestudering van het programma tot de overtuiging dat de koppeling tussen de opleidingsdoelen (de competenties) en het opleidingsprogramma goed is doordacht. Alle competenties komen in het programma aan bod op een voldoende niveau van beheersing. Er is een goede, duidelijke samenhang tussen de programmaonderdelen en tussen de jaren. In de eerste twee jaar legt de opleiding een basis van kennis en vaardigheden die noodzakelijk zijn voor de stage (het werken met cliënten) en later de afstudeeropdracht. De wijze waarop de opleiding de samenhang in het programma bewaakt is goed vastgelegd: op het niveau van elke module, elke fase en het curriculum als geheel. Het panel heeft tijdens het visitatiebezoek kunnen vaststellen dat de opleiding systematisch en consequent de samenhang in het programma aanbrengt en bewaakt.

Conclusie

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Standaard 4   Vormgeving van het programma

De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken

Bevindingen

Het didactisch concept van de opleiding is gebaseerd op het sociaal-constructivisme. In dit model is integratie van theorie en praktijk een belangrijk uitgangspunt.

---

en Alice Salmonon Hochschule Berlin en het European Network of Occupational Therapy in Higher Education (ENOTHE) is ontwikkeld.

⁴ Zie ook het deel Evidence Based Practice in dit visitatierapport.

De opleiding beschrijft het didactisch model als volgt:

1. Integrale leerlijn: studenten werken in jaar een en twee en in het minordeel samen aan projectopdrachten. IN de afstudeerfase voeren drie tot vier studenten de afstudeeropdracht uit onder begeleiding van een docent.
2. Conceptuele leerlijn: deze bestaat vooral uit de cursussen in jaar 1 en 2. Een cursus heeft de vorm van Probleem Gestuurd Onderwijs (PGO) of van onderwijsleergesprekken.
3. Vaardighedenleerlijn: deze heeft de vorm van skillslabtraining. Hier leren studenten te werken met inhoudelijke analyses en te werken met uitvoeringsstandaarden uit *Ergovaardig*, maken zij eigen werkmodellen, krijgen studenten demonstraties door docenten, oefenen met (simulatie)cliënten onder begeleiding van een docent en krijgen feedback.
4. Ervaringsreflectieleerlijn (buitenschools leren): studenten specificeren voor elk buitenschools praktijkonderdeel wat zij specifiek willen leren in dat onderdeel. Zij formuleren daartoe een opdracht met bijbehorende criteria, voeren de opdracht uit en tonen aan aan de criteria te hebben voldaan. In het BSG-traject past de student de theorie in zijn eigen werksetting toe. Het panel heeft plannen ingezien en stelt vast dat studenten goed in staat zijn hun eigen ontwikkelingsplan te formuleren. In deze plannen staat gericht beschreven waar de student feedback op wenst te verkrijgen. Deze feedback wordt door studenten op een professionele manier verwerkt. Studenten zijn ook goed in staat om te reflecteren op hun eigen functioneren.
Studieloopbaanbegeleiding (SLB). de studieloopbaanbegeleider ondersteunt de student in zijn ontwikkeling naar een beginnend ergotherapeut. Ook maken studenten gebruik van intervisie. De student krijgt structureel feedback op zijn professionele gedrag. Sedert 2010-2011 hanteert de opleiding één beoordelingsinstrument voor de beoordeling van het professionele gedrag van de student. De studieloopbaanbegeleiding is verder beoordeeld in standaard 12.

In alle leerlijnen geven docenten of professionals uit het werkveld en ervaringsdeskundigen ondersteunende vakinhoudelijke colleges. De didactische werkvormen van deze vijf leerlijnen worden ook binnen het BSG-taject gebruikt.

In de NSE waarderen de studenten de voor deze standaard relevante items met een ruime voldoende (tussen de 3.9 en 4.2 op een vijfpuntsschaal): gehanteerde werkvormen, inhoudelijke kwaliteit studiemateriaal, aansluiting van stages bij onderwijs en opdoen van vaardigheden voor de beroepspraktijk. Het panel heeft met de studenten gesproken over het didactisch model. Daaruit komt hetzelfde positieve beeld naar voren als uit de NSE. De studenten melden dat zij goed op de hoogte zijn van wat er in de verschillende leerlijnen van hen verwacht wordt.

Voor de studenten in het BSG-traject is de didactische aanpak een compleet nieuwe ervaring. In het eerste semester moeten de Duitse studenten wennen aan het feit dat de opleiding een kritische en actieve houding van studenten verwacht. De Duitse studenten met wie het panel sprak zijn zeer positief over deze voor hen vernieuwende didactische aanpak. Internationaal gezien is er veel interesse voor het vaardigheidsonderwijs van de opleiding. De opleiding verzorgt regelmatig workshops en teams van andere ergotherapieopleidingen brengen werkbezoeken.

Enkele voorbeelden zijn: Verzorgen van een workshop in Berlijn aan docenten/ leidinggevendenden/ eigenaren van Duitse ET-scholen over competentiegericht onderwijs en skills lab voor het VDES (vereniging voor Duitse ergotherapie scholen), Studiedag over vaardigheidsonderwijs aan de Fachhochschule Bielefeld met als onderwerp "Hochschuldidaktik in pflegerischen und therapeutischen Studiengängen". En verder diverse werkbezoeken van docenten / opleidingscoördinatoren van collega-instellingen in Italië, Zuid Afrika, Oostenrijk en Noorwegen over de opbouw van het curriculum en vaardigheidsonderwijs. Hier uit blijkt dat de opleiding blijkbaar een internationaal voorbeeld is. Het panel heeft inzage gehad in verklaringen van gezaghebbende experts, met name dr. S.Voigt-Radloff, dr. H.Becker, prof. H.Polatajko en dr. G.Beyermann, die in vergelijking met ergotherapie-opleidingen in het buitenland (onder andere op Masterniveau) aangeven dat de opleiding excelleert in inhoud en didactiek. Tot slot meldt het panel dat de opleiding zich inzet om kennis en ervaring over (de didactiek van) ergotherapie te delen met anderen. Een docent van de opleiding is redactievoorzitter van het tijdschrift *Ergovaardig* en een aanzienlijk deel van de auteurs van *Ergovaardig* zijn docenten van de opleiding.

Overwegingen

Het panel stelt vast dat leeractiviteiten van studenten centraal staan in het hele programma. Er is veel interactie tussen studenten onderling (werkgroepen, intervisie), tussen studenten en docenten, en studenten en professionals uit de praktijk (gastdocenten, praktijkbegeleiders). Studenten leren van praktijksituaties. De kenniscomponent krijgt aandacht in Probleem Gestuurd Onderwijs, maar ook in collegevorm (als ondersteunend aanbod bij projecten, cursussen en trainingen). Er is specifieke aandacht voor de beroepsvaardigheden in het skillslab. De Duitse studenten (zowel in het BSG-traject, als in de reguliere opleiding) zijn zeer enthousiast over de didactische aanpak. Het panel constateert dat de opleiding sterk de nadruk legt op leren leren, goede aandacht heeft voor de kennisbasis van de ergotherapeut, studenten uitdaagt tot kritisch denken in samenspraak met docenten en medestudenten (onder andere in PGO en intervisiegesprekken). Deze aanpak is consequent doorgevoerd in alle onderdelen van de opleiding. De opleiding doet dit op een manier die goed aansluit bij de belevingswereld van de student. De studenten waarderen dit positief. Voor de studenten en vooral de Duitse studenten is dit een vernieuwende aanpak die zij zeer waarderen.

De opleiding gebruikt een goede mix van werkvormen die past bij het didactisch model van Ergotherapie van Hogeschool Zuyd. Vorm en inhoud van het opleidingsprogramma zijn goed afgestemd op het didactisch model en de doelstellingen van deze beroepsopleiding. Er is vanuit internationale opleidingsinstituten veel belangstelling voor de inhoud van de opleiding en de didactische aanpak.

Conclusie

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **excellent**.

Standaard 5   Instroom

Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.

Bevindingen

Informatievoorziening

De opleiding informeert Nederlandse aspirant-studenten en Duitse BSG-trajectstudenten over de instroomvereisten via de website, brochures en voorlichtingsbijeenkomsten. De opleiding biedt geïnteresseerden verdergaande informatie tijdens de open dagen, informatieavonden en meeloopdagen. Veel voorlichtingsactiviteiten voeren studenten zelf uit. Met ingang van het jaar 2010 / 2011 onderzoekt de opleiding de wijze waarop studenten zich vooraf over de opleiding hebben geïnformeerd. De opleiding hoopt hiermee beter zicht te krijgen op de studenten die in de loop van het eerste jaar uitvallen. Tevens moet dit onderzoek leiden tot een profiel van de risicostudent. De opleiding kan dan in de toekomst de risicostudent gerichter begeleiden.

Instroomeisen

Studenten dienen te voldoen aan de wettelijke eisen voor het volgen van hoger onderwijs: zij hebben een getuigschrift van vwo, havo of mbo-4niveau nodig. Voor buitenlandse studenten geldt de eis van een getuigschrift op vergelijkbaar niveau. Aankomende studenten ouder dan 21 jaar zonder één van voornoemde getuigschriften kunnen instromen via een aparte toelatingsprocedure. De opleiding stelt geen eisen aan de samenstelling van het profiel of vakkenpakket van de instromende student.

Aansluiting vooropleiding op het programma

De opleiding houdt rekening met de kwalificaties van de instromende studenten. Daartoe heeft zij een aantal studietrajecten ingericht die van het vierjarige traject zijn afgeleid. Zie de inleiding op het programma.

Het BaMa-traject en het versnelde traject voldoen aan de wettelijke eis van 240 EC, maar kennen een andere EC-verdeling over de jaren. Studenten in het BaMa-traject volgen in jaar één en twee de modulen statistiek en methodologie extra en in jaar drie voeren zij parallel aan de stages hun afstudeeropdracht uit. Op deze wijze realiseren zij jaarlijks gemiddeld 20 EC extra naast de gebruikelijke 60 EC. Vwo-studenten die het versnelde traject van ruim drie jaar volgen, volgen in jaar één ook programmaonderdelen van jaar twee, de hoofdstage start in jaar twee en het afstudeerproject wordt uitgevoerd in combinatie met het minordeel en de tweede hoofdstage. Op deze wijze realiseert de student jaarlijks gemiddeld bijna 20 EC extra naast de gebruikelijke 60 EC per jaar. Studenten van het BSG-traject ontvangen van de examencommissie een vrijstelling van 120 EC voor hun reeds afgeronde opleiding ergotherapie in Duitsland en volgen aan de opleiding ergotherapie Hs. Zuyd een programma van 120 EC. De inhoud van het BSG programma is enerzijds afgestemd op de eisen die gesteld worden aan een Europese bachelor en anderzijds baseert de opleiding de inhoud op datgene wat niet of in onvoldoende mate onderwezen wordt in het Duitse beroepsonderwijs en wat noodzakelijk is voor een bachelorniveau.

Met behulp van de Duitse “Ausbildungs und Prüfungsverordnung” vergelijkt de opleiding de inhoud van het Duitse beroepsonderwijs met de eigen bacheloreisen. Verder heeft de opleiding Ergotherapie van Hogeschool Zuyd overleg met de Duitse Beroepsvereniging (DVE), de Duitse vereniging voor ergotherapie scholen (VDES) en de Duitse hogescholen waar gelijksoortige programma’s aangeboden worden. De opleiding stelt op basis van dit overleg een programma samen dat voldoet aan de eisen van het bachelorniveau.

Om de aansluiting vo – hbo te bevorderen besteedt de opleiding in het eerste leerjaar van het reguliere traject veel aandacht aan het leren-leren. Voor het leren – leren krijgen studenten studievoorbereidingstraining en ondersteuning van docenten en studentcoaches. De opleiding informeert de student hierover in de introductieweek (kennismaking met SLB docent en oefenen in samenwerkingsvaardigheden). Daarna volgt een starterspakket met informatieve colleges en workshops. Ook kan de student dagelijks studenten-assistenten raadplegen. Het panel heeft met enkele student-assistenten gesproken en stelt vast dat elke assistent een training dient te volgen, en bij lastiger begeleidingsvragen een beroep kan doen op een docent-coach. Studenten melden dat dit systeem goed werkt. Zij weten de student-assistent te vinden voor eerstelijns ondersteuning bij de studie.

Studenten krijgen een voorbereiding op toetsing door informatieve colleges, proeftoetsen en voorbeeldtoetsvragen en door de PTOp: een proeftoets oefenparcours. Dit is een voorbereiding op de vaardighedentoets. De student-assistenten organiseren en begeleiden dit oefenparcours.

Vrijstellingen

De opleiding kent een uniform beleid voor vrijstellingen en Elders Verworven Competenties (EVC). De opleiding Ergotherapie van Hogeschool Zuyd is geregistreerd in het register van erkende EVC-procedures. Er is een assessmenttraject voor kandidaten die op een andere wijze competenties verworven hebben en voor studenten die op grond van een elders al (deels) afgeronde opleiding aanspraak maken op vrijstellingen. Op basis van de assessmentresultaten stellen de assessoren vast welke competenties de kandidaat reeds beheerst. De examencommissie stelt vast welke vrijstellingen de kandidaat verkrijgt. De zogenoemde trajectregisseur en de voorzitter van de examencommissie ontwerpen een maatwerktraject, waarvoor de student, voorzitter examencommissie en faculteitsdirecteur een studiecontract ondertekenen.

Overige bevindingen over instroom

Voor eerstejaars studenten die geen eindexamen biologie op havo-niveau gedaan hebben, biedt de opleiding een deficiëntie cursus biologie aan. Voor studenten met een functiebeperking maakt de opleiding in overleg met de student en de studentendecaan op maat aanpassingen in de studie. Er zijn specifieke mogelijkheden op het gebied van voorzieningen, begeleiding en financiering.

De gezondheidszorgopleidingen bieden voor Duitse studenten van het reguliere curriculum een cursus op NT2-II-niveau⁵ aan met een specifiek deel voor ergotherapie. Duitse ouderejaars studenten hebben een begeleidende rol in deze cursus. Voor het behalen van

---

⁵ Staatsexamen Nederlands als Tweede Taal, programma II, bestaande uit de vier onderdelen: lezen, spreken, schrijven en luisteren.

de propedeuse dient de student zijn certificaat voor deze cursus (afgegeven door extern onafhankelijk bureau) of de reguliere NT2-II-cursus behaald te hebben.

De opleiding participeert in het Hogeschool Zuyd-beleid over de beroepskolom. In een project van de Zorg Academie Parkstad onderzoekt zij de aansluiting mbo – hbo. De opleiding zal de resultaten van dit hogeschoolbrede project betrekken in haar eigen aansluitingsbeleid.

In de NSE waarderen de studenten de aansluiting van de opleiding bij de vooropleiding positief. Zij zijn bijzonder positief over de voorlichting en de mate waarin de inhoud van de voorlichting overeenkomt met wat de studenten daadwerkelijk aantreffen.

Overwegingen

Het brede scala aan voorlichtings- en ondersteunende activiteiten en studietrajecten toont, aldus het panel, dat de opleiding in het onderwijsprogramma voldoende aandacht heeft voor het instapniveau van instromende studenten. Het panel is positief over de maatregelen die de opleiding heeft genomen om de overgang van vo – mbo naar hbo in het eerste jaar te begeleiden. Studenten zijn zeer positief over de wijze waarop zij worden voorgelicht over de opleiding: de voorlichting klopt in hoge mate met de werkelijkheid die studenten aantreffen. De opleiding is ontworpen op het instroomniveau van de havist (en mbo-4 niveau). De bijzondere trajecten zijn daarvan afgeleid en passend gemaakt voor studenten die meer aankunnen of al meer kennis en vaardigheden in huis hebben. De opleiding verantwoordt op een inzichtelijke en overtuigende wijze hoe studenten tot een versnelling in hun studie kunnen komen of vrijstellingen verwerven.

Conclusie

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Standaard 6   Studeerbaarheid

<i>Het programma is studeerbaar.</i>

Bevindingen

Verdeling van de studielast

De studielast van 240 EC is gelijkelijk verdeeld over vier studie jaren. Een studiejaar is verdeeld in vier onderwijsperiodes van 10 weken met een omvang van 15 EC. Het BSG-traject heeft een studielast van 120 EC verdeeld over 1,5 jaar. Formeel heeft het BSG-traject een studielast van 2 jaar. De opleiding biedt een studeerbaar programma aan dat in 1,5 jaar kan worden afgerond. Dit programma is studeerbaar omdat deze studenten een hoog niveau hebben, met name omdat ze over een 'Abitur-getuigschrift' beschikken dan wel een aantoonbaar vergelijkbaar niveau. Negentig tot 95 procent slaagt er, aldus de opleiding, goed in 120 EC in 1,5 jaar te behalen. Voor de vijf tot tien procent voor wie dit programma te zwaar is, wordt een studeerbaar programma van vier semesters in twee jaar aangeboden.

Gemiddeld blijken de studenten in jaar 1 en 2 een totale studielast van 35 à 40 uur te realiseren (studielastmetingen). Deze is verdeeld over geplande contacturen (in het eerste jaar dertien uur; in het tweede jaar elf uur) en niet-geplande uren in de vorm van mondelinge consulten en contacten via e-learning zoals Blackboard en e-mail met docenten en medestudenten. Navraag bij studenten leert dat zij hiervan gemiddeld vijf uur per week gebruik maken. Daarnaast werken studenten op school samen aan projecten en oefenen na de training hun vaardigheden verder. De totale werktijd van de studenten op school is daardoor aanmerkelijk groter dan het aantal ingeplande contacturen. De hoofdfase (jaar drie en vier) bestaat uit de keuzevakken (10 weken), minor (10 weken), twee hoofdstages (van elk 20 weken) en afstudeerfase (20 weken). De hoofdstages bestaan uit gemiddeld 32,5 contactuur per week en voor de minoren, keuzevakken en afstuderen zijn gemiddeld zes tot acht contacturen gepland per week.

Het BSG-traject bestaat uit drie semesters (in principe 1,5 jaar). De eerste twee semesters zijn de studenten twee dagen per week op de opleiding (16 contacturen per week). In het derde semester komen de studenten een keer per vier weken gedurende twee dagen naar de opleiding (gemiddeld vier contacturen per week). In deze periode ronden zij hun afstudeeropdracht af, schrijven een artikel, bespreken de uitgewerkte casuïstiek en werken aan hun project. Evenals in het reguliere programma maken studenten gemiddeld vijf uur per week gebruik van digitale contacten met medestudenten en docenten.

Het panel heeft kunnen vaststellen dat de studiebelasting een vast item is in de schriftelijke module-evaluaties en in de (half)jaarevaluaties met studenten van de jaargroepen. Ook de OpleidingsCommissie ERgotherapie (OCER) bespreekt de studielast en studeerbaarheid. Uit het gesprek met de studenten blijkt dat de opleiding signalen over studiedruk en piekbelasting serieus neemt en maatregelen neemt. Reguliere studenten melden dat de studie goed is te doen. Studenten uit het BSG traject melden dat de studielast in het eerste jaar zeer hoog is. In het tweede jaar is de studielast, aldus de studenten met wie het panel sprak, iets minder zwaar.

Het panel constateert dat de opleiding procedures heeft om de voortgang van de studie zo goed mogelijk te bewaken. Zo zijn er regels voor aanwezigheidsplicht bij practica en colleges, toetsing en beoordeling (herkansing) en doorstroom naar volgende opleidingsfasen. Deze zijn onder andere beschreven in de *Onderwijs- en Examenregeling (OER)* en de *Studienführer BSG*. Daarnaast zijn er vier drempels vastgelegd voor toegang tot een volgende fase van de opleiding. De eerste drempel ligt aan het einde van het eerste jaar in de vorm van een Bindend Afwijzend Studieadvies (BAS). De tweede drempel is de afsluiting van de propedeuse (in ieder geval binnen twee jaar). De derde drempel is de toegang tot de stage en de vierde drempel is die voor de afstudeerfase. Ook de verschillende vormen van begeleiding van de student dragen bij aan het bevorderen van de voortgang van de studie. Zo is in het eerste en tweede jaar het aantal contacturen het grootst en is er intensieve studieloopbaanbegeleiding. Het studentassistentenschap voorziet in een (extra) laagdrempelige vorm van begeleiding. De opleiding schenkt veel aandacht aan vroegtijdige signalering van negatieve studieresultaten en mogelijke belemmeringen voor de student in zijn studie (zie standaard 12).

Het panel heeft tijdens het visitatiebezoek vernomen dat docenten goed bereikbaar zijn. Studenten zijn positief over de snelheid waarmee docenten reageren op vragen van studenten. De planning van het onderwijs (jaarrooster van het programma, toetsrooster) en de informatie daarover is aldus de studenten goed. De opleiding biedt vrijwel alle programmaonderdelen twee keer per jaar aan. Zij organiseert herkansersbijeenkomsten voor de cursussen van het eerste en tweede jaar. Bij studievertraging kan de student in overleg met de studieloopbaanbegeleider en coördinator onderwijsorganisatie een traject op maat samenstellen om de vertraging te beperken.

Voor studenten voor wie Nederlands niet de eerste taal is, zijn er in het eerste jaar extra faciliteiten bij de schriftelijke toetsen.

Voor studenten met een functiebeperking biedt de opleiding maatwerk aan, mits de uitoefening van het beroep met deze beperking haalbaar is.

Overwegingen

Het panel stelt vast dat de opleiding een reeks van procedures, maatregelen en begeleidingsvormen heeft ontwikkeld die bijdragen aan het tijdig signaleren of voorkomen van studievertraging. Studenten zijn positief over deze maatregelen. Het NSE 2010 laat zien dat studenten zeer positief zijn over planning van het studieprogramma, informatievoorziening over regels en procedures, informatievoorziening over roosters en studievoortgang, bekend maken van wijzigingen. Het panel stelt vast dat de aspecten die de studeerbaarheid van de opleiding bevorderen goed zijn beschreven en ook (zonder uitzondering) goed worden uitgevoerd.

Conclusie

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Standaard 7   Duur

De opleiding voldoet aan wettelijke eisen met betrekking tot de omvang en de duur van het programma.

Bevindingen

Het reguliere vierjarige traject heeft een omvang van 240 EC verdeeld over 4 jaren van ieder 60 EC. Een uitgebreid overzicht van de verdeling van de EC over de programmaonderdelen is opgenomen in de Onderwijs- en ExamenRegeling (OER).

De studietrajecten die zijn gericht op bijzondere instroomgroepen zijn afgeleid van het reguliere traject.

Overwegingen

Het panel stelt vast dat de omvang van het studieprogramma goed is verantwoord in de kritische reflectie. De examencommissie controleert jaarlijks bij vaststelling van de OER de verdeling van de EC over de opleidingsjaren.

Conclusie

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

Personeel

Standaard 8   Personeelsbeleid

<i>De opleiding beschikt over een doeltreffend personeelsbeleid</i>

Bevindingen

Personeelsbeleid

De missie en de doelstellingen van Hogeschool Zuyd zijn vertaald in kaders voor het personeelsbeleid. Het personeelsbeleid is door de faculteit Gezondheidszorg geformuleerd in een personeelsplan en is gericht op het behoud en de verbetering van de kwaliteit van de medewerkers en het beschikken over voldoende formatie. De opleiding ergotherapie heeft dit plan uitgewerkt in een scholingsplan, onderzoeksbeleid en beleid ten aanzien van werkdruk en taakbelasting.

Op instellingsniveau is er een competentieprofiel ontwikkeld voor het onderwijsgevend personeel. De opleiding werkt met functiedifferentiatie. Voor het onderwijsgevend personeel zijn er de volgende functies: tutor, senior-tutor, docent, senior-docent. De opleiding heeft in haar personeelsplan het beleid geoperationaliseerd om te kunnen voldoen aan de centrale beleidskaders van de Plasterk-functiemix.⁶

Het personeel werkt met takenpakketten die jaarlijks worden vastgesteld. Het toewijzen van taken aan medewerkers vindt plaats op basis van functie, competenties en normuren.

De hogeschool neemt jaarlijks een Medewerkerstevredenheidsonderzoek af waarvan de resultaten worden besproken met staf, en medewerkers en de deelraad.

Professionaliseringsbeleid

De opleiding begroot jaarlijks tien procent van de formatie voor scholing en deskundigheidsbevordering. Hiervan is vijf procent direct voor de medewerker en wordt vijf procent verdeeld onder alle medewerkers op basis van het scholingsbeleid. Enkele voorbeelden van scholing in 2010 zijn een cursus timemanagement en Duits, volgen van de Europese Masteropleiding Occupational Therapy en het doen van promotieonderzoeken, deelname aan het internationale congres Shared Decision Making en andere internationale en nationale congressen op het vakgebied.

Op de takenkaart van de medewerkers wordt rekening gehouden met de individuele plannen voor professionalisering. De medewerkers zijn binnen de afgesproken kaders zelf verantwoordelijk voor het proactief handelen inzake scholing en deskundigheidsbevordering. Alle medewerkers maken een persoonlijk ontwikkelingsplan, vanaf mei 2011 maakt de opleiding ook een team ontwikkelingsplan. Medewerkers leggen jaarlijks verantwoording af over de gevolgde scholing, zowel naar de collega's als naar de faculteitsdirecteur.

---

⁶ De 'functiemix' is de verdeling van leraren (in voltijdbanen, fte's) over de verschillende salarisschalen.

Aanstellingsbeleid

Bij de werving van nieuw personeel vormt de versterking van de aanwezige competenties en de invulling van de ontbrekende competenties een belangrijk criterium. De opleiding werkt nieuwe medewerkers zorgvuldig in. Elke nieuwe docent krijgt een coach, waarbij specifiek aandacht wordt besteed aan het ondersteunen van de ontwikkeling van de docentrol en de didactische vaardigheden. De coach is betrokken bij de evaluatiegesprekken en de beoordeling in het eerste jaar van de aanstelling.

Functionerings- en beoordelingsbeleid

De beoordeling- en functioneringsgesprekken vinden plaats volgens het vastgestelde beleid binnen Hogeschool Zuyd en de faculteit. De functioneringsgesprekken vinden bij de opleiding plaats binnen een intervisiegroep. Dit is een groep van drie medewerkers, die tenminste drie maal per jaar bijeenkomt. Tijdens de gesprekken staat het functioneren van één medewerker centraal. Via dit systeem van medewerkerengesprekken worden competenties, loopbaanontwikkeling en voorwaarden voor het uitoefenen van de functie besproken. De medewerkers maken individuele portfolio's ter ondersteuning van de functioneringsgesprekken en bespreken een persoonlijk ontwikkelingsplan binnen de intervisiegroep. De faculteitsdirecteur accordeert de verslagen van de intervisiegesprekken. Het beoordelingsgesprek vindt plaats tussen medewerker en faculteitsdirecteur. Deze laatst beoordeelt de wijze waarop de medewerker gewerkt heeft aan de bij de functie behorende resultaatgebieden en welke resultaten feitelijk bereikt zijn. Medewerkers ontvangen elk jaar een schriftelijke beoordeling.

Overwegingen

De opleiding beschikt over een duidelijk personeels- en scholingsbeleidbeleid waarbinnen de medewerkers zeer veel mogelijkheden hebben om zich te professionaliseren. Iedere medewerker wordt aangemoedigd hiervan gebruik te maken en het panel heeft tijdens de gesprekken en aan de hand van scholingsoverzichten vastgesteld dat zij dit ook ruimschoots doen. De invulling van de functioneringsgesprekken ziet het panel als vernieuwend en vooruitstrevend. Uit de gesprekken blijkt duidelijk dat het systeem van intervisie door de docenten als bijzonder prettig en leerzaam wordt ervaren.

Het aanstellingsbeleid zorgt voor een divers personeelsbestand. Het inwerktraject met een coach geeft nieuwe docenten een stevige basis en zorgt ervoor dat ze de werkwijze van de opleiding snel vaardig zijn.

Conclusie

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **excellent**.

Standaard 9   Kwaliteit van het personeel

Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

Bevindingen

Achtergrond docenten

Het panel heeft de cv's van de docenten bestudeerd en stelt vast dat bij de opleiding 42 docenten (dd 1/1/2011) werkzaam zijn. Docenten hebben onder meer masters gevolgd op het gebied van ergotherapie, onderwijskunde, mental health, bewegingswetenschappen en gezondheidswetenschappen. De opleiding maakt in het programma regelmatig gebruik van gastdocenten en simulatiepatiënten.

De opleiding voert actief beleid om te voldoen aan de streefcijfers met betrekking tot 'gepromoveerde medewerkers' (15 procent in 2015) en 'medewerkers met een opleiding ten minste op masterniveau (75 procent in 2015). Voor opleiding is in de begroting geld gereserveerd. Drie medewerkers zijn op dit moment gepromoveerd en één medewerker zal zijn promotie op korte termijn afronden. Drie andere medewerkers zitten in een promotietraject. Meer dan de helft (55 procent) van de medewerkers heeft een opleiding op master- of academisch niveau afgerond.

Bijdrage aan onderwijs en onderzoek

Medewerkers van de opleiding leveren bijdragen aan landelijke, regionale en internationale werkgroepen. Bijna 20 procent van alle docenten verricht naast werkzaamheden voor de opleiding, werkzaamheden bij een kenniskring in de vorm van (praktijkgericht) onderzoek. Een docent heeft in 2008-2010 als projectleider gefungeerd in een Erasmusproject van de Europese Unie. Dit project is door de EU als voorbeeldproject aangewezen. Twee docenten hebben onlangs op een congres in Wenen workshops gegeven. De opleiding verzorgt regelmatig masterclasses door specialisten uit de praktijk. De opleiding werkt in onderwijs en projecten nauw samen met internationale coryfeeën (Helen Polatajko, Frank Kronenburg en Derick Wade).

De opleiding bevordert actief samenwerking en docentuitwisselingen. Voorbeelden hiervan zijn de contacten in het kader van het EEE-4all project, bijeenkomsten van de beroepsvereniging in Nederland, Europa (ENOTHE) en de wereld (WFOT). Docenten leveren een (internationale) bijdrage aan de ontwikkeling van het beroep. Docenten die actief zijn binnen het onderzoek publiceren in internationaal erkende tijdschriften. 51 Procent heeft meerdere publicaties op zijn of haar naam staan en 43 procent van de medewerkers heeft tenminste een keer een presentatie verzorgd tijdens een congres. Negen docenten hebben hoofdstukken geschreven van het handboek voor studenten en professionals uit Nederland en België: *Grondslagen van de Ergotherapie (2006)*. Zij nemen ook deel aan de herziening die in 2012 zal verschijnen. Een docent van de opleiding is eindredacteur.

Ergovaardig (2009), een driedelige reeks vaardigheidscahiers, is tot stand gekomen in een intensieve samenwerking met professionals uit de beroepspraktijk en docenten. Een docent van de opleiding ergotherapie van Hogeschool Zuyd is een van de eindredacteuren, zeven anderen zijn (co-)auteur. Internationaal bestaat belangstelling voor deze reeks, onder andere van Duitse opleidingen.

Twee docenten maken deel uit van de redactieraad van het Wetenschappelijk Tijdschrift Ergotherapie. Ook van de redactieraad van het Duitse Ergoscience maken twee docenten deel uit.

Relatie met de beroepspraktijk

De opleiding stelt dat alle medewerkers beschikken over vakspecifieke kennis en in staat zijn om de verbinding te leggen tussen onderwijs en beroepspraktijk. De opleiding zorgt ervoor dat docenten die afkomstig zijn uit of werkzaam zijn in de beroepspraktijk, in ruime mate vertegenwoordigd zijn in het personeelsbestand. Alle onderwijsgeevenden hebben door hun taakopdracht kennis van, ervaring en/of relaties met de beroepspraktijk in de vorm van onder meer een betrekking, stagebegeleiding, leerbedrijf of begeleiding afstudeerwerkstuk. Een derde is of was in de afgelopen vijf jaar werkzaam in de beroepspraktijk. 84 procent van alle onderwijsgeevenden heeft zelf een bacheloropleiding ergotherapie afgerond. Een aantal medewerkers verzorgt nascholingsactiviteiten voor het beroepenveld in het kader van specifieke expertise. De opleiding maakt in aanvulling op de docenten in haar onderwijs gebruik van proefcliënten. Dit zijn zowel acteurs als eerder behandelde patiënten, zoals bijvoorbeeld CVA-patiënten⁷.

Didactische vaardigheden

Voor startende docenten geldt dat tijdens het inwerktraject specifiek aandacht wordt besteedt aan de didactische aspecten van het docentschap. Om voor een dienstverband voor onbepaalde tijd in aanmerking te komen, moet de medewerker over een didactische kwalificatie (gaan) beschikken. 84 Procent van de medewerkers beschikt op 1 juli 2011 over een didactische kwalificatie. Zeven medewerkers gaan deze in 2011-2012 behalen. Tijdens studie(mid)dagen wordt regelmatig aandacht geschonken aan didactische onderwerpen. De opleiding beschouwt praktijkbegeleiders als medeopleiders en schoolt hen daarom ook in didactische vaardigheden.

Overwegingen

Het panel constateert dat docenten vele, diverse en continue contacten onderhouden met de beroepsvereniging en het (internationale) werkveld. Andersom participeert het werkveld in grote mate in de opleiding door middel van de werkveldcommissie, cursussen voor praktijkbegeleiders, projecten binnen en samen met de beroepspraktijk en afstudeerprojecten. Het is aantoonbaar dat de medewerkers substantiële bijdragen leveren aan de innovatie van het vak en de beroepspraktijk door middel van een centrale rol bij projecten, congressen en publicaties.

Het panel constateert dat de kwaliteit van de docenten over de hele linie zeer goed is. Ze beschikken over de vaardigheden om docent te zijn.

---

⁷ CVA staat voor Cerebrovasculair accident, de medische term voor een beroerte.

Naast de kennis van het vakgebied ergotherapie zijn docenten op de hoogte van ontwikkelingen binnen hun werkveld en zijn in grote mate internationaal actief. Het panel heeft zeven schriftelijke verklaringen gezien van gezaghebbende deskundigen, onder meer de voormalig wetenschappelijk directeur van Ergotherapie Nederland en (ten tijde van de verklaring) lector Kenniskring Arbeid en Gezondheid Hogeschool Rotterdam en een docent aan de Universiteit van Heidelberg. In hun verklaringen melden ze onder meer dat de docenten beschikken over “excellent teaching qualities” en dat docenten een grote internationale bijdrage leveren aan het vakgebied. Het panel ziet dat de kwaliteit van het personeel duidelijk ver uitsteekt boven de gangbare basiskwaliteit en (inter)nationaal als voorbeeld kan worden aangemerkt.

Conclusie

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **excellent**

Standaard 10   Kwantiteit van het personeel

<i>De omvang van het personeel is toereikend voor de realisatie van het programma.</i>
--

Bevindingen

Samenstelling onderwijsteam

Per 1 januari 2011 zijn bij de opleiding ergotherapie 42 onderwijsgevende medewerkers aangesteld met een formatieomvang van 21,7 fte. De formatie gastdocenten en simulatiepatiënten bedraagt 0,6 fte. Daarmee komt de totale formatie onderwijsgevend personeel op 22,3 fte. De formatie onderwijsondersteunend personeel bedraagt 2,3 fte (administratief medewerkers en surveillanten).

Staf-studentratio

De norm voor student-docentratio is vastgelegd in het personeelsplan en het financieel beleidsplan. De ratio bedraagt 1:22 voor de vierjarige bachelor en 1:30 voor de Bachelorstudiengang. De gerealiseerde student-docentratio in 2010-2011 bedraagt respectievelijk 1:19,8 (390 studenten op 19,79 FTE, verdeeld over 32 onderwijsgevend) voor het 4-jarige Nederlandse programma en 1:26.7 (177 studenten op 6.6 FTE, verdeeld over 11 onderwijsgevend) voor de BSG.

Het ziekteverzuim was inclusief het ondersteunend personeel in 2010 1,7 procent voor de opleiding tegenover 4 procent voor de instelling. De opleiding heeft budget gereserveerd voor ziektevervanging, zodat een les nooit uitvalt. Studenten stellen ook dat dit niet voorkomt.

Bereikbaarheid docenten

De studenten zijn uitermate positief over de bereikbaarheid van docenten. Studenten geven aan dat docenten altijd bereikbaar zijn en dat ze snel antwoord ontvangen op hun e-mails. De richtlijn hiervoor is dat docenten tenminste binnen drie dagen op email moeten reageren. Bij vragen wordt altijd bekeken bij welke docent de student het beste terecht kan. Op de

opleiding zijn de docenten zeer goed bereikbaar en kunnen studenten makkelijk met een vraag bij ze aankloppen.

Werkdruk

In het medewerkerstevredenheidonderzoek (MTO) van 2010 komt de werkdruk als aandachtspunt naar voren. De werkdruk is een duidelijk thema binnen het docententeam. In docentvergaderingen met de faculteitsdirecteur wordt gekeken naar de individuele betekenis van werkdruk. Via flexibilisering probeert de opleiding docenten de regie over hun eigen tijd te geven. Bij nieuwe collega's besteedt de opleiding veel aandacht aan het omgaan met werkdruk. In de taakopdrachten staat duidelijk hoe de belasting voor het komende jaar is en is het voor medewerkers mogelijk hierover te onderhandelen. De komende beleidsperiode probeert de opleiding de werkdruk aan de hand van vijf actiepunten verder aan te pakken door onder andere een training time-management en het begroten van extra formatieruimte. Ook het gebruik van student-assistenten is een manier om de werkdruk te verlagen. Zij zijn het eerste aanspreekpunt voor vragen van studenten en nemen daarmee werk uit handen van de docenten. Ook het bewust kiezen om bepaalde activiteiten niet uit te voeren moet bijdragen tot het verlagen van de werkdruk, zoals met korte tussenpozen modules updaten of nog een nieuwe minor ontwikkelen.

Overwegingen

Het panel stelt vast dat de opleiding een adequate formatie heeft voor het verzorgen van het onderwijs. In de begroting wordt goed rekening gehouden met de ruimte die het personeel nodig heeft om zichzelf te ontwikkelen of om collega's in te werken.

Het beleid ten aanzien van ziekteverzuim leidt tot lage cijfers. Bovendien pakt de opleiding eventuele ziekte adequaat aan, door altijd te zorgen voor vervanging.

Docenten stellen dat de werkdruk op een goede manier wordt aangepakt en dat ze handvatten krijgen om hiermee om te gaan. Het werken met student-assistenten ziet het panel als een creatief en krachtig middel voor het verlagen van de werkdruk.

Het panel constateert dat de werkdruk weliswaar hoog ligt, maar dat deze deels te herleiden is naar het individuele streven van de docenten. Er heerst een enthousiaste, collegiale en ambitieuze sfeer onder het docententeam waar het panel van onder de indruk is.

Conclusie

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Voorzieningen

Standaard 11 Materiële voorzieningen

De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.

Bevindingen

Locatie opleiding

De opleiding ergotherapie is samen met andere opleidingen gevestigd op de locatie van Hogeschool Zuyd in Heerlen in het gebouw aan Nieuw Eyckholt. Hier zijn algemene ruimten en materiële voorzieningen beschikbaar. Ergotherapie werkt samen met andere gezondheidszorgopleidingen van Hogeschool Zuyd. Een voorbeeld is het gezamenlijk beheer van het uitleencentrum, waar studenten en docenten oefen- en onderwijsmaterialen kunnen lenen. Binnen de mediatheek is er een vertegenwoordiger van ergotherapie werkzaam, die studenten en docenten begeleidt bij het verkrijgen van de juiste literatuur en andere studiematerialen. Er is een abonnement op alle elektronische wetenschappelijke tijdschriften, elektronische databases en daarnaast is er een directe verbinding met de catalogus van de Universiteit van Maastricht. In het hele gebouw is een draadloze internetverbinding met toegang tot internet en intranet.

Er zijn vaardigheidslokalen en op de praktijk gerichte materiële voorzieningen, die overeenkomen met de ruimtes van een ergotherapiepraktijk. Deze bestaan uit onder meer: diverse oefenkeukens, slaapkamer, natte cel, technieklokaal en observatieruimten. Het panel constateert dat sommige van deze voorzieningen en met name materialen in de moderne opvattingen van ergotherapie wat minder relevant zijn voor de opleiding en beveelt de opleiding aan om de materiële voorzieningen af te stemmen op de nieuwe ergotherapie praktijk. In 2012 zal de opleiding haar lokalen en voorzieningen vernieuwen (zie herhuisvesting).

De opleiding beschikt ook over (mobiele) AV-opname- en afspeelapparatuur, communicatie-apparatuur en ICT-apparatuur. Onlangs heeft de opleiding de ICT-apparatuur van Vilans⁸ overgenomen. Hiermee beschikt de opleiding over mogelijkheden om op een vernieuwende manier te communiceren met cliënten.

Op de faculteit is ook een leerwerkbedrijf gehuisvest: Zuyd Health. Studenten en docenten van de verschillende gezondheidszorgopleidingen werken hier aan praktijkopdrachten op het vlak van gezondheidspreventie bij arbeid en studie. Op deze locatie kunnen studenten ervaring opdoen, bijvoorbeeld met de behandeling van KANS-patiënten⁹.

Docenten beschikken over een eigen werkplek met vaste pc en kastruimte. Voor docenten met een klein dienstverband zijn er flexplekken. De werkplekken van de docenten bevinden zich dicht bij de onderwijslocaties.

⁸ kenniscentrum voor langdurige zorg

⁹ KANS staat voor Klachten Arm, Nek en Schouder.

De opleiding heeft een digitale leeromgeving: Blackboard. Het panel heeft dit bestudeerd en concludeert dat alle benodigde informatie aanwezig is. De organisatie van de modules binnen Blackboard zou volgens het panel beter gestandaardiseerd kunnen worden. De opleiding geeft aan dat dit in het najaar van 2011 ook gerealiseerd gaat worden. Daarnaast biedt het systeem studenten en docenten de mogelijkheid thuis in te loggen. De studenten waar het panel mee gesproken heeft, geven allen aan zeer tevreden te zijn met het functioneren van Blackboard.

Studenttevredenheid

In de Keuzegids Hoger Onderwijs 2010 ontvangt de opleiding een hoge score voor Gebouwen en Faciliteiten. Deze score steekt duidelijk af tegenover de andere ergotherapie-opleidingen. In de Nationale Studenten Enquête worden alle onderwerpen op een vijfpuntsschaal tussen de 3.7 en 4.2 gewaardeerd. Alleen de beschikbaarheid van werkplekken wordt relatief lager gewaardeerd, namelijk met 3.2. Dit heeft te maken met de piekbelasting die zorgt voor minder beschikbare werkplekken. Het panel constateert dat de studenten lovend zijn over de bereikbaarheid van docenten. Het is gemakkelijk om bij ze binnen te lopen.

Herhuisvesting

Het gebouw aan Nieuw Eyckholt is twaalf jaar oud en aan vernieuwing toe. Hoewel locaties gereserveerd kunnen worden, hebben studenten behoefte aan meer kleine vergaderplekken en oefenruimtes. In maart 2012 begint de opleiding aan de herinrichting. Hierbij voorziet de opleiding in meer kleinere vaardigheidslokalen en in een groter aantal werkplekken voor studenten.

Om studenten tot de realisatie van dit plan tegemoet te komen, worden tijdelijke oplossingen bedacht. In de bibliotheek en op de faculteit zijn hoekjes gecreëerd waar groepjes kunnen werken. Studenten geven aan dat hoewel het tijdens piekuren druk is, er altijd wel een plaats te vinden is.

Overwegingen

Het panel is van mening dat de huisvesting goed aansluit bij het onderwijsmodel. De opleiding voorziet in goede materiële voorzieningen voor zowel medewerkers als studenten, die passen bij het onderwijs, toereikend zijn voor studenten en docenten om het curriculum met de gewenste kwaliteit te realiseren. Met name de bereikbaarheid van docenten en student-assistenten springt in het oog. Wel zijn de voorzieningen hier en daar wat verouderd. De beperkte beschikbaarheid van werkplekken is een door de opleiding erkend probleem. Het panel vertrouwt erop dat bij de vernieuwing van de locatie (uitvoering start in 2012) hier een definitieve oplossing voor wordt gerealiseerd. Het panel is van mening dat de opleiding goed op de problematiek inspeelt door middel van tijdelijke oplossingen. Studenten en docenten geven ook aan zeer tevreden te zijn over de voorzieningen en huisvesting. Het panel constateert dat de opleiding over de volle breedte uitsteekt boven de basiskwaliteit voor voorzieningen.

Conclusie

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**

Standaard 12   Studiebegeleiding

De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Bevindingen

Studiebegeleiding

Studieloopbaanbegeleiding (SLB) is een van de vijf leerlijnen van het didactisch model dat de opleiding hanteert. De studieloopbaanbegeleider begeleidt en coacht de student in de reflectie op zijn leerproces en de gewenste ontwikkeling daarin tot een levenslang lerende professional. In het BSG-traject ligt de nadruk op loopbaanbegeleiding, omdat deze studenten al een beroepsopleiding hebben afgerond en de meeste ervan werkzaam zijn in de praktijk. In het eerste en tweede jaar voeren de student en zijn studieloopbaanbegeleider in vrijwel elke onderwijsperiode een intensief gesprek. Daarnaast zijn er groepsbijeenkomsten: in het eerste jaar thematische bijeenkomsten met de SLB-docent, in het tweede jaar intervisiebijeenkomsten. In jaar drie en vier verschuift de focus naar loopbaanbegeleiding en vormt de profilering van de student voor de arbeidsmarkt een belangrijk thema. Tijdens de hoofdstages vervult de stagedocent de rol van studieloopbaanbegeleider. In de afstudeerfase heeft de begeleidende afstudeerdocent de rol van studieloopbaanbegeleider en participeert de student in intervisiebijeenkomsten. In deze fase wordt de professionele ontwikkeling gerelateerd aan de competenties die dan centraal staan. Ook biedt de opleiding in deze fase een servicepakket 'startklaar voor je baan' aan.

Het persoonlijke competentieprofiel van de student, zijn Persoonlijke Ontwikkel Plan en portfolio zijn belangrijke instrumenten in de SLB. In de eerste twee jaar is het portfolio een ontwikkelportfolio, in de hoofdstages en in de afstudeerfase is het een bewijsportfolio. In het BSG-traject werken de studenten zowel met een ontwikkel- als een bewijsportfolio. Het systematisch werken aan de professionele ontwikkeling vormt een integraal onderdeel van alle onderwijsmodulen.

De studenten voelen zich tijdens hun stage zeer goed begeleid. De stagedocent komt in ieder geval één maal langs op de werkplek en daarnaast zijn er vijf terugkomdagen. De stagedocent is goed op de hoogte van de ontwikkelingen op de stageplek. De begeleiding van stage in het buitenland gebeurt via de telefoon (skype). Alle buitenlandstudenten samen houden vervolgens hun eigen terugkomdagen.

Het systematisch werken aan de professionele ontwikkeling is niet beperkt tot de SLB, maar vormt een integraal deel van alle onderwijsmodulen. De student kan in alle modulen de docent en/of medestudenten om feedback vragen. Het professioneel gedrag vormt steeds deel van de reflectie door de student op een module, hij ontvangt feedback van medestudenten en de docent en bespreekt dit met zijn SLB-docent. Het panel stelt vast dat de opleiding reflectie op het professionele gedrag van studenten een centrale plaats geeft in het programma en een internationaal voorbeeld vormt. Andere (buitenlandse) ergotherapieopleidingen hebben voor deze aanpak veel belangstelling.

Studievoortgang

In september van het eerste jaar is er een uitgebreid kennismakingsgesprek tussen de student en de SLB-docent, waarin eventuele factoren die de studie beïnvloeden besproken worden. In december en juni van het eerste jaar zijn er studievoortgangsgesprekken. In het tweede jaar is er halverwege een studievoortgangsvergadering, waarin het docententeam ook bespreekt of de student zich op gewenste wijze ontwikkelt naar het instapniveau voor de stage. Als daartoe in de studievoortgangsvergaderingen aanleiding is, of bij een dreigend aantal onvoldoende behaalde EC in de propedeuse, stuurt de opleiding de student een zogenaamde zorgbrief en is er een extra gesprek met de SLB-docent. De opleiding stelt indien nodig samen met de student een leertraject op maat op om vertraging te voorkomen. Indien de student extra ondersteuning nodig heeft, kan de SLB-docent (trede 1) hem volgens het zogenaamde drietredenmodel verwijzen naar de decaan (trede 2) of naar de studentpsycholoog (trede 3). Er zijn zelfhandhavings- en assertiviteitscursussen.

Docent/begeleiders

Elke docent is ook een studieloopbaanbegeleider, mits hij aan het profiel voldoet. Alle docenten zijn geschoold in coaching. De begeleiding van jongerejaarsstudenten door ouderejaars (peercoaching) vormt een aanvulling op de begeleiding en feedback door docenten. Zij geven op veel momenten begeleiding: tijdens extra ingeroosterde oefenmomenten voor vaardigheidstrainingen, tijdens projecten in jaar 1 en 2, bij het binnenschoolse performance-assessment, bij het werken met de kenmerkende situaties in de vrije studieruimte in jaar 2 en bij specifieke studieproblemen van individuele studenten. Docenten die expertkennis hebben in coachen, geven aan al deze ouderejaarsstudenten coachings-workshops. Onlangs heeft de opleiding de taken van de studentassistenten en studentcoaches aangescherpt om een helder onderscheid te hebben in de inzet van deze twee groepen.

Op het moment dat studenten stage gaan lopen is er een overdracht van SLB-docent en stagedocent. Deze overdracht vindt ook daarna, naar de afstudeerdocent plaats. De afstudeerbegeleiders worden gekozen op basis van hun specifieke kennisachtergrond.

Informatievoorziening

De informatievoorziening voor de student over de inhoud en organisatie van elke onderwijsmodule verloopt via blackboard en is tijdig en volledig beschikbaar. Via het studievolsysteem Osiris op infonet kan de student voortdurend zijn studievoortgang inzien. De SLB-docent heeft ook via Osiris inzage in de studievoortgang van zijn SLB-studenten.

Overwegingen

Het hoofdfaserendement ligt bij de opleiding erg hoog; de opleiding behaalt de Hogeschool Zuyd-norm van negentig procent. De studenten hebben ook een hoge waardering voor de studiebegeleiding. In de NSE scoorde ergotherapie een 4.1, 0.6 hoger dan het gemiddelde. De bewaking van de studievoortgang door de opleiding wordt door het panel zeer gewaardeerd en de uitvoering van de SLB leidt volgens het panel ertoe dat het beste uit de studenten wordt gehaald.

Docenten hebben door hun scholing als coach een goede kennis voor hun rol als begeleider. Het aantal contactmomenten met studenten ligt hoog en het panel constateert dat de opleiding haar studenten goed kent. Binnen de begeleiding ziet het panel veel terugkoppelingen naar het competentieprofiel. De informatie rondom de opleiding is zeer duidelijk en studenten worden goed voorbereid op een leven lang leren. Het panel is van mening, mede door zijn kennis van vergelijkbare opleidingen nationaal en internationaal, dat de opleiding op dit gebied een voorbeeld is.

Conclusie

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **excellent**.

Kwaliteitszorg

Standaard 13   Evaluatie resultaten

<i>De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.</i>

Bevindingen

Het panel heeft het kwaliteitszorgsysteem van de opleiding bestudeerd en stelt vast dat de opleiding gebruik maakt van een veelheid aan evaluatie-instrumenten om de kwaliteit van de opleiding te meten en te bewaken. De instrumenten zijn:

- de landelijke studentenenquête (NSE) met een oordeel van de zittende studenten;
- via de Keuzegids Hoger Onderwijs en de website Studiekeuze 123 kan de opleiding zich vergelijken met de andere opleidingen ergotherapie;
- mondelinge evaluatie aan het einde van de afstudeerfase met een vertegenwoordiging van studenten
- regelmatige besprekingen met groepsvertegenwoordigers van de Bachelorstudiengang.
- mondelinge evaluaties, gehouden door de fasecoördinator en de kwaliteitsfunctionaris, met klankbordgroepen van studenten uit jaar één en twee (halfjaarlijkse evaluaties die meerdere aspecten van de opleiding betreffen).
- raadpleging van de werkveldcommissie;
- evaluatie van het niveau van de stage (stagebegeleiders);
- evaluatie uitgevoerde afstudeeropdrachten door de opdrachtgevers (reguliere opleiding) of een tweede externe beoordelaar (Bachelorstudiengang);
- rapportage door gecommiteerden over (portfolio)eindgesprekken;
- fase-evaluaties in diverse settings: bijna gediplomeerden evalueren in hun SLB-groep de opleiding, jaarlijkse curriculumevaluatie door het kernteam en de fasecoördinatoren, schriftelijke en mondelinge evaluaties van elke module door studenten, module-evaluaties met docenten, moduleplanningsgroepen en fasecoördinatoren;
- exitgesprekken met studenten die uitvallen;
- bewaking gerealiseerde eindkwalificaties via de HBO-monitor en alumni-enquête,
- medewerkertevredenheidsonderzoek (jaarlijks);
- risico-inventarisatie en -evaluatieplan (vier jaarlijks);

- evaluatie van afzonderlijke toetsen door de toetscommissie en rapportage van bevindingen in het jaarverslag van de toetscommissie met doelen voor het toetsbeleid van het volgende jaar en jaarverslag van de examencommissie.

Het panel heeft steekproefsgewijs rapportages van evaluaties ingezien en stelt vast dat de opleiding uitkomsten van evaluaties samenvat en bespreekt in diverse overlegsituaties: docententeam, opleidingscommissie, kernteam, faculteitsdirecteur en werkveldcommissie. In jaarplannen legt de opleiding vast welke acties ondernomen worden naar aanleiding van evaluaties. Streefdoelen zijn soms kwantitatief geformuleerd (rendement, instroom, doorstroom) en soms kwalitatief (bijvoorbeeld verbeteracties gericht op onderdelen van het curriculum). Werkgroepen krijgen de opdracht de verbeteracties te concretiseren op basis van de uitkomsten van evaluaties en discussies naar aanleiding van de evaluatie. Het kernteam stelt uiteindelijk de acties vast.

Kwantitatieve gegevens over de opleiding zijn opgeslagen in het Management Informatie Systeem (MIS). Het betreft onder meer gegevens over staf-studentratio, instroom, rendement en uitval en uitstroom in de propedeuse, aantal studenten in de hoofdfase en het diploma rendement. Elke medewerker van de hogeschool kan het MIS raadplegen.

De opleiding monitort het verloop van het studierendement. In de kritische reflectie geeft de opleiding een overzicht van het verloop van de rendementen vanaf 2002. Uit de gegevens blijkt dat de meeste studenten die de opleiding afronden met een bachelordiploma, hier vier jaar over doen. Vrijwel alle studenten die de opleiding voltooien doen dit binnen vijf jaar.

De uitval in de propedeuse toont een wisselend beeld. Het percentage uitvallers in de propedeuse ligt boven het landelijk gemiddelde, maar de opleiding wil ook juist in de propedeuse sterk selecterend zijn. De opleiding slaagt hier in, want in de hoofdfase is nauwelijks sprake van uitval.

Overwegingen

De opleiding ergotherapie evalueert op systematische wijze de kwaliteit van het onderwijs. Zij gebruikt daartoe verschillende methodes: schriftelijk en mondeling (onder andere via klankbordgesprekken). Het *Kwaliteitsbeleidsplan 2010-2012, Opleiding ergotherapie, Hogeschool Zuyd* (z.j.) geeft een overzicht van de instrumenten, de frequentie, het doel van het instrument en wie verantwoordelijk is voor het doorvoeren van verbeteractiviteiten. Uit de gesprekken met de docenten, management, studenten en het werkveld blijkt dat alle belanghebbenden zich zeer bewust zijn van het belang van het consequent uitvoeren van evaluaties. De opleiding is kwaliteitsbewust.

Conclusie

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Standaard 14   Verbetermaatregelen

De uitkomsten van deze evaluaties vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan realisatie van de streefdoelen.

Bevindingen

Het panel heeft kunnen vaststellen, dat de opleiding elk jaar in jaarplannen vastlegt welke aspecten van het onderwijs in dat jaar extra aandacht krijgen. De jaarplannen zijn gebaseerd op uitkomsten van evaluaties. Het panel heeft de jaarplannen ingezien. Voorbeelden van aandachtsgebieden zijn de curriculumonderdelen *professioneel redeneren* en *politiek redeneren*, alsmede het onderzoeksbeleid en de elektronische leeromgeving. Voor het BSG-traject zijn eveneens aandachtspunten benoemd. Het kernteam van de opleiding schrijft op basis van de opleidingsvisie, het faculteitsjaarplan en de resultaten van de diverse landelijke en opleidingsevaluaties, een jaarplan met streefdoelen (*Jaarplan ergotherapie 2010-2011*). De module planningsgroepen (MPG) of een werkgroep is verantwoordelijk voor de uitvoering. Het kernteam bewaakt de voortgang en bespreekt de uitkomsten van de activiteiten. In de gesprekken met docenten en studenten

De examencommissie en de toetscommissie schrijven op basis van de verkregen evaluatiegegevens een jaarplan (*Jaarverslag toetscommissie opleiding ergotherapie, Hogeschool Zuyd 2009-2010* en *Jaarverslag Examencommissie opleiding ergotherapie, Hogeschool Zuyd 2009-2010*). Het panel heeft deze verslagen ingezien en stelt vast dat daarin de doelstellingen voor verbeteracties zijn beschreven.

In 2007-2008 had het vernieuwde curriculum een volledige cyclus van vier jaar doorlopen. Dat was voor de opleiding aanleiding om in 2008-2009 het reguliere curriculum te evalueren (inhoud, didactiek en organisatie). De belangrijkste verbeteracties betroffen het didactisch concept. Een voorbeeld daarvan is de veranderde aansturing en begeleiding van studenten in het eerst jaar.

Het panel heeft kunnen vaststellen dat studenten modules positief beoordelen. Ook docenten evalueren met de MPG de inhoud van de modules waarin zij als onderwijsgevende participeren. De module planningsgroep schrijft op basis van de docent- en studentevaluaties een evaluatieverslag, waarin zij beschrijft hoe verbeterdoelen zijn gerealiseerd en welke de nieuwe verbeterdoelen zijn. De MPG bespreekt dit met de fasecoördinator.

De Bachelorstudiengang stelt elke drie jaar haar gehele curriculum bij onder meer aan de hand van evaluaties, overleg met de reguliere opleiding en de laatste ontwikkelingen binnen de Duitse ergotherapiepraktijk. Met name de verantwoording van de toepassing van in te zetten methodes ('Methodenwahl') is in de afgelopen jaren sterk ontwikkeld, aldus een van de Duitse beoordelaars van afstudeerproducten met wie het panel sprak.

In de vorige visitatie (2005) is als enige aandachtspunt bij de verbetering van de kwaliteitszorg het contact met de alumni genoemd. Inmiddels is er een alumnivereniging opgericht, worden er alumnidagen georganiseerd, worden alumni door de opleiding bevraagd over hun mening over de opleiding en worden alumni betrokken bij het onderwijs.

Naar aanleiding van het oordeel van NQA tijdens de visitatie in 2005 heeft de opleiding maatregelen getroffen voor de studielast en de spreiding daarvan. Voor elke leerlijn is vastgesteld wat de studiebelasting per week is.

Overwegingen

Het panel heeft kunnen vaststellen dat de opleiding op een systematische wijze de randvoorwaarden voor het uitvoeren van onderwijs, de onderwijsmodules en het curriculum evalueert. De opleiding bespreekt uitkomsten van evaluaties en onderneemt acties. Kwaliteitszorg is een vast terugkerend onderwerp in diverse overlegsituaties (zoals faculteitsdirecteur, kernteam, docentenoverleg, fasecoördinatoren, examen- en toetscommissie). In de gesprekken met het management, docenten, studenten en werkveld blijkt dat het denken in termen van kwaliteit sterk is verankerd in de opleiding. Het panel merkt op dat in de gesprekken met docenten, studenten en werkveld een zeer consistent beeld naar voren komt over het belang van evalueren en verbeteren. De opleiding handelt hier consequent naar, zo stelt het panel vast.

In landelijke evaluaties (Keuzegids hoger onderwijs, Studiekeuze 123, HBO-monitor 2009) scoort de opleiding ergotherapie in een reeks van jaren hoog ten opzichte van de andere opleidingen ergotherapie. Ook uit de data van de Nationale Studenten Enquête komt de opleiding als een van de hoog scorende hbo-opleidingen naar voren. Het panel ziet dit als een indicatie voor een goed uitgevoerd verbeterbeleid.

Conclusie

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Standaard 15   Betrokkenheid bij kwaliteitszorg

Bij de interne kwaliteitszorg zijn de opleidings- en examencommissie, medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.

Bevindingen

Uit gesprekken met docenten, werkveld (stagebegeleiders, externe beoordelaars) en studenten blijkt dat de opleiding serieus omgaat met opmerkingen of kritiek vanuit studenten en het werkveld. Studenten en het werkveld waarderen de wijze waarop de opleiding rekening houdt met hun opmerkingen over de opleiding.

Het panel heeft kunnen vaststellen dat de opleiding het docententeam consulteert over kwaliteitsbeleid en informeert over de voortgang en realisatie ervan. Zo bespreekt het team uitkomsten van het medewerkertevredenheidsonderzoek, het jaarverslag en het jaarplan van de opleiding. Ook de uitkomsten van externe landelijke enquêtes staan op de agenda van het teamoverleg.

Studenten zijn bij kwaliteitszorg betrokken door deelname aan module-evaluaties, evaluaties van stages en afstuderen, maar ook via deelname aan gesprekken met fasecoördinatoren. De opleidingscommissie (OCER) heeft een formele rol in de kwaliteitszorg. De opleiding (directie, kernteam, examencommissie, toetscommissie en kwaliteitsfunctionaris) raadpleegt de OCER voor advies.

Het panel heeft gesproken met studenten die zitting hebben in de opleidingscommissie en stelt vast dat de commissie een proactieve houding heeft. Gevraagd en ongevraagd geeft de OCER feedback over de kwaliteit van de opleiding.

In het eerste en in het tweede jaar spreken de fasecoördinator en de kwaliteitsfunctionaris elk half jaar met een vertegenwoordiging van studenten over alle aspecten die te maken hebben met de dagelijkse gang van zaken (bijvoorbeeld organisatie, studiebelasting, faciliteiten). Ook in de afstudeerfase reflecteert een klankbordgroep van studenten op de voorbije periode.

Het programma van de Bachelorstudiengang kent zowel individuele, schriftelijke evaluaties, als ook mondelinge groepevaluaties. De Duitse studenten met wie het panel sprak zijn positief over de mate waarin zijn invloed hebben op de organisatie en inhoud van het curriculum.

In 2009 heeft de opleiding de werkgroep Ergo Alumni Zuyd opgericht. Deze organiseert alumniactiviteiten voor de leden van de alumnivereniging. Tijdens de laatste alumnidag zijn pas afgestudeerden bevraagd naar hun mening over de behaalde eindkwalificaties.

Ondermeer wordt bij de alumni in kaart gebracht in welke mate zij, terugkijkend op de opleiding, de geleerde competenties voldoende beheersen voor de dagelijkse praktijk en ook daadwerkelijk nodig hebben.

Het werkveld is betrokken bij de kwaliteit van de opleiding door middel van de werkveldcommissie, de contacten en evaluaties met de stagebegeleiders en de contacten tijdens de alumnibijeenkomsten. Het werkveld levert informatie voor modules en casuïstiek, verzorgt (gast)lessen in alle jaren en draagt bij aan toetsing en beoordeling.

Verder zijn de vaste contacten met de beroepsverenigingen Ergotherapie Nederland (EN) een belangrijke bron van informatie. Waar de reguliere opleiding ergotherapie zich vooral richt op de regio Zuid-Nederland, oriënteert de Bachelorstudiengang zich op Duitsland en heeft haar contacten met de Deutsche Verein für Ergotherapie (DVE).

De opleiding informeert haar externe contacten door het uitgeven van de halfjaarlijkse nieuwsbrief van de opleiding ergotherapie. Intern is er de uitgave van de Ergoflash, het maandelijks opleidingsblad voor en door studenten en docenten en de tweemaandelijks nieuwsbrief van de faculteit Gezondheid en Zorg voor docenten.

De contacten met de internationale stakeholders zijn beschreven in standaard 1 en 2.

Overwegingen

Het panel heeft een positieve indruk gekregen van de betrokkenheid van alle belanghebbenden bij de opleiding. Er heerst een open sfeer waarin het geven en ontvangen van kritiek mogelijk is. Elke geleding voelt zich verantwoordelijk voor de kwaliteit van de opleiding. Zoals het panel al eerder vaststelde: de belanghebbenden zijn zeer kwaliteitsbewust. Zij leveren langs formele en informele kanalen een bijdrage aan de kwaliteit van de opleiding. Het management nodigt daartoe uit door verantwoording af te leggen, stakeholders daarover te informeren en door de feedback van de stakeholders serieus te nemen.

Conclusie

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

Standaard 16 Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Bevindingen

Systeem van toetsing

Het panel heeft de beleidsdocumenten van de opleiding die betrekking hebben op toetsen en beoordelen bestudeerd en stelt vast dat daarin de toetsuitgangspunten goed zijn beschreven (*Nota Toetsbeleid Opleiding Ergotherapie, 2010* en *Verkorte versie nota Toetsbeleid Opleiding Ergotherapie,, september 2010*). De opleiding gaat uit van toetsing binnen het competentiegerichte onderwijs. In de nota benoemt de opleiding criteria waaraan toetsen moeten voldoen: validiteit, betrouwbaarheid en objectiviteit, de wijze van toetsen is voor studenten inzichtelijk, de toets is representatief voor de behandelde stof of is passend voor de te behalen competenties, er is voldoende diversiteit in toetsvormen, toetsing vindt frequent plaats, zodat de student voldoende zicht heeft op zijn vorderingen. Bij toetsingen wordt veel aandacht besteed aan het voldoen aan de rechtvaardigheidscriteria. Maatregelen om dit te bewerkstelligen zijn onder meer:

- toetsen worden altijd door meer docenten samengesteld. De toetscommissie heeft hierbij een adviserende en controlerende rol.
- assessoren (ook externe assessoren) worden geschoold en onderhouden hun vaardigheid via intervisiebijeenkomsten.
- schriftelijke kennistoetsen van het gesloten type worden geanalyseerd en van advies voorzien door de toetscommissie. De module planningsgroep stelt het cijfer vast.
- bij beoordeling van schriftelijke open vragen en mondelinge toetsen wordt gewerkt met een antwoordenmatrix.
- bij mondelinge toetsen (projecten, portfolio-eindgesprek) en performance assessments worden assessoren ingezet, die de student niet zelf hebben begeleid (objectiviteit) of er is sprake van twee assessoren zoals bij het eindgesprek in de Bachelorstudiengang. Zij beoordelen aan de hand van vooraf vastgestelde criteria en procedures.
- borging van de kwaliteit van de afsluitende (portfolio)gesprekken in de afstudeerfase vindt plaats door intervisiebijeenkomsten, het gebruik van vaste beoordelingsformulieren en doordat externe deskundigen gesprekken bijwonen en over hun bevindingen rapporteren (*Verslaglegging gecommiteerden reguliere programma en BSG*).

Het panel heeft de verslaglegging ingezien en stelt vast dat gecommiteerden tevreden zijn over de wijze waarop portfoliogesprekken plaatsvinden. Reflectie door studenten op het eigen handelen zou volgens de externe deskundige wel wat diepgaander kunnen. Ook het panel heeft op basis van hetgeen zij heeft ingezien die indruk. Het panel is zeer positief over het feit dat de opleiding de eindgesprekken extern laat modereren.

Het panel stelt vast dat de nota *Toetsbeleid* de randvoorwaarden voor een goede toetspraktijk helder beschrijft.

Beoordeling toetsen en opdrachten

Het panel heeft moduleboeken, toetsen en opdrachten ingezien en stelt vast dat in de moduleboeken helder is verwoord wat er van studenten verwacht wordt : de criteria waarop studenten worden beoordeeld zijn duidelijk beschreven. De toetsen en opdrachten zijn, aldus het panel van voldoende niveau en geven een goede dekking van de lesstof. Studenten kunnen de gemaakte toets inzien en met de docent bespreken.

Uit bestudering van toetsen en beoordeeld werk van studenten blijkt dat toetsen en practicatoetsen voldoende relevant zijn en kritisch worden beoordeeld. Het geheel stelt studenten in staat om goed inzicht te verkrijgen in hun voortgang en ontwikkeling. Naast kennistoetsen en practica vindt ook beoordeling plaats aan de hand van een portfolio. Studenten tonen in het portfolio aan dat zij de opleidingscompetenties in voldoende mate beheersen. Studenten krijgen instructie hoe een portfolio samen te stellen. Een mentor begeleidt hen daarbij. Het panel heeft vastgesteld dat de eisen die aan het portfolio gesteld worden veranderen gedurende de opleiding. In eerste instantie ligt de nadruk meer op studievaardigheden, later gaat de nadruk meer liggen op leven lang leren. De bestudeerde portfolio's bevatten relevante informatie die goed bruikbaar is voor de studenten.

Beoordeling stage

In de stage staan de competenties die behoren bij het werken met en voor de cliënt centraal (Segment 1). Aan het einde van de stage dienen deze competenties op het niveau van beginnend beroepsbeoefenaar behaald te worden. Per stage stelt de student, in overleg met de praktijkbegeleider en de opleiding, vier voor die stage kenmerkende situaties vast. Hij formuleert hiervoor criteria die goedgekeurd moeten worden door de opleiding en de praktijkbegeleider. Aan de hand van deze criteria toont de student door middel van performance assessments, afgenomen door zijn praktijkbegeleider, aan dat hij de gevraagde competenties heeft behaald. Per student verschillen de stagemogelijkheden en zullen criteria dan ook anders geformuleerd zijn. Deze criteria zijn echter steeds afgeleid van de te realiseren eindkwalificaties en moeten bij de laatste stage het niveau hebben van een beginnend beroepsbeoefenaar. De weerslag van dit leerproces wordt opgenomen in het portfolio van de student. Het portfolio-assessment over dit onderdeel wordt afgenomen door de praktijkbegeleider en de docentbegeleide. De opleiding stelt het eindoordeel vast. De verdere inhoudelijke eisen en de procedures zijn vastgelegd in de stagegids (in het Nederlands en in het Duits). Het panel heeft stageverslagen en portfolio ingezien en stelt vast dat deze van goede kwaliteit zijn. Studenten zijn uitstekend in staat hun eigen criteria te formuleren, feedback te vragen en te verwerken. Het portfolio geeft een duidelijk inzicht in de ontwikkeling van de competenties van de student.

Ook in de Bachelorstudiengang worden studenten binnen de modules op verschillende wijzen getoetst. De meest voorkomende vormen hierbij zijn schriftelijke werkstukken en presentaties die zowel individueel als in kleine groepen worden uitgevoerd. De BSG valt onder hetzelfde toetsregiem als de reguliere opleiding.

Docenten en examencommissie

Het panel heeft met docenten (inclusief de docenten die zitting hebben in de examencommissie) de toetspraktijk besproken. Het panel stelt vast dat de docenten goed op de hoogte zijn van het toetsbeleid en veel onderling overleg hebben over de normering van de toetsen en wijze van beoordelen. De opleiding bewaakt niet alleen de kwaliteit van het niveau van de afzonderlijke toetsen, maar ook het toetshuis als geheel (samenhang tussen alle toetsen en opdrachten en de opleidingscompetenties). In de Nota *Toetsbeleid Opleiding Ergotherapie, 2010* is het kwaliteitszorgsysteem rond toetsen op zeer inzichtelijke wijze vastgelegd. De eindverantwoordelijkheid voor toetsing ligt bij de examencommissie. De toetscommissie bewaakt (gemandateerd door de examencommissie) de kwaliteit van de toetsing van het reguliere programma en de BSG. Ook ziet zij toe op de deskundigheid van betrokkenen bij het samenstellen, afnemen en beoordelen van een toets alsmede op de kwaliteit van de randvoorwaarden en procedures rond toetsing. Uit de jaarverslagen van de examencommissie en toetscommissie blijkt dat zij acties ondernemen die bijdragen aan het bewaken van de kwaliteit van toetsen en beoordelen: analyse van de kwaliteit van het toetshuis (reguliere opleiding en BSG), intervisiegesprekken onder andere over afstuderen, deskundigheidsbevordering docenten, steekproefsgewijs analyseren van projecttoetsen. Uit de gesprekken met docenten komt naar voren dat het docententeam serieus werkt aan het uitvoeren van het uitgestippelde toetsbeleid. Het panel stelt vast dat de randvoorwaarden voor toetsen zoals vastleggen van criteria, intervisie en scholing aanwezig zijn en ook worden nageleefd. Praktijkbegeleiders volgen een stagecursus waarin zij worden geschoold in het begeleiden en beoordelen van de stage.

In de studievoortgangsvergadering bespreken docenten alle studenten van het eerste en het tweede jaar van het reguliere programma. Door deze bijeenkomsten krijgt de slb-docent, naast de toetsresultaten en zijn eigen oordeel, een breder zicht op de studievoortgang van de student en bespreekt dit met de student. De opleiding geeft hier hoge prioriteit aan. Studenten krijgen waar nodig een *zorgbrief* (zie standaard 12 Studiebegeleiding) en er wordt voorzien in een aanbod van extra begeleiding. Dit beleid wordt door studenten zeer gewaardeerd.

Studenten

Studenten met wie het panel sprak, zeggen voldoende inzicht te hebben in de eisen die de opleiding aan hen stelt. Uit het gesprek met de studenten blijkt dat zij goed op de hoogte zijn van de opleidingscompetenties en de daarbij behorende criteria. De *Nationale Studentenenquête 2010* (NSE) laat zien dat studenten zeer tevreden zijn over toetsing en beoordeling. Vergeleken met andere Nederlandse opleidingen ergotherapie scoort de opleiding, ook in de NSE van de afgelopen jaren, hoog.

Realisatie van de beoogde eindkwalificaties

De opleiding past gedurende de opleiding een mix van toetsen toe. Daarmee kan zij vaststellen of de student de beoogde eindkwalificaties behaald heeft. De opleiding toets de studenten in het eerste en tweede jaar schriftelijk na elke cursus (conceptuele leerlijn). In de projecten (integrale leerlijn) toets de opleiding de student individueel en als groep (groepsproduct) op zijn kennis en de toepassing ervan. Tevens geeft hij een individuele

verantwoording van zijn proces. In de projecten krijgt de student een beoordeling van zijn professioneel gedrag (360 graden feedback). Meeliften in groepswork is, aldus studenten, niet volledig te voorkomen. Er zijn voldoende instrumenten om meeliftgedrag van medestudenten te beperken, zoals een individuele toets (studenten moeten het hele project kunnen verantwoorden en niet alleen hun eigen aandeel in het project), studenten aanspreken op hun gedrag en eisen stellen aan de samenwerking.

In de propedeuse en het tweede jaar van de opleiding leggen studenten regelmatig vaardigheidstoetsen af. Getoetst worden de ergotherapeutische vaardigheden en het professioneel gedrag. In jaar twee wordt elke student per vaardigheidsmodule getoetst aan de hand van een behandeling van een simulatiepatiënt en zijn reflectie daarop.

In de SLB-leerlijn houden studenten een ontwikkelportfolio bij. Aan het einde van het derde semester in het tweede leerjaar doorlopen de studenten een integraal Performance Assessment (formatieve toetsing). Deelname hieraan, inclusief een kritische reflectie, geeft de student toegang tot het laatste project van jaar twee. Beoordeling (formatief) geschiedt door een docent of ergotherapeut uit het werkveld samen met een eind vierdejaarsstudent. De opleiding kent voor elke fase, minor, keuzevak of leerlijn een summatieve toets die de student en de docent informatie geeft over de vordering van het competentieniveau en of de student voldoende bagage heeft om de volgende fase van de opleiding in te kunnen gaan.

De opleiding meet de eindkwalificaties in de stages en de afstudeerfase (afstudeerwerkstuk en portfolio). De kwaliteit van de stagebeoordeling heeft het panel hierboven al beschreven. Hieronder gaat het panel in op de afstudeerfase.

In de Afstudeerfase, voeren studenten in groepen van drie of vier studenten een afstudeeropdracht uit onder supervisie van een docent. Binnen het reguliere programma is deze opdracht altijd afkomstig van een opdrachtgever uit zowel binnen- als buitenland (vooral Duitsland), met wie een overeenkomst is gesloten en veelal samenwerkingsafspraken zijn. Binnen de afstudeeropdracht staan met name die competenties centraal die vallen onder “het werken aan de ontwikkeling van het beroep” (segment 3). Verder kunnen studenten individueel ook competenties uit segment 2: “werken in en vanuit een arbeidsorganisatie” aan de orde stellen. De competenties moeten op het niveau van de beginnend beroepsbeoefenaar gehaald worden. In de afstudeerhandleiding is het afstudeerproces, aldus het panel, goed beschreven (voor de reguliere opleiding in de handleiding *Afstudeeropdracht* en voor de BSG in het *Arbeitsplan*). Zo is vastgelegd hoe een probleemstelling en plan van aanpak tot stand komt en op welke wijze de opleiding daaraan goedkeuring geeft. Ook is beschreven aan welke criteria de opdracht moet voldoen¹⁰ en hoe de eindbeoordeling van het groepsproces plaatsvindt.

De docentbegeleider beoordeelt het eindproduct aan de hand van een standaard beoordelingslijst. Het oordeel van de opdrachtgever wordt meegewogen. Het werkstuk wordt alleen met een voldoende beoordeeld als de opdrachtgever dit accepteert als bruikbaar en ten minste voldoende. Hiermee waarborgt de opleiding dat de kwaliteit en het niveau van het product door de praktijk geaccepteerd wordt.

---

¹⁰ Studenten formuleren binnen gestelde kaders eigen criteria waaraan zij nog willen werken om het eindniveau te behalen. Bij de eindbeoordeling kan dit proces een onderscheid geven in het eindcijfer ten opzichte van de ander groepsgenoten.

In de Bachelorstudiengang voert de student een afstudeeropdracht uit en levert een daarbij behorende artikel. Een externe beoordelaar geeft een geschreven beoordeling en een advies ten aanzien van de cijfermatige beoordeling. Ook de docentbegeleider beoordeelt. Hij stelt het cijfer vast.

Studenten volgen binnen de reguliere opleiding een Ondersteunend Programma Afstuderen waarbinnen de belangrijkste vaardigheden voor onderzoek en projectmatig werken aan de orde komen op het niveau van afstuderen. Dit programma wordt gegeven door eigen docenten en door docenten vanuit de kenniskringen. Binnen de Bachelorstudiengang is dit in het blok Forschung opgenomen.

Nadat alle andere onderdelen van de reguliere opleiding zijn behaald, vindt aan de hand van een bewijsportfolio een gesprek plaats tussen een docent en een student. Daarin beoordeelt de opleiding of de student de competenties “Begeleiden”, “Beheren en beleid maken”, “Ondernemen” en “Kwaliteit borgen” (anders dan de competenties behaald in stage en bij de afstudeeropdracht) heeft behaald op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar. Net als in de stage stelt de student kenmerkende situaties en criteria op, die de betrokken moduleplanningsgroep accordeert. In een eindgesprek dient de student aan te tonen dat hij het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar op de bovenstaande competenties heeft behaald.

De Bachelorstudiengang wordt afgesloten met een afsluitend gesprek (Abschlussgespräche) aan de hand van een casus waarbij de student individueel getoetst wordt op zijn visie op micro, meso en macro aspecten binnen ergotherapie. Dit gesprek wordt gevoerd met twee docenten om de objectiviteit te waarborgen.

Het panel heeft inzage gehad in elf eindwerkstukken (vijf aangereikt door de opleiding en zes geselecteerd door het panel). Alle eindwerkstukken snijden een relevant onderwerp van de ergotherapie aan. De probleemstellingen zijn duidelijk geformuleerd hoewel zij hier en daar wel nader uitgewerkt hadden kunnen worden in deelvragen. Het panel vindt dat alle eindwerkstukken, die het panel heeft ingezien, voldoen aan de basiskwaliteit van een hbo bachelor. Het panel kon instemmen met de waardering van de eindwerkstukken door de opleiding met uitzondering van een door de opleiding hoog gewaardeerd eindwerkstuk. Het panel heeft dit besproken met de opleiding. De verklaring hiervoor was dat de student een uitmuntend proces heeft doorlopen. Ook de externe opdrachtgever was uitermate tevreden. Het eindoordeel viel hierdoor hoger uit dan wanneer dit alleen op grond van het verslag gedaan zou zijn. Bij één opdracht vroeg het panel zich af of de opdracht voldoende stof bood om er vier studenten op af te laten studeren. Het eindwerkstuk was van voldoende niveau, maar had voor de groepsomvang van vier studenten wel meer diepgang kunnen hebben. Ook hier geldt dat de studenten in de verdediging van het eindwerkstuk voldoende kritisch besef hebben laten zien, aldus de docenten. De opleiding laat dit, naar het oordeel van het panel, terecht sterk meewegen in het eindoordeel. Het panel heeft kritisch gekeken naar de beoordeelde eindwerkstukken en enkele observaties besproken met de docenten.

Uit dit gesprek kwam naar voren dat het docententeam zich bewust is van de kanttekeningen die het panel plaatste bij enkele onderdelen van de beoordeelde werkstukken. De docenten konden de gemaakte keuzes goed verantwoorden. Het gesprek was, naar het oordeel van het panel, een voorbeeld van hoe intercollegiale intervisie over de beoordeling van de eindopdrachten bij de opleiding werkt. Het panel is ervan overtuigd dat docenten eventuele twijfels over de beoordeling of knelpunten in het afstudeerproces serieus en kritisch met elkaar bespreken en tot een afgewogen en eerlijk inhoudelijk oordeel komen.

Overwegingen

Het panel stelt vast dat de opleiding een goed toetsbeleid heeft ontwikkeld en dit ook in praktijk brengt. Het docententeam is zich bewust van het feit dat bij competentiegericht toetsen onderlinge afstemming over criteria en cesuur continu aandacht vraagt. Uit de gesprekken met het docententeam blijkt dat het team pittige discussies voert over verfijning, verbetering en bijstelling van het toetsinstrumentarium. De opleiding besteedt veel aandacht aan het borgen van de kwaliteit van het toetsen en beoordelen en pakt dit planmatig aan. Het niveau van de eindkwalificaties is aldus het panel naar behoren. De stageopdrachten en eindwerkstukken zijn adequaat beoordeeld en weerspiegelen het hbo-bachelor niveau. Het panel geeft de opleiding in overweging de eindbeoordeling transparanter te maken door het proces en het product van het afstudeerwerk apart te beoordelen (nu één cijfer). Ook zou de opleiding net als de moderatie bij het portfoliogesprek steekproefsgewijs de eindwerkstukken van de reguliere opleiding extern kunnen laten beoordelen¹¹. Dit als volgende stap in de verfijning van de borging en verantwoording van het eindniveau. Deze opmerkingen nemen niet weg dat het panel onder de indruk is van de wijze waarop de opleiding het eindniveau vaststelt.

Conclusie

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**

Bijzonder kenmerk: Vormgeving en integratie van evidence base practice in het curriculum

De opleiding profileert zich met de wijze waarop Evidence Based Practice (EBP) in het curriculum geïntegreerd is. Samen met de opleiding fysiotherapie, die in 2007 een bijzonder kenmerk EBP heeft gekregen, de opleidingen HBO-V, creatieve therapie, logopedie en verloskunde heeft de opleiding intensief gewerkt aan het uitbouwen van EBP in het curriculum. De visie en uitgangspunten zijn vastgelegd in een gezamenlijk document: (*Nota visie over Evidence Based Practice binnen de gezondheidszorgopleidingen van de Hogeschool Zuyd, EBP-platform werkgroep, januari 2010*). In 2010 is een gezamenlijke aanvraag voor erkenning van EBP als bijzonder kenmerk ingediend (*Documentatie Aanvraag Bijzonder kenmerk Evidence Based Practice, oktober 2010*).

---

¹¹ Bij BSG vindt externe beoordeling standaard plaats.

Daarvoor heeft in november 2010 een visitatie plaatsgevonden. In mei 2011 is de rapportage van deze EBP-visitatie verschenen: *Hogeschool Zuyd, Bijzonder Kenmerk "De vormgeving en integratie van Evidence Based Practice in het curriculum" Opleidingen: Creatieve Therapie, Ergotherapie, Fysiotherapie, Logopedie, Verloskunde, Verpleegkunde*. (NQA mei 2011).

Bij de voorbereiding van de gezamenlijke aanvraag heeft de NVAO aangegeven dat het kenmerk in de reguliere accreditatietrajecten in een (relatief) lichte toets opnieuw verlengd kan worden.

Het panel heeft tijdens de visitatie het thema EBP meegenomen in zijn onderzoek (marginale toetsing). Zo is het panel nagegaan op welke wijze EBP in het curriculum is verankerd en of het personeel voldoende gekwalificeerd is voor EBP. Het panel heeft voldoende inzicht gekregen in de wijze waarop de opleiding ergotherapie EBP in het curriculum heeft verwerkt. Het panel heeft kennis genomen van het NQA-rapport over het bijzonder kenmerk van de opleiding ergotherapie. Op basis van het eigen onderzoek onderschrijft het panel het oordeel en de conclusie van het EBP-visitatiepanel. In dit rapport gaat het (accreditatie)panel kort in op de criteria van het NVAO accreditatiekader voor het bijzonder kenmerk.

criterium 1

Het bijzondere kenmerk is onderscheidend voor de instelling of opleiding in relatie tot relevante instellingen of opleidingen in het Nederlandse hoger onderwijs.

Het panel stelt vast dat de opleiding EBP op een zeer consequente wijze heeft verwerkt in het curriculum. EBP is de rode draad door de hele opleiding. Dit start in het eerste jaar en wordt stapsgewijs uitgebreid gedurende de rest van de opleiding. Uit publicaties blijkt dat het personeel zich sterk manifesteert op het gebied van EBP. De hogeschool Zuyd publiceerde drie artikelen over evidence based onderwijs, terwijl de andere drie opleidingen geen of één publicatie verzorgden. Ook het werkveld geeft aan dat de Hogeschool Zuyd zich sterk profileert en goede kwaliteit levert op het gebied van EBP. Praktijkbegeleiders en stagebegeleiders krijgen een EBP-cursus aangeboden. De wijze waarop studenten leren werken met EBP is onderwerp van gesprek tijdens de stagebegeleidingsdagen. Studenten geven aan dat EBP in het gehele curriculum aan bod komt. De voorzieningen zijn goed: er wordt gewerkt met simulatiepatiënten en er zijn goede bibliotheek- en internetfaciliteiten en abonnementen op gerenommeerde tijdschriften. Het eind niveau van studenten en docenten Ergotherapie is minimaal dat van gebruiker (en dus meer dan volger). Bovendien heeft de Hogeschool Zuyd het hoogste percentage wetenschappelijk gekwalificeerd personeel in dienst: Vijftig procent heeft een masteropleiding afgerond en ongeveer twintig procent is bezig met een promotieonderzoek. Zeker wat het BSG-traject betreft is het concept van EBP in de Duitse context vernieuwend te noemen. Zowel Duitse studenten als vertegenwoordigers van het Duitse werkveld roemen de cliëntgerichte aanpak en het concept van EBP.

Het panel is onder de indruk van de uitstekende samenwerking van de opleiding ergotherapie met de lector en het lectoraat. Vergeleken met lectoraten bij andere opleidingen, is dit een groot pluspunt. Op veel opleidingen is deze samenwerking er niet of vrijwel niet en zeker niet ingebed in het reguliere onderwijs. Dat werkt versterkend op de kwaliteit van de opleiding en het concept EBP.

Oordeel   **Voldoende**

criterium 2

De gevolgen van het bijzondere kenmerk voor de kwaliteit van het onderwijs zijn geoperationaliseerd aan de hand van de relevante standaarden van het desbetreffende beoordelingskader.

Het panel stelt vast dat EBP niet los als zelfstandig vak wordt gegeven, maar consequent in het onderwijs en in de toetsing van methodisch handelen is geïntegreerd. Uit de gespreken met studenten en docenten komt naar voren dat studenten leren een kritisch professional te zijn. Studenten leren om literatuur kritisch te beoordelen aan de hand van *critical appraisals*. Allereerst leren studenten relevante literatuur te vinden in wetenschappelijk databases. Studenten zijn in staat goede en relevante PICO vragen¹² te stellen. Zij worden ook gevraagd de uitkomsten van beoordeelde literatuur toe te passen in de praktijk. Personeelsbeleid en voorzieningen zijn daar verder op afgestemd, waarbij met name de samenwerking met lectoraten en het (stage)werkveld van belang zijn. Voor de opleiding ergotherapie is de implementatie geoperationaliseerd in een implementatieplan (*Nota Evidence Based Practice in het competentiegericht curriculum van de opleiding ergotherapie, werkgroep EBP, januari 2010*). De EBP-werkgroep van de opleiding zorgt voor opvolging en bijstelling van dit plan. De samenwerking met de diverse lectoraten draagt bij aan het op concrete wijze invullen van EBP binnen het curriculum.

Oordeel   **Voldoende**

Het panel onderschrijft de conclusie van het EBP panel dat de opleiding Ergotherapie in 2010 bezocht. Dit panel stelde in 2010 vast dat de opleiding Ergotherapie het bijzonder kenmerk EBP in voldoende mate heeft geconcretiseerd en voldoende onderscheidend is ten opzichte van andere opleidingen.

---

¹² Om een klinische vraag te beantwoorden is de PICO-systematiek een effectieve procedure. 'P' staat voor probleem of patiënt, 'I' voor interventie, 'C' voor comparison (vergelijking) en 'O' voor outcome (uitkomst).

3 Eindoordeel over de opleiding

Het visitatiepanel komt tot de volgende oordelen op de standaarden:

Standaard	Oordeel
Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties	Goed
Standaard 2 Oriëntatie van het programma	Excellent
Standaard 3 Inhoud van het programma	Goed
Standaard 4 Vormgeving van het programma	Excellent
Standaard 5 Instroom	Goed
Standaard 6 Studeerbaarheid	Goed
Standaard 7 Duur	Voldoende
Standaard 8 Personeelsbeleid	Excellent
Standaard 9 Kwaliteit van het personeel	Excellent
Standaard 10 Kwantiteit van het personeel	Goed
Standaard 11 Materiële voorzieningen	Goed
Standaard 12 Studiebegeleiding	Excellent
Standaard 13 Evaluatie resultaten	Goed
Standaard 14 Verbetermaatregelen	Goed
Standaard 15 Betrokkenheid bij kwaliteitszorg	Goed
Standaard 16 Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	Goed

Bijzonder kenmerk Evidence Based Practice	Oordeel
Criterium 1 Onderscheidend karakter	Voldoende
Criterium 2 Concretisering	Voldoende

Overwegingen

Voor het oordeel over de opleiding Ergotherapie past het panel de volgende beslisregels van de NVAO toe:

- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen goed zijn indien tenminste de standaarden 1, 3, 6, 9, 13, 14, 15 en 16 als goed worden beoordeeld.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen excellent zijn indien tenminste de standaarden 1, 3, 6, 9, 13, 14, 15 en 16 als excellent worden beoordeeld.

Conclusie

Het visitatiepanel beoordeelt de kwaliteit van de bestaande hbo bacheloropleiding Ergotherapie van Hogeschool Zuyd als **goed**.

Conclusie Bijzonder kenmerk Evidence Based Practice

Het accreditatiepanel onderschrijft de conclusie van het EBP panel dat de opleiding Ergotherapie in 2010 bezocht. Dit panel stelde in 2010 vast¹³ dat de opleiding Ergotherapie het bijzonder kenmerk EBP in voldoende mate heeft geconcretiseerd en voldoende onderscheidend is ten opzichte van andere opleidingen en adviseert de NVAO positief ten aanzien van de toekenning van het bijzonder kenmerk aan deze opleiding.

¹³ Hogeschool Zuyd, Bijzonder Kenmerk "De vormgeving en integratie van Evidence Based Practice in het curriculum" Opleidingen: Creatieve Therapie, Ergotherapie, Fysiotherapie, Logopedie, Verloskunde, Verpleegkunde. NQA, mei 2011

4 Aanbevelingen

Standaard 2 Oriëntatie van het programma

De opleiding is actueel en neemt nieuwe wetenschappelijke ontwikkelingen en ontwikkelingen in de praktijk van ergotherapie en de zorg (maatschappelijke opvattingen over zorgverlening) snel op in het programma. Voorbeelden daarvan zijn EDOMAH (ergotherapie programma bij ouderen met dementie en hun mantelzorgers aan huis), motivational interviewing en groepeducatieprogramma's. Het panel trof veel actuele literatuur en informatie over nieuwe ontwikkelingen in het werkgebied van de ergotherapie aan in de Blackboard omgeving van de opleiding. Deze informatie is voor de buitenwereld niet toegankelijk. De opleiding zou deze recente ontwikkelingen meer mogen benoemen in haar formele rapportages en zou zich hiermee meer mogen profileren. De opleiding ergotherapie is, aldus het panel, te bescheiden in haar presentatie naar buiten.

Het panel merkt op dat in het vaardigheidsonderwijs bij testen alternatieve testmethoden overwogen kunnen worden. De SOESSS is inmiddels verouderd en het advies is om de SOESSS te vervangen door meer recente valide en betrouwbare assessment methoden, zoals de KOEK en SOESSS-V in afwachting van de verdere ontwikkeling en validering van de WRITIC.

Standaard 16 Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

Het panel is zeer positief over het feit dat de opleiding de eindgesprekken extern laat modereren. Reflectie op het eigen handelen zou volgens de externe deskundige wel wat diepgaander kunnen in de eindgesprekken. Ook het panel heeft op basis van hetgeen zij heeft ingezien (reflectieverslagen) die indruk. Het verdient aanbeveling de lesstof over reflectie en de wijze van toetsen inhoudelijk te evalueren.

Het panel geeft de opleiding in overweging het beleid over het afstuderen in groepen te evalueren en daarbij na te gaan in hoeverre het groepsoordeel recht doet aan de individuele beheersing van de competenties door de afzonderlijke student.

In relatie met de vorige aanbeveling geeft het panel de opleiding in overweging de eindbeoordeling transparanter te maken door het proces en het product van het afstudeerwerkstuk apart te beoordelen.

De opleiding zou net als de moderatie bij het portfoliogesprek de eindwerkstukken van de reguliere opleiding steekproefsgewijs extern kunnen laten beoordelen aan de hand van de door de opleiding geformuleerde beoordelingscriteria. Dit als volgende stap in de verfijning van de borging en verantwoording van het eindniveau. Bij de BSG vindt externe beoordeling van eindwerkstukken al standaard plaats.

5 Bijlagen

Bijlage 1: Eindkwalificaties van de opleiding

Beknopt overzicht Beroepscompetenties Ergotherapie (Verhoef, Zalmstra, 2007)

Segment 1: werken met en voor cliënten

1. Diagnosticeren

Om een beroepsspecifiek oordeel te formuleren over het door de cliënt en/of het cliëntensysteem ervaren handelingsprobleem en de beïnvloedbaarheid daarvan, analyseert de ergotherapeut dit op methodische wijze, zodat de ergotherapeut in samenspraak met de cliënt en/of het cliëntensysteem het meest effectieve en efficiënte plan van aanpak kan bepalen om de handelingscompetentie en participatie van de cliënt te bevorderen en te behouden.

2. Behandelen en begeleiden

Om de handelingscompetentie en participatie van de cliënt te bevorderen en te behouden behandelt, begeleidt en adviseert de ergotherapeut op methodische wijze de cliënt en/of het cliëntensysteem, zodat de cliënt naar vermogen de regie over zijn leven (weer) kan voeren en de rollen en taken kan vervullen die hij verkiest en die bijdragen aan zijn gezondheid en welzijn.

3. Adviseren

Om de handelingscompetentie en participatie van (de) cliënt(en) te bevorderen en te behouden, adviseert de ergotherapeut op methodische wijze aan opdrachtgevers¹ over zorg of begeleiding, hulpmiddelen, voorzieningen of arbeidsomstandigheden, zodat op indirecte wijze een bijdrage wordt geleverd aan gezondheid en welzijn van de (groep) cliënt(en) en/of het cliëntensysteem.

Segment 2: werken in en vanuit een arbeidsorganisatie

4. Samenwerken

Om ergotherapeutische dienstverlening af te stemmen op het totaal van dienstverlening aan de cliënt en/of het cliëntensysteem, levert de ergotherapeut een beroepseigen bijdrage aan het (multi)professionele team en stelt zich (pro)actief op in samenwerkingsverbanden, zodat de dienstverlening zowel binnen als buiten de organisatie effectief en efficiënt verloopt.

5. Beheren en beleid maken

Om de ergotherapeutische beroepsuitoefening te positioneren en te realiseren, beheert de ergotherapeut middelen en materialen, zodat de dienstverlening aan de cliënt vanuit de organisatie effectief en efficiënt verloopt, en initieert de ergotherapeut beleid zodat de

dienstverlening in de toekomst gewaarborgd wordt en inspeelt op maatschappelijke ontwikkelingen.

6. Begeleiden

Om competent leergedrag van stagiair(e)s en (nieuwe) collega's te bevorderen, begeleidt de ergotherapeut leerprocessen, zodat (beginnend) ergotherapeuten op professionele wijze bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen van de organisatie.

7. Ondernemen

Om continuering en uitbreiding van diensten en producten te positioneren en te realiseren, neemt de ergotherapeut marktgerichte, zakelijke en commerciële initiatieven, zodat de continuïteit van de dienstverlening binnen de organisatie in de toekomst gewaarborgd is.

8. Kwaliteit borgen

Om effectieve en efficiënte dienstverlening te garanderen die zo goed mogelijk aansluit op de vraag van de cliënt, controleert de ergotherapeut op systematische en cyclische wijze het niveau van diensten en producten, zodat de kwaliteit van dienstverlening binnen de organisatie kan worden gegarandeerd en verantwoord.

Segment 3: werken aan ontwikkeling van het beroep

9. Innoveren

Om ontwikkelingen en nieuwe inzichten te integreren binnen de beroepsuitoefening, initieert, ontwikkelt en implementeert de ergotherapeut samen met andere ergotherapeuten methodes, protocollen, standaarden en richtlijnen, zodat het beroep zich ontwikkelt in relatie tot actuele maatschappelijke ontwikkelingen.

10. Deskundigheid bevorderen

Om de kwaliteit van de beroepsuitoefening te bevorderen en/of te behouden en te laten voldoen aan de geldende maatschappelijke normen, ontwikkelt de ergotherapeut actief (de eigen) professionele deskundigheid, zodat het beroep bijdraagt aan effectieve en efficiënte gezondheidszorg.

Bijlage 2: Overzicht opleidingsprogramma

Propedeuse

De propedeuse is opgebouwd uit 4 perioden van 11 weken, incl. vakanties, waarbij de taken van de ergotherapeut uit de praktijk het uitgangspunt vormen voor het onderwijs. Per periode participeren studenten in 4 leerlijnen:

1. de integrale leerlijn, waarin studenten aan een project werken,
2. de conceptuele leerlijn, waarin studenten middels een cursus theorieën bestuderen
3. de vaardigheden leerlijn waarin studenten in trainingen beroepsvaardigheden oefenen.
4. naast deze lijnen ontwerpen studenten hun studieplan in de studieloopbaan begeleiding. Praktische vaardigheden en buitenschools leren worden in het project meegenomen.

Cursussen en trainingen worden in groepen van 12 - 14 studenten gevolgd. Aan producten en studieloopbaan begeleiding wordt gewerkt in groepen van 6 of 7 studenten.

De beroepsoriëntatie (stage) staat in periode 2 en in de kruisweek van periode 3 gepland. Studenten kunnen keuzes maken in het traject en de inhoud van het programma.

In het eerste jaar zijn dat keuzes in de volgorde van cursussen en de planning van trainingen en keuzes ten aanzien van opdrachten, casuïstiek en doelgroepen.

Het curriculum is opgebouwd rond het Amerikaanse Model of Human Occupation (MOHO) en het Canadese Procesmodel Occupational Performance Process Model (OPPM). Door de studenten worden aspecten van en de wisselwerking tussen persoon, taak en omgeving per opdracht steeds geanalyseerd om het handelingsprobleem van de cliënt in zijn complexiteit te leren begrijpen. Om de projecten tot een goed resultaat te kunnen volbrengen zullen studenten verschillende activiteiten buiten de school ondernemen. Een voorbeeld hiervan is een huisbezoek, met verslaglegging volgens de standaard van de Nederlandse Vereniging voor Ergotherapie. Aan ieder project is een opdracht met betrekking tot het uitvoeren van een praktische vaardigheid verbonden. Een voorbeeld hiervan is een aangepast spel voor een kind maken.

Periode 1

Project: Introductie op de ergotherapie

De studenten maken kennis met het beroep ergotherapie aan de hand van een beroepsopdracht te weten het overnemen van een aantal behandelingen. Door dit voor een aantal heel verschillende cliënten uit te werken, aan de hand van de fases uit de OPPM, ontwikkelen studenten een beeld van de behandelende ergotherapeut en ontwikkelen eigen competenties op het gebied van het werken met en voor cliënten.

Training: Observatie en Instructie van Mobiliteit en Transfers

Zelf ervaren van rolstoel rijden en lopen met loophulpmiddelen, maar ook instructie hierover geven aan cliënten, het observeren van houdingen en cliënten begeleiden bij het maken van transfers zijn onderwerpen die geoefend worden.

Cursus Handelen en Aanpassen

Binnen het vakgebied ergotherapie staat het handelen van cliënten centraal. Cliënten kunnen problemen in het handelen ervaren, waardoor aanpassing van het handelen of de omgeving nodig is. Occupational adaptation beschrijft de integratie van deze twee concepten: occupation (handelen) en adaptation (aanpassen).

Met kennis over het handelen van mensen en het aanpassen ervan kunnen ergotherapeuten problemen van hun cliënten begrijpen en met hun cliënten tot keuzes voor interventies komen. Deze cursus behandelt eerst de uitgangspunten van de ergotherapie en gaat in op diverse theoretische modellen over het handelen van mensen. Daarna wordt dieper ingegaan op de concepten van één van die modellen: Model of Human Occupation.

SCOPE

SCOPE staat voor Samenwerken, Creatief zijn, OPlossingen bedenken en Ergotherapie. Tijdens de eerste week van periode 1 gaan alle eerste jaars drie dagen aan de slag met bovenstaande eigenschappen. Een ergotherapeut moet deze eigenschappen hebben om op de juiste manier cliënten te kunnen behandelen. We gaan hiervoor 3 achtereenvolgende dagen en 2 nachten naar een groepsaccommodatie in Noorbeek. Tijdens allerlei workshops van de ochtend tot in de late avond maak je kennis met je eigen creativiteit en die van je groepsgenoten! Daarnaast leer je met allerlei materialen om te gaan.

Periode 2

Project: participatie van kinderen

De ontwikkeling van ICT (informatie en communicatie technologie) en ondersteunende communicatie verloopt snel en is inmiddels onderdeel geworden van ieders leven. Ook kinderen met beperkingen willen hier gebruik van maken. In periode 2 wordt een advies met betrekking tot ondersteunende communicatie of ICT opgesteld. Daarnaast wordt er een begeleidingsplan uitgewerkt voor de begeleiders van het kind op school of het KDV zodat zij handvatten hebben om de participatie van het kinderen te verbeteren. Door te werken met een authentieke casus werkt de student aan competenties op het gebied van “Het werken met en voor cliënten” en de competentie “Samenwerken”.

Training: Communicatieve Vaardigheden

In training 2 komende verschillende gespreksvaardigheden en gespreksvormen aan bod. Het kennismakingsgesprek en het probleemverhelderend gesprek krijgen uitgebreid aandacht. Daarnaast wordt het COPM geoefend en instructie m.b.t. het hanteren van het activiteitenprofiel. De gesprekken worden geoefend met medestudenten, oudere jaars studenten, als ook met simulatiepatiënten.

Cursus

Vanaf deze periode kunnen de studenten kiezen voor 2 trajecten, te weten de cursusvolgorde 2, 3, 4 of de cursusvolgorde 4, 2, 3.

- Cursus 2 betreft de sensomotorische aspecten van het handelen. Concepten uit de Anatomie, kinesiologie en neurologie worden bestudeerd
- Cursus 3 betreft de cognitief-perceptuele aspecten van het handelen. Neuropsychologie, leer en gedragstheorieën zullen bestudeerd worden.
- Cursus 4 betreft de psychosociale aspecten van het handelen. Studenten verdiepen zich in de invloed van groepen op het handelen van het individu (sociale psychologie) en in de wisselwerking tussen individu en de maatschappij (sociologie)

Periode 3

Project Participatie door Volwassenen

Werk is belangrijk voor mensen, omdat het economische onafhankelijkheid en sociale en inhoudelijke voldoening geeft. De laatste jaren staat de relatie tussen arbeid en gezondheid

sterk in de belangstelling. Vanuit maatschappelijk belang, maar ook vanuit economisch belang, wordt veel aandacht besteed aan preventie van ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid en aan effectieve begeleiding bij (her)intreding. De cliëntgerichte en methodische wijze van werken van een ergotherapeut sluit goed aan op arbeidsgerelateerde vragen.

In het project "Participatie door Volwassenen" staan arbeidsgerelateerde vraagstukken centraal. In de eerste weken zal de nadruk liggen op reïntegratie bij cliënten met psychische problematiek en zal een arbeidsgerelateerde training worden uitgewerkt. In het tweede deel van het project ligt de nadruk op preventie gericht op cliënten met nek- en rugklachten waarbij een mogelijke relatie bestaat tussen hun klachten en beeldschermwerk. Daarbij zal een werkplekonderzoek bij een "echte" werknemer uitgevoerd worden.

Training: Observeren en testen

Observeren en meten wordt geoefend met verschillende onderzoeksinstrumenten op activiteiten en functie niveau. Enkele voorbeelden zijn: bewegingsonderzoek, sensibiliteitsonderzoek maar ook het observeren van vaardigheden van cliënten bij het uitvoeren van dagelijkse activiteiten.

Cursus zie bij periode 2

Periode 4

Project Participatie door Ouderen

De levensverwachting van Nederlanders is gestegen en het aantal ouderen neemt sterk toe. Wat de groep ouderen met elkaar gemeen heeft, is dat zij zo lang mogelijk willen blijven participeren in de samenleving. Voorgaande decennia was de ergotherapeut vooral intramuraal (in verpleeghuizen en revalidatiecentra) betrokken bij ouderenzorg. De laatste jaren zien we een verschuiving optreden naar extramuraal werken (waarbij de ergotherapeut in de thuissituatie van ouderen werkt) en naar preventief werken. Het is daarom dat het project "Participatie door Ouderen" preventieve ergotherapie bij ouderen in de thuissituatie als belangrijkste thema heeft. In het begin van het project bestudeer je welke problemen ouderen kunnen ervaren in participatie in de samenleving en veiligheid en de oorzaken daarvan. Je maakt met je projectgroep een instrument voor het signaleren van deze problemen bij ouderen, je maakt samen een brochure waarin tips staan om problemen te voorkomen en je zult ook nog een workshop over deze onderwerpen gaan voorbereiden en uitvoeren.

Training: Toepassen ergonomische principes

In deze vaardigheden zal de student de cliënt observeren, instrueren en begeleiden, t.a.v. de ergonomische principes toegepast bij beeldschermwerk en het gebruik van hulpmiddelen

Cursus zie bij periode 2

Studieloopbaanbegeleiding in de propedeuse

Zie artikel 4.8

Starterspakket in de propedeuse

Om goed te kunnen participeren in de projecten, trainingen en de cursussen zijn vaardigheden nodig zoals feedback geven, reflecteren, maken van een digitaal portfolio, time-management, omgaan met je leerstijl, effectief leren, zoeken in de (virtuele) bibliotheek

en het hanteren van audiovisueel materiaal. Het starterspakket bestaat uit instructies over deze vaardigheden, soms in een college, soms in kleine groepen.

Beroepsoriëntatie (BO)

In de propedeuse wordt twee maal een bezoek van enkele dagen gebracht aan een ergotherapiepraktijk. Hierdoor wordt een beter beeld van het beroep verkregen waarvoor gekozen is. De beroepsoriëntatie vindt plaats gedurende eind periode 1/begin periode 2 en begin periode 3.

Vrije Studieruimte jaar 1:

De Vrije Studieruimte biedt studenten de gelegenheid om op hun eigen manier te werken tijdens een zelfgekozen activiteit aan de ontwikkeling van het professionele gedrag en/of aan de ergotherapeutische beroepscompetenties. Binnen het gestelde kader kiest de student een passende activiteit gericht op zorg aan cliënten, ondersteuning aan een groep cliënten/klanten/organisatie of gericht op dienstverlening aan de opleiding. De student stuurt het gehele proces (van de 1^e afspraak tot en met de afronding) zelf binnen de vooropgestelde procedures van de opleiding ergotherapie.

Toetsing:

De projecten worden beoordeeld op het ontwikkelde product en het groepsproces. Iedere student dient hier ook een individuele verantwoording over af te leggen.

De cursus wordt afgesloten met een theorie toets.

De vaardigheden worden getoetst middels stationtoetsingen. Deze vaardigheidstoetsingen zullen op een tweetal momenten in het jaar plaatsvinden.

De studieloopbaanbegeleiding wordt getoetst middels de opdrachten en de participatie in de bijeenkomsten.

Schematische voorstelling van de inhoud van de leerlijnen van de Propedeuse

	Introductie op de Ergotherapie	Participatie van kinderen	Participatie van volwassenen	Participatie door ouderen
Project	<p>1. Context Revalidatiecentrum. Overname van cliënten van collega met diverse problematiek in diverse fases van de ergotherapie behandeling</p> <p>1. Producten Behandelplan Demonstratie sessie Instructie werkstoel</p>	<p>2. Context Kinderrevalidatie/KDV. Vraag over participatie in school/KDV en vrije tijdsbesteding. Dit in relatie tot ICT en ondersteunende communicatie.</p> <p>2. Producten Adviesrapport over ICT voorziening-ondersteunende communicatie Begeleidingsplan voor betrokkenen op school-KDV. Presentatie m.b.t. participatie van kind-jongeren.</p>	<p>3. Context Centrum voor Arbeidsvragen. Diverse vragen over aanpassing werkplek en reïntegratie</p> <p>3. Producten Adviesrapport Reïntegratieplan</p>	<p>4. Context Project vanuit verpleeghuis over preventie t.b.v. ouderen in thuissituatie.</p> <p>4. Producten Meetinstrument Brochure Praktijkopdracht</p>
Cursus	<p>1. Handelen en Aanpassen</p>	<p>2. Sensomotorische aspecten van het handelen</p>	<p>3. Cognitief-perceptuele aspecten van het handelen en Gedragsverandering</p>	<p>4. Sociaal-culturele aspecten van het handelen</p>
Training	<p>1. Observatie en Instructie van mobiliteit en transfers</p>	<p>2. Communicatieve Vaardigheden</p>	<p>3. Observeren en testen</p>	<p>4. Toepassen ergonomische principes</p>
Studie Loopbaan begeleiding	<p>Persoonlijk ontwikkelingsplan Portfolio</p>			
BO				
Vrije studieruimte	<p>Plan vrije studieruimte jaar 1</p>			

Postpropedeuse

Jaar 2

De postpropedeuse is opgebouwd uit 4 perioden van 11 weken, incl. vakanties, waarbij de taken van de ergotherapeut uit de praktijk het uitgangspunt vormen voor het onderwijs net als in de propedeuse. Per periode participeren studenten in 4 leerlijnen:

1. de integrale leerlijn, waarin studenten aan een project werken, in groepen van ± 7 studenten
2. de conceptuele leerlijn, waarin studenten middels een cursus theorieën bestuderen in groepen van ± 14 studenten
3. de vaardigheden leerlijn waarin studenten in trainingen beroepsvaardigheden oefenen in groepen van ± 14 studenten
4. daarnaast geven de studenten vorm aan hun persoonlijke, professionele ontwikkeling en worden ze daarbij gecoacht door hun studieloopbaanbegeleider. In het tweede jaar nemen ze ook deel aan intervisiebijeenkomsten.

Over het gehele jaar verspreid is de student tijdens zijn juniorstage actief in de ergotherapeutische praktijk.

In het tweede jaar nemen alle studenten in periode 5 deel aan project 5, cursus 5 en training 5. Vanaf periode 6 kunnen zij zelf een volgorde bepalen. Zie hiervoor pagina 19.

Project 5: Werken met de cliënt

In dit eerste project van de hoofdfase verdiepen de studenten hun competenties 'diagnosticeren' en 'behandelen'. Zij gaan in de rol van beginnend ergotherapeut behandelplannen opstellen voor verschillende cliënten in het revalidatiecentrum. De focus ligt op de persoonsgerichte behandelstrategieën ten behoeve van het verbeteren van de vaardigheden en de gewoonten van de cliënt om activiteiten / taken binnen de handelingsgebieden uit te voeren.

Project 6: Werken met de omgeving:

In dit project leert de student hoe hij het handelen van de cliënt kan verbeteren door zich te richten op de omgeving van de cliënt. Er wordt aan de competentie adviseren gewerkt aan de hand van twee opdrachten.

De 1^e opdracht bestaat uit het opstellen van een advies voor een woningaanpassing en een geschikte rolstoel voor een cliënt met dwarslaesie. Hierbij wordt ook praktische ervaring opgedaan, zoals een rolstoel techniekdag. Bij de 2^e opdracht wordt een consult gegeven aan de begeleider van een cliënt met een verstandelijke handicap die een vaardigheidsbeperking heeft bijv. niet in staat is om samen te werken.

In een 3^e opdracht leert de student in het kader van de competentie ondernemerschap hoe hij een marketingplan moet uitwerken voor het promoten van een van de producten uit opdracht 1 en 2.

Project 7: Groepsbehandeling in de ergotherapie

In dit project wordt op methodische wijze gebruik gemaakt van groepsdynamische aspecten om de cliënt te ondersteunen in het vergroten van zijn handelingscompetentie en -identiteit. Aan de projectgroep wordt gevraagd voor 4 cliënten van een resocialisatie woning, die behoort bij een psychiatrische inrichting, een therapieplan te maken om de zelfstandigheid

van de cliënten te bevorderen. Tenminste één therapie sessie wordt in een gesimuleerde situatie uitgevoerd waarbij groepsdynamische principes leidend zijn.

Daarnaast schrijft de projectgroep vanuit een andere rol een nota voor het management van een revalidatie afdeling over het wel of niet starten van een groepsbehandeling aan pijnpatiënten. Hierbij staat de theorie over groepsdynamische principes en pijnbehandelingen centraal.

Project 8: "Competent op stage"

De student gaat in dit project grotendeels zelf zijn eigen individuele opdracht formuleren, uitgaande van het niveau dat hij in zijn de competenties bereikt heeft, met de focus op de competenties die aan het begin van de stage als startniveau verwacht worden.

Het eerste deel van het project wordt er in groepen gewerkt aan een implementatieplan. Daarna werken de studenten aan een individueel product.

Cursus 5: Onderzoek en EBP

Deze cursus gaat dieper in op het toepassen van de 5 stappen van Evidence Based Practice in de ergotherapie en, een basis voorwaarde voor EBP, op het kunnen begrijpen van wetenschappelijk onderzoek.

Van studenten wordt verwacht dat zij na de cursus in staat zijn om een onderzoek of onderzoeksartikel op te zoeken, te lezen en er een oordeel over te hebben in relatie tot een specifiek onderwerp.

Cursus 6: Handelen in ontwikkelingsperspectief

Deze cursus richt zich op de ontwikkeling van het menselijk handelen. Baby's als handelende wezens, het handelen in de jeugd, handelen in de chaotische periode van de adolescentie, het handelen in het volwassen bestaan en de ouderdom: het komt allemaal aan bod. Hoe beïnvloeden de ontwikkelingsfasen van de mens en de verschillende contexten, waarin de mens zich per leeftijdsfase kan begeven het handelen? De student ontwikkelt voor zichzelf een werkmodel per leeftijdsfase.

Cursus 7: Occupational Adaptation en Arbeid

Binnen cursus 7 staat het begrip arbeid centraal. Tijdens de cursus wordt, in vervolg op project 2, aandacht geschonken aan het ontwikkelen van een eigen visie op arbeid, de rol van de ergotherapeut, theorieën/modellen over de relatie arbeid en gezondheid (lees: gezondmakende factoren / ziekmakende factoren en het verband daartussen) en specifiek de rol van de arbeidsorganisatie daarbij.

In de 2^e helft van de cursus worden de begrippen preventie en reïntegratie nader verkend waarbij specifiek wordt stilgestaan bij risicomangement, actuele reïntegratiemodellen en natuurlijk de actuele wetgeving als belangrijke sturende factor.

Tot slot volgt toepassing van de theorie door middel van casuïstiek.

Cursus 8: Kwaliteitszorg binnen de ergotherapie

Het bieden van kwaliteit en de verantwoording ervan is een wettelijk verplichte taak voor ergotherapeuten.

In deze cursus komt een scala van onderwerpen rond kwaliteitszorg aan bod: de perspectieven van de cliënt, de verzekeraar, de overheid, de werkgever en van de behandelaar; de invloed van de organisatie van de gezondheidszorg, van maatschappelijke en politieke ontwikkelingen.

Ook leert de student methodieken voor kwaliteitsverbetering en voor implementatie.

Training 5 Psychosociale problematiek

In deze training word je vaardig in de ergotherapeutische omgang met cliënten met psychosociale problematiek in allerlei werkvelen. In de training wordt ingegaan op vaardigheden waarbinnen motiveringstechnieken, cognitieve, gedragstherapeutische en steunend-structurende technieken centraal staan. Vaardigheden die bijv. getraind worden: signaleren en omgaan met anders gemotiveerdheid, gebruik RZA-schema en gebruik van socratische dialoog, begeleiden van een schizofrene cliënt tijdens een activiteit, uitvoeren van een adviesgesprek met de werkgever van de cliënt, etc.

Training 6 Sensomotorische problematiek

De vaardigheden in deze training zijn erop gericht om volgens motor control benadering kinderen en volwassenen met beperkingen ten gevolge van sensomotorische problematiek te begeleiden bij het vaardiger worden in activiteiten. De sensomotorische problematiek kan een gevolg zijn van een aangeboren of verworven beschadiging van het centrale zenuwstelsel.

Daarnaast komen vaardigheden aan bod om kinderen met sensorische integratie problemen te begeleiden bij het reguleren van prikkels. Als laatste wordt het toepassen van de reorganisatiemethode bij cliënten met de ziekte van Parkinson geoefend.

Training 7: Cognitief Perceptuele problematiek

In de training word je vaardig in het instrueren en uitvoeren van een strategie training bij:

- volwassenen met een ideatoire apraxie;
- kinderen met handelingsproblemen ten gevolge van DCD;
- oudere met licht cognitieve stoornissen.

Daarnaast leer je ook om het cliëntstelsel te betrekken bij de therapie.

Training 8: Biomechanische problematiek

Het trainen van functies, compenseren, gewrichtsbeschermen en het verbeteren van zithoudingen zijn onderdelen die geoefend worden.

Studieloopbaanbegeleiding:

Zie art. 4.8

Vrije Studieruimte jaar 2:

Vrije Studieruimte jaar 2 bestaat uit 2 delen en biedt de student de mogelijkheid om aan een opdracht uit de gezondheidszorg, maatschappelijke en commerciële zorg gerelateerd aan de ergotherapie te werken. Hierdoor werkt de student aan de ergotherapeutische beroepscompetenties in een buitenschoolse leersituatie waarbij de socialisatie van het beroep en het professioneel gedrag centraal staan.

Voor nadere precisering en inhoud van de afzonderlijke delen zie het blokboek vrije studieruimte.

Deel 1 moet behaald zijn als onderdeel voor de drempel voor de stage.

In overleg met SLB'er bepaalt de student zijn leerpunten en zoekt hierbij een gepaste activiteit. Dit kan zijn cliëntgerichte dienstverlening (ergotherapeutisch of niet-ergotherapeutisch) en niet-clientgerichte dienstverlening (ondersteunende activiteiten voor een afdeling/opleiding ergotherapie). Door leerdoelen en kenmerkende situaties uit werken ontstaat er een integratie en toetsing betreffende kennis, vaardigheden en beroepshouding.

De student wordt in dit leerproces begeleid door een juniorcoach, de lokale contactpersoon (stagebegeleider- opdrachtgever) en coördinator vrije studieruimte van de opleiding.

Toetsing:

De projecten worden beoordeeld op het ontwikkelde product. Iedere student dient hier ook een individuele mondelinge verantwoording over af te leggen en een schriftelijk procesverslag te maken.

De cursus wordt afgesloten met een theorie toets.

De beheersing van de ergotherapeutische vaardigheden worden beoordeeld in het simulatie patiënten contact. Het simulatiecontact is een verplicht onderdeel van de training. Om de EC van de vaardigheden te behalen, dient het simulatiecontact in combinatie met de persoonlijke reflectie van de student voldoende te worden afgesloten.

De ergotherapeutische beroepscompetentie 'behandelen/begeleiden' wordt ook formatief getoetst in een integraal performance assessment. Dit zal plaats vinden eind periode 7/begin periode 8.

De studieloopbaanbegeleiding wordt getoetst middels de opdrachten en de participatie in de bijeenkomsten.

Jaar 3 en 4

Inleiding

In het 3^e en 4^e jaar van de opleiding ergotherapie volgt de student een eigen studietraject op basis van zijn persoonlijke competentieprofiel en interesses. Hiermee kan hij zijn beroepscompetenties verdiepen en verbreden en zich zo profileren op de toekomstige arbeidsmarkt.

De opleiding ergotherapie gaat ervan uit dat het merendeel van de studenten in de eerste twee jaar van de opleiding een belangrijke basis heeft gelegd voor alle beroepscompetenties. De stage biedt vooral volop mogelijkheden om aan competenties gekoppeld aan Werken met en voor de cliënt te werken (WCE, 2006). Studenten kunnen op stages ook werken aan beroepscompetenties Werken in en vanuit een arbeidsorganisatie en Werken aan de ontwikkeling van het beroep. Uitgaande van keuzes die de student maakt voor minoren en keuzevakken kan de student ervoor kiezen om op zijn stageplek een opdracht te verwerven die zich verhoudt tot de segmenten II en III van de beroepscompetenties. De competenties van segmenten II en III zullen uitdrukkelijk aan de orde komen in de minoren, keuzevakken, vrije studieruimte, SLB Startklaar en het afstudeerprogramma in relatie tot uitdagende en actuele beroepsvraagstukken. De keuzevakken en het afstudeerprogramma bieden zowel verdieping als verbreding op specifieke ergotherapeutische onderwerpen, waarbij aspecten van innovatie, management en beleid, reflectie, onderzoek en EBP geïntegreerd aan de orde komen.

Instapvoorwaarden, inhoud en studielast van minoren en keuze-eenheden:

Minoren en keuzevakken

Elke student volgt één minor met een omvang van 15 EC en een pakket van keuzevakken met een omvang van 12 EC.

Minor

De minor is een samenhangend pakket onderwijs dat aan bepaalde niveaueisen voldoet en een aparte vermelding op het getuigschrift rechtvaardigt. De minoren worden vanuit multiprofessioneel perspectief aangeboden: de inhoud is multiprofessioneel samengesteld en de student volgt deze minor met studenten van andere opleidingen.

Een minor is gericht op het behalen van specifieke beroepscompetenties of op algemene vorming. Met een minor kan de student zich dus profileren.

In de minoretalage op Infonet is informatie over de minoren beschikbaar. De student kan kiezen uit minoren van de gezondheidszorgopleidingen én uit minoren van opleidingen buiten de gezondheidszorg. Steeds geldt bij de keuze dat de student kan verduidelijken, hoe de minor bijdraagt aan zijn persoonlijke professionele ontwikkeling.

Een vereiste bij de keuze voor een minor is dat de student deze in zijn geheel doorloopt. De examencommissie stelt uiteindelijk vast of de minor die de student wenst te doen relevant is in het licht van het verkrijgen van zijn bachelor degree.

Keuzevakken

Ook met keuzevakken kan de student zich profileren. Keuzevakken zijn ergotherapiespecifiek en gericht op actuele thema's, die passen binnen het toekomstscenario van de ergotherapie. De student kan daarin specialistische kennis en vaardigheden opdoen. Met een keuzevak verdiept hij dus specifieke ergotherapeutische beroepscompetenties.

Hoofdstage(s)

De competentiegerichte stage is een vorm van werkplekleren, waarbij de student bewust doelen stelt aan de hand van de competenties die behoren bij het beroep van ergotherapeut, daar de leeractiviteiten op afstemt, een proeve van bekwaamheid over afgelegd en reflecteert op zowel behaalde niveau als op leerproces. In een persoonlijk ontwikkelingsplan (POP) toont de student aan in hoeverre de competenties zijn verbreed en verdiept en hoe de competenties in de komende periode verder ontwikkeld gaan worden. Door middel van een performance assessment dat de vorm heeft van in de praktijk geleverde "beroepsproducten" wordt het competentieniveau aangetoond. Het "bewijsmateriaal" en de reflectieverslagen worden opgenomen in het eigen portfolio en middels een portfolio assessment beoordeeld. Deze uitgangspunten bieden een kader voor de volgende doelstellingen:

- Ontwikkelen en behalen van beroepscompetenties segment I op niveau van beginnend beroepsbeoefenaar
- Socialisatie in het beroep

Afstudeerproject

Het afstudeerproject bestaat uit het uitvoeren van een opdracht voor een opdrachtgever, die van buiten of van binnen de hogeschool afkomstig kan zijn. De opdracht kan de vorm krijgen van een project of een kwalitatief of kwantitatief (deel)onderzoek en mondt uit in een onderzoeksverslag, een artikel dat gereed is voor publicatie met een verslag als onderbouwing of in een product of dienst met een bijbehorend een projectverslag.

Als afsluiting wordt een presentatie gehouden voor opdrachtgevers, studenten, docenten en belangstellenden uit het werkveld en familie.

Studenten voeren het afstudeerproject uit in een projectteam van minimaal drie en maximaal vier personen onder supervisie van een docent. Hierbij bewaakt de opleiding dat er een kwalitatief goed product wordt geleverd. Frequent contact tussen opdrachtgever en het projectteam t.a.v. inhoud en voortgang is een wezenlijk onderdeel van de werkwijze.

Tijdens de stage vindt al een oriëntatie op het afstudeerproject plaats, zodat bij de start van het afstudeerproject de projectgroep als ook de voorlopige project- of onderzoeksvraag is bepaald.

Ondersteunend programma afstuderen

Het Ondersteunend Programma Afstuderen (O.P.A.) sluit aan op het hiervoor genoemde afstudeerproject. Het doel is om de studenten “op maat” een ondersteuning te bieden bij de opzet en aanpak van een project of een kwantitatief of kwalitatief onderzoek. Hiertoe worden onder andere colleges en workshops aangeboden, die deels verplicht zijn. Hiernaast schrijft de student een Critical Appraised Paper en participeert in de journal club.

SLB 3 en 4 Startklaar

De studieloopbaanbegeleiding krijgt in jaar 3 en 4 een ander karakter. Door de toenemende zelfsturing komt de initiatiefname méér bij de student te liggen. In de laatste fase verandert de studieloopbaanbegeleiding in een loopbaanbegeleiding, gericht op de startende beroepsbeoefenaar.

Het doel van “Startklaar” is om de beroepscompetenties uit segment II en III op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar vorm te geven, kansen (leren) zien op de arbeidsmarkt en deze kansen (leren) benutten.

Startklaar voor je baan wordt afgesloten met een portfoliogesprek als assessment, waarin de bewijsvoering m.b.t. de competenties als beginnend beroepsbeoefenaar centraal staat en concreet wordt getoetst of de opdracht “zelfstandig competentie verwerven” is voldaan.

Competentie begeleiden

Iedere student voert een begeleidingstaak uit en reflecteert daarop, waarmee de competentie begeleiden verder wordt ontwikkeld. Het begeleiden heeft betrekking op het coachen van jongerejaars- studenten en anderen in hun professionele ontwikkeling.

Vrije studieruimte jaar 3-4

In jaar 3-4 staat de vrije studieruimte in het teken van dienstverlening aan de opleiding. Dit geeft de student de kans om zich te verdiepen in topics uit de ergotherapie, in het vraaggestuurd competentiegericht opleiden tot ergotherapeut. Tevens ondersteunt de student docenten en jongere jaars studenten in het verwerven van de ergotherapeutische beroepscompetenties.

Versnelde traject

Dit is een speciaal traject voor studenten met een VWO-vooropleiding.

De opleiding ergotherapie biedt aan studenten de mogelijkheid een versneld studietraject te doorlopen. Dit traject is voornamelijk bedoeld voor vwo'ers en studenten met eerder verworven competenties, die aansluiten bij het curriculum. Het gaat hierbij om een versneld

(iets meer dan) 3 jarig curriculum dat start na 10 weken in het eerste jaar, van af de tweede module. Studenten hebben hierdoor de gelegenheid om de zwaarte van de studie voor zich zelf in te schatten. Door middel van een individueel gesprek en na advies van de studieloopbaanbegeleider kunnen studenten zich voor dit versnelde traject aanmelden. (zie ook www.hszuyd.nl/ergotherapie).

In dit aangepaste traject worden o.m. tweede jaars onderdelen reeds in het eerste jaar gevolgd. Aangezien cursus 4 pas in jaar 2 wordt aangeboden, is er een aangepaste regeling t.a.v. het behalen van het propedeutisch examen. Dit houdt in dat een student 60 EC uit het eerste jaar behaald moet hebben, met als uitzondering dat het resultaat van cursus 5 wordt meegeteld ter compensatie van het ontbreken van cursus 4 in het eerste jaar.

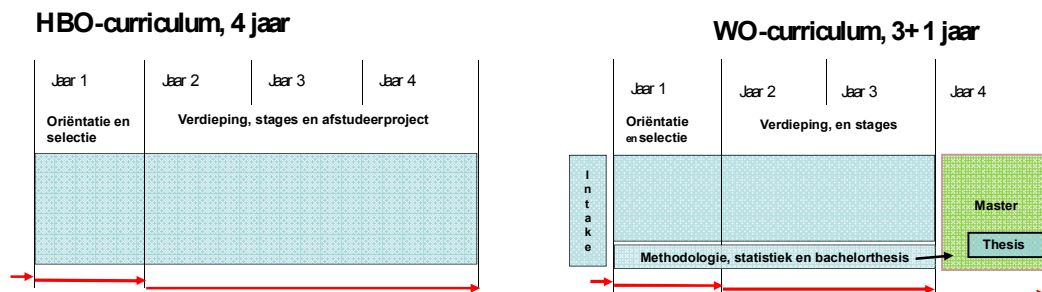
BaMa-traject

Universitair programma bachelor Ergotherapie – master in Health Sciences

Dit is een speciaal traject voor studenten met een VWO-vooropleiding.

Voor VWO'ers met hoger dan gemiddelde schoolprestaties en voornemens zijn na het bachelor diploma een masterprogramma te volgen bieden wij een onderwijsprogramma dat voordelen kan bieden.

Door vanaf het begin van jaar 1 onderwijs uit de latere jaren, zoals keuzeonderwijs (minoren) en het afstudeerproject, naar voren te halen ontstaat er een verzwaard programma en kan de bachelor in drie jaar worden afgerond. Daarin zit een uitstekende voorbereiding voor de aansluitende master. Het programma is in onderstaand schema weergegeven. Deze opzet vergt extra inspanningen van de deelnemende studenten. Daarom worden extra toelatingseisen gesteld.

Start en toelating

Het programma gaat in september 2010 van start. Om toegelaten te worden, dien je:

- in het bezit te zijn van een vwo-diploma of Abitur, bij voorkeur met Biologie en bovengemiddelde studieresultaten geleverd te hebben.
- te voldoen aan de verdere toelatingseisen (per opleiding verschillend!).

(zie ook www.hszuyd.nl/ergotherapie)

EVC-traject:

Zie www.hszuyd.nl, Samenwerken: direct advies/EVC

Bijlage 3: Deskundigheden leden visitatiepanel en secretaris

Nadere informatie over de achtergronden van de panelleden en secretarissen

Mevrouw Dr. M.J.L. Graff, voorzitter

Mevrouw Graff is ingezet vanwege haar deskundigheid op het gebied van ergotherapie en vanwege haar inzicht in de internationale ontwikkelingen in dit werkveld. Bovendien heeft mevrouw Graff onderwijservaring aan de Radboud Universiteit Nijmegen. Mevrouw Graff heeft 7 PhD studenten begeleid als copromotor / direct supervisor. Zij heeft veel internationale publicaties op haar naam staan evenals een aantal boeken en bijdragen aan boeken. Zij heeft de afgelopen jaren aan veel uitnodigingen gehoor gegeven voor internationale lectorschappen, masterclasses, symposia en conferenties. Voor deze visitatie heeft mevrouw Graff onze handleiding voor panelleden ontvangen en in een voorbereidende vergadering is zij aanvullend geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

1986	VWO-B, Bisschoppelijk College Schöndeln, Roermond
1987	Propedeuse Industriële Vormgeving Eindhoven
1987-1993	Graduated University of Maastricht (RL): Health Sciences Subject: Health promotion and education (GVO)
1989-1992	Graduated School for Higher Education of Amsterdam in Occupational Therapy
2008	Cum Laude PhD in Medical Sciences Title of thesis: Effectiveness and efficiency of community occupational therapy in older people with dementia and their caregivers

Werkervaring:

2008 – heden	Senior Research Fellow - Radboud University Nijmegen Medical Centre - Scientific Institute for Quality of Healthcare (IQ healthcare)-Alzheimer Centre Nijmegen (0.7 fte) - Department of Rehabilitation-Occupational Therapy (0.2 fte)
2008 – 2010	Senior research fellow and lecturer and teacher master classes and post-graduate courses, Rehabilitation-Occupational therapy RUNMC
2008 – 2010	Senior research fellow and lecturer IQ Healthcare-Alzheimercentre RUNMC
2007 – 2008	Researcher department IQ Healthcare- Alzheimer Centre
2006 – 2008	Researcher occupational therapy department RUNMC
2006 – 2007	Occupational therapist for geriatric department RUNMC
2004 – 2008	Supervisor student research Health Sciences Maastricht, student research occupational therapy school Nijmegen (HAN), RL Maastricht & HvA Amsterdam
2000 – 2006	Researcher occupational therapy department, geriatric department and IQ Health care- Alzheimer Center Nijmegen RUNMC
1999 – 2009	Teacher post-graduate courses for occupational therapists, occupational therapy department RUNMC
1999	Researcher occupational therapy department (0.1 permanent term, 0.4 fixed term)
1998 – 2004	Supervisor student research occupational therapy school Amsterdam, HvA
1998 – 2006	Coordinator patient education occupational therapy department, RUNMC
1997 – 1999	Project leader and researcher on MOHO-implementation project of occupational therapy department of RUNMC in cooperation with the occupational therapy school of HvA

1996 – 1997	Research assistant institute for rehabilitation research St. Maartens Rehabilitation Clinic Nijmegen
1996	Researcher occupational therapy department RUNMC
1994 – 2001	Occupational therapist department geriatrics & neurology RUNMC
1994 – 1996	Research assistant project evaluation allied health care project for patients with reflex pain syndrome (CRPS), RUNMC
1994	Occupational therapist Psychiatric Center Welterhof, Heerlen
1993 – 1994	Consultant Health Promotion World Health Organisation (WHO) Kopenhagen, topics "Rehabilitation & Elderly" and "Tobacco & Health Policy"
1993	Researcher Institute for Rehabilitation Research (IRV), Hoensbroek.
1993	Occupational Therapist Rehabilitation Centre Hoensbroek

Mevrouw drs. E.H.C. Cup

Mevrouw Cup is ingezet vanwege haar deskundigheid op het gebied van Ergotherapie en vanwege haar inzicht in de ontwikkelingen in dit werkveld. Zij rondt in het voorjaar van 2011 haar promotie onderzoek af over ergotherapie, fysiotherapie en logopedie bij mensen met neuromusculaire aandoeningen. Zij heeft veel publicaties op haar naam staan, zowel in nationale als internationale (wetenschappelijke) tijdschriften. Voor deze visitatie heeft mevrouw Cup onze handleiding voor panelleden ontvangen en in een voorbereidende vergadering is zij aanvullend geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

1984-1988	Ergotherapie
1994	Propedeuse bewegingswetenschappen VU Amsterdam
1995-1998	Gezondheidswetenschappen afstudeerrichting bewegingswetenschappen Universiteit Maastricht (cum laude)
2007	Module aan de Europese Masters in Occupational Therapy in Amsterdam
2008	Cursus Kwalitatief onderzoek AMC Maastricht

Werkervaring:

1988-1990	Rotational Post Basic grade occupational therapist (geriatrie, algemeen ziekenhuis en handenpolikliniek)
1990-heden	Ergotherapeut UMC St Radboud (neurologie)
1999	Onderzoeksassistent EDISSE onderzoek (Evaluation Dutch Integrated Stroke Service Experiments van de Erasmus Universiteit (gedetacheerd)
2003-heden	Promotie onderzoek over ergotherapie, fysiotherapie en logopedie bij mensen met neuromusculaire aandoeningen (1 dag/week)

Overig:

Lid Ergotherapie Nederland
 Lid WFOT
 Lid kerngroep consulenten ergotherapie/fysiotherapie van de VSN (Vereniging Spierziekten Nederland)
 Begeleidingscommissie promotie Margo van Hartingsveldt met als onderwerp: WRITIC (Writing Readiness Inventory Tool In Context)
 Begeleidingscommissie promotie Ton Satink met als onderwerp: Zelfmanagement na CVA

Mevrouw P.J. Klompenhouwer MSc

Mevrouw Klompenhouwer is ingezet vanwege haar werkvelddeskundigheid op het gebied van ergotherapie en vanwege haar inzicht in de internationale ontwikkelingen in dit werkveld. Bovendien heeft mevrouw Klompenhouwer onderwijservaring door haar docentschap aan de opleiding ergotherapie aan de Sheffield Hallam Universtiy in Engeland. Momenteel is zij hoofd van deze opleiding. Voor deze visitatie heeft de mevrouw Klompenhouwer onze handleiding voor panelleden ontvangen en in een voorbereidende vergadering is zij aanvullend geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding

- 2004 – 2006 Post Graduate Certificate (PGCE) Learning Teaching & Assessment, SHU (delay because of maternity leave) = post HBO diploma.
- 1997 – 1998 Masters in Occupational Therapy, Wayne State University, Detroit, MI, USA.
- 1988 – 1993 Occupational Therapy, Hogeschool Heerlen, Nederland.

Werkervaring

- 2003 – heden Senior Lecturer Occupational Therapy, Sheffield Hallam University.
- 2000 – 2003 Senior I Riverside Community Trust, clinical specialist for rheumatology. Setting up a new post.
- 2000 Senior I Thames Gateway NHS Trust. Lead in orthopaedics and rheumatology out patients.
- 1999 – 2000 Senior II Occupational Therapist, King's NHS Trust, rotations: Health Care for the Elderly; Orthopaedic/hand/rheumatology team.
- 1998 Research Assistant Wayne State University, assisting a professor in Occupational Therapy with a qualitative research project.
- 1996 Occupational Therapist, paediatric day care centre for multiple handicapped children, Nijmegen, 1 day a week.
- 1994 – 1996 Occupational Therapist Academic hospital Nijmegen, mostly with patients with rheumatic diseases, orthopaedic patients, trauma patients and hand injuries, including corrections of hand deformities in patients with rheumatoid arthritis.
- 1993 – 1994 Wheelchair service and advisor of small aids and adaptations in the home environment for the handicapped, GAK/GMD office Nijmegen.

Overig:

- Since 2004 Part of the faculty group that brings together and disseminates innovations in Teaching, Learning and Assessment.
- Since 2006 Course leader for the BSc (Hons) Occupational Therapy at SHU.
- Since 2006 SHU faculty reading group. Group that reads and comments on validation documents prior to validations within the faculty of Health and Wellbeing.
- Since 2009 Part of the College of Occupational Therapists external examiners register. This involves scrutinising quality processes for an Occupational Therapy programme at set times during the year.
- Since 2010 Member of University Standing Panel. Panel that is part of the university process in accreditation, this is sometimes in conjunction with regulatory bodies.

Professional memberships

- Since 1993 Dutch Association of Occupational Therapists (Ergotherapie Nederland, voorheen Nederlandse Vereniging voor Ergotherapie).
- Since 1996 American Association of Occupational Therapists.

- Since 1999 British Association of Occupational Therapists.
- Since 1999 Special interest group: College of Occupational Therapists Specialist Section Rheumatology (formerly: National Association of Rheumatology Occupational Therapists) (British). Part of the executive committee from Sept 2001 until Sept 2005.
- Since 1999 British Health Professionals in Rheumatology (BHPR), subsection of British Society for Rheumatology.

Mevrouw C.N. Landré

Mevrouw Landré is ingezet als studentlid. Zij volgt de bacheloropleiding Ergotherapie bij Hogeschool Rotterdam, waar zij betrokken is bij het geven van een hoorcollege over het tweedaagse seminar van prof. G. Kielhofner en R. Taylor. Mevrouw Landré is representatief voor de primaire doelgroep van de opleiding en beschikt over studentgebonden deskundigheden met betrekking tot de studielast, de onderwijsaanpak, de voorzieningen en de kwaliteitszorg bij opleidingen in het domein. Voor deze visitatie is mevrouw Landré aanvullend individueel geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

- 2008-heden hbo Ergotherapie - Hogeschool Rotterdam
- 2004-2005 ROC zorgcollege, verkorte opleiding tot kraamverzorgende te Amsterdam
- 1997-2003 Haags Montessori Lyceum, havo profiel Natuur en Gezondheid

Werkervaring:

- 2009-heden Freelance kraamzorg, verschillende opdrachtgevers, bbyzorg, sam kraamcentrum, ZiN kraamzorg
- 2005-2008 Kraamverzorgende voor Bureau kraamzorg Extra
- 2004-2005 (student) kraamverzorgende voor Vita Nova
- 2005 Restaurant Michel's, bediening en keuken
- 2003-2004 Hypo plaza, verkoopmedewerkster in een ruitersportzaak
- 2000-2001 Cadans ruitersport, verkoopmedewerkster in een ruitersportzaak

Overig

- 2011 PGB begeleider van een 8 jarige jongen.
- 2011 Notulist van de werkgroep Kinderergotherapeuten Zuid-Holland
- 2011 Bestuursfunctie secretaris LR & PC de Palensteynruiters

De heer drs. ing. A.G.M. Horrevorts

De heer Horrevorts is ingezet als panellid NQA. Hij bezit auditorkwaliteiten vanwege jarenlange visitatie-ervaring en cursussen gevolgd bij INK en Lloyd's Register. Door zijn ervaring heeft de heer Horrevorts tevens deskundigheid in de beoordeling van afstandsonderwijs. In 2000 volgde hij de postgraduate course 'Institutional Management and Change in Higher Education' aan het Centre for Higher Education Policy Studies (CHEPS), Universiteit Twente en Open University, Engeland. De heer Horrevorts heeft in het najaar van 2010 deelgenomen aan de training van de NVAO en is gecertificeerd secretaris.

Opleiding:

De heer Horrevorts studeerde Metaalkunde aan de HTS te Utrecht en Sociale Geografie aan de Vrije Universiteit te Amsterdam.

Werkervaring:

Na de studie HTS werkzaam als ontwikkelingswerker / leraar in het technisch beroepsonderwijs op de Filippijnen.

Van 1985 tot 1992 werkzaam als projectleider 'ontwikkelingseducatie' in een project van de stichting Tool, HBO-raad en Nuffic. Ontwikkelen van educatief materiaal in samenwerking met HTS-en. Thema: Techniek en samenleving / internationalisering / ontwikkelingssamenwerking.

Van 1993 tot 2000 was de heer Horrevorts werkzaam bij de Nuffic als programmamedewerker hoger (beroeps)onderwijs en ontwikkelingssamenwerking. Hij beheerde onderwijsprojecten aan universiteiten in de Filippijnen, India en Bangladesh.

Van 2000 tot 2003 was hij werkzaam bij de HBO-raad, afdeling Kwaliteitszorg. Hij was secretaris van diverse visitatiecommissies: CMV, SJD, Technische Natuurkunde, Voortgezette opleiding Theater, Tuinbouw en Akkerbouw en de visitatiecommissie Landelijke Publieke Omroep.

De heer Horrevorts is sinds januari 2004 auditor bij de Netherlands Quality Agency (de verzelfstandigde afdeling Kwaliteitszorg van de HBO-raad).

Mevrouw drs. L.J. Hoevenaars

Mevrouw Hoevenaars is ingezet als NQA-auditor en heeft ervaring in meerdere visitaties. Zij studeerde Geschiedenis aan de Radboud Universiteit te Nijmegen, waar zij in 2006 haar doctoraal behaalde. Hierna voltooide ze een master Cultureel Erfgoed aan de Universiteit Utrecht. Ze was vervolgens enkele jaren werkzaam als researcher en redacteur voor uitgeverij Tijdsbeeld Media. In 2010 startte zij als management-assistent voor NQA en Raeflex, waar zij veel ervaring verwierf in de praktijk van visitatie. Sinds 2011 is Louise werkzaam als junior-auditor, voor zowel NQA als Raeflex. Zij is bekend met het proces van accreditatie in het hoger onderwijs en is verder ingewerkt binnen de werkwijze van NQA. Daarnaast participeert ze bij Raeflex in visitaties op het gebied van sociale volkshuisvesting.

Opleiding:

2006-2007	Master Cultureel Erfgoed, Universiteit Utrecht
2002-2006	Doctoraal Geschiedenis, Radboud Universiteit Nijmegen
2001-2002	Propedeuse Journalistiek, Fontys Tilburg
1995-2001	VWO, Nassau Scholengemeenschap Breda

Werkervaring

2011-heden	Junior-auditor, Netherlands Quality Agency/Raeflex, Utrecht
2010	Management-assistent, Netherlands Quality Agency/Raeflex, Utrecht
2007-2010	Redacteur/researcher Tijdsbeeld Media, Hilversum
2007-2010	(Web)redacteur Nostalgienet, Hilversum
2003-2005	Redacteur Business in Meeting, Nijmegen

Diversen:

2006-2007	Lid van de adviesraad van de International Students of History Association
-----------	--

Bijlage 4: Bezoekprogramma

Woensdag 18 mei

Tijdstip	Programmaonderdeel	Deelnemers
09.45 – 10.00 uur	Ontvangst	Panel + opleidingsmanagement (Frits Benjamins, directeur, Annerie Zalmstra, voorzitter kernteam)
10.00 – 10.45 uur	Vorbereiding n.a.v. kritische reflectie	Panel
11.00 – 13.30 uur	Materiaalbestudering: <ul style="list-style-type: none"> • Studiemateriaal • Studentmateriaal: 6 door NQA geselecteerde scripties • Studentmateriaal: producten van de studenten waar het panel op dag 2 mee spreekt 	Panel
12.15 – 12.45 uur	Spreekuur	
12.45 – 13.30 uur	Lunch in De Hoeve	
13.30 – 14.30 uur	Vorbereiding naar aanleiding van studentmateriaal	Panel
14.30 – 15.15 uur (ontvangst om 14.00 uur in D1.300)	Blok Inhoud I afstuderen	Externe opdrachtgevers afstudeeropdracht en stagebegeleiders: <ul style="list-style-type: none"> • Petra Wosnitzek • Ineke Antonio • Femke Scheuerman • Noel Dortu • Debby van Menxel Docenten afstudeerprojecten: <ul style="list-style-type: none"> • Jet Lancee • Marlou Driessen (ook stage) • Barbara Piskur • Bettina Weber Docenten stage <ul style="list-style-type: none"> • Jolien van den Houten

Tijdstip	Programmaonderdeel	Deelnemers
15.30 – 16.15 uur (ontvangst om 15.00 uur in D1.300)	Blok Inhoud II studie jaren 3+4 en afstuderen	Alumni <ul style="list-style-type: none"> • Sander Kerens • Mara Leszczynski • Anne Bego • Stefanie Nokiel 3 ^e jaars student <ul style="list-style-type: none"> • Veronika Agatic 4 ^e jaars student <ul style="list-style-type: none"> • Anne Birmans BSG-studenten <ul style="list-style-type: none"> • Lukas Wader • Vera Seyfarth
16.30 – 17.15 uur (ontvangst om 16.00 uur in D1.300)	Blok Inhoud III studie jaren 1+2	1 ^e jaars studenten <ul style="list-style-type: none"> • Laura van Laar • Nicolle Gerads • Zoe Sanders 2 ^e jaars studenten <ul style="list-style-type: none"> • Stefan Schurgers • Janneke Simons • Roos Gelissen • David Pastusiak (versneld programma/ stage)
17.15 – 18.00 uur (ontvangst om 16.45 uur in D1.300)	Gesprek met docenten	<ul style="list-style-type: none"> • Jolien van den Houten (fasecoördinator jaar 3+4/stagecoördinatie) • Inge Speth (fasecoördinator jaar 1+2/toetscie) • Steffi Schmitz (internationalisering) • Ellen Domhof (beroepsoriëntatie/vrije studieruimte) • Ramon Daniels (coördinatie afstudeerfase) • Erica Baarends (EBP) • Bettina Weber (coördinatie BSG) • Mieke leGranse (coördinatie BSG) • Annerie Zalmstra (SLB)

Donderdag 19 mei

Tijdstip	Programmaonderdeel	Deelnemers (maximaal 6 à 8)
08.30 – 09.00 uur	Rondleiding	Panel + Inge Speth en student
09.00 – 10.00 uur	Vorbereiding/materiaalbestudering n.a.v. kritische reflectie	Panel
10.00 – 10.45 uur	1 ^e gesprek met opleidingsmanagement	Frits Benjamins Kernteam: Frans Schoonbrood, Ramon Daniels, Mieke leGranse, Annerie Zalmstra
11.00 – 11.45 uur (ontvangst om 10.30 uur in D1.300)	Blok borging	Mieke leGranse (BSG) Frans Schoonbrood (kernteam) Pieter Wouda (kwaliteitszorg) Rob Feld (examencommissie) Annerie Zalmstra (kernteam)
11.45 – 12.45 uur	Lunchpauze + overleg / extra bestuderen materiaal	
12.45 – 13.30 uur (ontvangst om 12.15 uur in D1.300)	Gesprek studenten over randvoorwaarden: standaard 5, 6, 8, 10, 11, 12, 14 en 15	1 ^e jaars studenten <ul style="list-style-type: none"> • Nicolle Gerads • Zoe Sanders 2 ^e jaars studenten / versneld programma <ul style="list-style-type: none"> • Stefan Schurgers • Roos Gelissen • David Pastusiak 3 ^e jaars studenten <ul style="list-style-type: none"> • Veronika Agatic 4 ^e jaars student <ul style="list-style-type: none"> • Anne Birmans BSG-studenten <ul style="list-style-type: none"> • Lukas Wader • Vera Seyfarth

Tijdstip	Programmaonderdeel	Deelnemers
13.45 – 14.30 uur (ontvangst om 13.15 uur in D1.300)	Gesprek docenten over randvoorwaarden: standaard 8, 9, 10, 13, 14, 15	<ul style="list-style-type: none"> • Jolien van den Houten (fasecoördinator jaar 3+4/stagecoördinatie) • Inge Septh (fasecoördinator jaar 1+2/toetscie) • Steffi Schmitz (internationalisering) • Ellen Domhof (beroepsoriëntatie/vrije studieruimte) • Pieter Wouda (coördinatie afstudeerfase) • Bettina Weber (coördinatie BSG)
14.45 – 15.15 uur	Gesprek met lector	Sandra Beurskens
15.15 – 17.00 uur	Beoordelingsoverleg Panel	
17.00 – 17.30 uur	2e gesprek opleidingsmanagement, inclusief afronding	Frits Benjamins Kernteam: Frans Schoonbrood, Ramon Daniels, Mieke leGranse, Annerie Zalmstra Pieter Wouda

Bijlage 5: Brondocumenten opleiding Ergotherapie

Arbeitsplan 2009 – 2011 Bachelorstudiengang Ergotherapie, Hogeschool Zuyd
Documentatie Aanvraag Bijzonder kenmerk Evidence Based Practice, oktober 2010 (reeds in bezit NQA)
Handleiding afstudeeropdracht 2010-2011, opleiding ergotherapie Hogeschool Zuyd
HBO-monitor 2006, 2008 en 2009; Totaaloverzicht (zie bijlage 1)
Jaarplan opleiding ergotherapie september 2010 t/m augustus 2011
Jaarplan september 2010 t/m augustus 2011 alsmede meerjarenbeleid september 2010 – augustus 2014 faculteit Gezondheid & Zorg
Jaarverslag 2010 Faculteit Gezondheid en Zorg
Kadernota Studieloopbaanbegeleiding, opleiding ergotherapie Hogeschool Zuyd, 2010
Keuzegids Hoger Onderwijs; Totaal overzicht 2005 en 2010 (zie bijlage 1)
Korte notitie voor aandachtsgebied Diversiteit, M. Stomph, 2007
Kwaliteitsbeleidplan opleiding ergotherapie, 2010-2012
Medewerkerstevredenheidsonderzoek Faculteit Gezondheid en Zorg/Ergotherapie 2010
Nationale Studenten Enquete; Totaal overzicht 2010 (zie bijlage 1)
Nota Evidence Based Practice in het competentiegericht curriculum van de opleiding ergotherapie, werkgroep EBP, januari 2010
Nota internationalisering/pergamijntje/jaarverslagen
Nota Politiek Redeneren in een competentiegericht curriculum, F. Kronenberg, december 2010/ Vervolgopdracht voor studenten en docenten
Nota Update Er zit lijn in ..., opleiding ergotherapie Hogeschool Zuyd, februari 2011
Nota Van Beroepscompetenties Ergotherapie naar Leerinhouden, opleiding ergotherapie Hogeschool Zuyd, 2010-2011
Nota Visie over Evidence Based Practice binnen de gezondheidszorgopleidingen van de Hogeschool Zuyd, EBP-platform werkgroep, januari 2010
Notitie Deskundigheidsbevordering Ergotherapie 'Al doende leert men'; januari 2011;
Notitie Missie en visie, opleiding ergotherapie Hogeschool Zuyd, 2010
Notitie Overzicht contacturen opleiding ergotherapie Hogeschool Zuyd 2010-2011
Onderwijs- en ExamenRegeling 2010-2011, opleiding ergotherapie Hogeschool Zuyd
Oordeel DOCENTEN Keuzegids Hoger Onderwijs 2005 en 2010 (in bijlage 1 Oordelen Keuzegids)
Overzicht gastdocenten 2010-2011
Overzicht literatuurlijsten onderwijsmodulen 2010-2011
Overzicht publicaties en presentaties personeel opleiding ergotherapie Hogeschool Zuyd, 2006-2011
Personeelsplan Faculteit Gezondheid en Zorg ; december 2009, bijgesteld januari 2011;
Plan ontwikkeling expertiselijnen, 2011
Plan van aanpak werkdruk & taakbelasting; februari 2011;
Portfoliogesprekken docenthandleiding
RAPPORTCIJFERS Personeel HBO-monitor 2006, 2008, 2009 (in bijlage 1)
Schematisch overzicht CV's medewerkers Ergotherapie; januari 2011
Stagegids februari - juli 2011 opleiding ergotherapie, Hogeschool Zuyd
Studienführer 2009-2011, BachelorStudienGang Hogeschool Zuyd

Verhoef, J., Zalmstra, A., (2007) <i>Beroepscompetenties Ergotherapie</i> , Den Haag, Lemma (volledige uitgave)
Verklaringen gezaghebbende deskundigen
Verkorte versie nota Toetsbeleid Opleiding Ergotherapie (2010)
Vervolg onderbouwing aanvraag bijzonder kenmerk Evidence Based Practice Gezondheidszorgopleidingen Zuyd, februari 2011 (reeds in bezit NQA)
Voorbeeldbeschrijving van een programmaonderdeel

AANVULLENDE DOCUMENTEN OPLEIDING ERGOTHERAPIE

A., Kinébanian, M., Stomph, (2009) <i>Diversity matters: Guiding Principles on Diversity and Culture, a WFOT project</i> , WFOT
Algemene Maatregel van Bestuur Wijzigingsbesluit Ergotherapeut (2008)
Alumni-enquête ergotherapie 2010
Basisjaarrooster 2010-2011
Basisrooster toetsing 2010-2011
Beleidskader huisvestingsbeleid Faculteit Gezondheid & Techniek en Faculteit Gezondheid & Zorg, februari 2009
Beoordelingslijst professioneel gedrag, opleiding ergotherapie Hogeschool Zuyd, 2010
Blokboek Beroepsoriëntatie 2010-2011, opleiding ergotherapie Hogeschool Zuyd (Blackboard)
Blokboeken Vrije Studieruimte jaar 1, 2 en 3-4 2010-2011, opleiding ergotherapie Hogeschool Zuyd (Blackboard)
Blokboeken" SLB jaar 1 en 2 en SLB jaar 3 en 4 (Blackboard)
Craig, C., Piskur, B., e.a.,(2010) <i>Employability 4 all: Practical guidelines for developing a joint European module</i> , Enothe
CV's personeel bacheloropleiding Ergotherapie; januari 2011
Detailplan maatregelen ter verbetering rendement, rendementsproject opleiding ergotherapie Hogeschool Zuyd 2010
Document Zelfbeoordelingsmodel EVC en Handleiding (website hszuyd-direct advies EVC)
Eindrapportage Formatief Performance Assessment opleiding ergotherapie, Hogeschool Zuyd 2006-2007
Enothe-uitgaven <i>EEE4all/older aging/curriculum guidelines/PBL</i>
Ergoflash, het maandelijkse opleidingsblad
European Union; Education, Audiovisual and Culture Executiv Agency: "Approval of Final Report and Notification of Final Payment Erasmus Project EEE4All" Brussels 18-03-2011
Externe evaluatie portfoliogesprekken
Faculteit Gezondheid en Zorg: Risico-inventarisatie en – evaluatie (RIE) 2009;
Faculteitsorganisatiebesluit Faculteit Gezondheid en Zorg; januari 2008
Financieel Beleidsplan Faculteit Gezondheid en Zorg; november 2010
Format zorgbrieven
Halfjaarlijkse evaluaties
Handleiding Functioneringsgesprekken Faculteit Gezondheid en Zorg; januari 2008.
Hartingsveldt, M., e.a., (2010) <i>Beroepsprofiel Ergotherapeut</i> , Utrecht, Ergotherapie Nederland
HBO-monitor 2009

Herinrichting Ergotherapie, 2 april 2009
Heroriëntatietraject: infonet: http://infonet.hszuyd.nl/view_folder.jsp?content=270288
http://Infonet.hszuyd.nl > Bestuur & Beleid > Managementinformatie
http://www.studiekeuze123.nl (hardcopy aanwezig)
I. Speth, Assessing the Professional Behavior of Students in Preclinical and Clinical Settings, Master of Health Professions Education Maastricht University, 2007
Informatie SCOPE
Jaarplan Ergotherapie 2010-2011
Jaarplan Kenniskring Autonomie en Participatie van Chronisch Zieken
Jaarplan Kenniskring Professionalisering van het Onderwijs
Jaarplan Kenniskring Technologie in de Zorg
Jaarplan toetscommissie 2010-2011
Jaarverslag examencommissie opleiding ergotherapie, Hogeschool Zuyd 2009-2010
Jaarverslag toetscommissie 2009-2010
Jaarverslag toetscommissie opleiding ergotherapie, Hogeschool Zuyd 2009-2010
Jacobs et al. Journal Club. Studenten leren evidence based werken. Nederlands Tijdschrift voor Ergotherapie Mei 2008; 22-23 Beurskens S, Baarends E, Driessen I, Schoot T, Geerbex A, Geraets J, Gielen X, Lacroix M, Lemmens J. Evidence based practice in het buitenschools leren: enkele uitgangspunten. Onderwijs en Gezondheidszorg 2008;3:23-6. Baarends et al. Evidence Based Practice in de praktijk. Belemmerende en bevorderende factoren op weg naar verdere implementatie. Ergotherapie, november 2009, 18-24 Baarends E, Beurskens S. Evidence versus de cliënt: een dilemma of uitdaging? Wetenschappelijk Tijdschrift voor Ergotherapie, Januari 2010, 27-28. Baarends E, van den Putten K. Reacties op 'Evidence based practice: hoe de kwaliteit van ergotherapie in Nederland vergroot kan worden'. Wetenschappelijk Tijdschrift voor Ergotherapie, 2010, 2; 20-21.
Jolles, J., Neurocognitieve ontwikkeling en adolescentie: enkele implicaties voor het onderwijs. In: Onderwijsinnovatie, maart 2007, pag. 30-32
Kinebanian, A. and M. Le Granse (2006). Grondslagen van de ergotherapie. Maarssen, Elsevier/ De tijdstroom.
Korte notitie voor aandachtsgebied Diversiteit, M. Stomph, 2007
Medewerkertevredenheidsonderzoek Faculteit Gezondheid en Zorg, Ergotherapie 2010
Minimum Standards for the Education of Occupational Therapists, (2002), WFOT
Module Evidence Based Practice in de Ergotherapie. Post HBO cursus Atrium(2006) en Zwolle (2007) Evidence Based Practice in niveau's. Presentatie en workshop. Docentendag Ergotherapie, mei 2006 Evidence Based Practice en buitenschools leren, de uitdagingen van implementatie. HGZO congres, maart 2007 Evidence Based Practice, hoe implementeer je het in het onderwijs. HGZO congres maart 2010 Evidence based practice: hoe implementeer je het in het onderwijs en de praktijk? KIB november 2009 Evidence Based werken binnen de beroepen en het onderwijs, Get Together, januari 2010 Kritische professional, intervisiebijeenkomst stagebegeleiders, januari 2010 Evidence Based Practice in het onderwijs; samenwerken maakt het bijzonder, KIB november 2010 Kritische professional in de ergotherapie, Presentatie en workshop. Jubileumdag opleiding Ergotherapie, maart 2011

Evidence Based Practice; het nemen van beslissingen. Infoshop HGZO, maart 2011
Kritische professional in de ergotherapeutische advisering. Workshop klanbordgroep advisering. April 2011
Evidence based practice in OT, an introduction, college aan 2e jaarsstudenten ergotherapie, en EBP in OT, a discussionmeeting voor Masterstudenten ergotherapie FH Campus Wien, januari 2011
Module-evaluaties en jaarevaluaties 2009/2010 en 2010/2011
Nationale Studentenenquête 2010
Nieuwsbrief van de faculteit Gezondheid en Zorg
nieuwsbrief van de opleiding ergotherapie
Nota Politiek Redeneren in een competentiegericht curriculum, F. Kronenberg, 2010
Nota Toetsbeleid Opleiding Ergotherapie (2010)
Nota Visie op het beroep, opleiding ergotherapie Hogeschool Zuyd, 2004/2010
Notitie aanwezigheid, gedragsregels en feedback op professioneel gedrag en beoordelingslijst professioneelgedrag opleiding ergotherapie, Hogeschool Zuyd, 2010
Notitie Toetsing Informatiedossier Plus jan. 2010; Kalender Toetsing IDPlus vanaf 2010-2011, juli 2010.
Notitie werkveldcommissie opleiding ergotherapie Hogeschool Zuyd, vastgesteld 09.03.09
Notulen overleg taken studentassistenten en studentcoaches
Notulen vergaderingen werkveldcommissie
NSE-enquête 2010
Ondersteuning Competentie Ontwikkeling (in stagegids en op Blackboard, Stage)
Onderzoeksbeleid Ergotherapie; mei 2010;
Organisatieontwerp Ergotherapie; januari 2008
Overzicht Deskundigheidsbevordering Ergotherapie 2010
Overzicht gastdocenten en simulatiepatiënten
Overzicht gastdocenten opleiding Ergotherapie Hs Zuyd ; maart 2011
Overzicht publicaties en presentaties docenten opleiding ergotherapie Hogeschool Zuyd 2006-2011
Overzicht Toetsuitslagen op infonet 2009-2010
Plan van aanpak RIE Faculteit Gezondheid en Zorg 2009.
Portfoliogesprekken externe evaluatie, 2010
Position Paper Instroom en duur Bachelor Studien Gang
Powerpointpresentaties workshops. lezingen
Programma, presentaties, evaluatie docentendag Health Promotion februari 2011
Programmaboekje introductiedag
Rapport curriculumevaluatie 2008/2009
Rapportage gecommiteerde van het examen Bachelorstudiengang Ergotherapie, 2010
Resultaten exit-enquête 2009-2010 - opleiding voor ergotherapie
Servicepakket 'Startklaar voor je baan' Blackboard
Speth-Lemmens I, Stomph M, Vries de K (2009). Ergovaardig. Den Haag LEMMA.
Starterspakket (Blackboard)
Strategisch Beleidsplan Faculteit Gezondheid en Zorg ; december 2009;
Strategisch beleidsplan Hogeschool Zuyd 2010-2013
Strategisch Huisvestingsbeleid Hogeschool Zuyd, 2008
Studentenevaluaties gebundeld

Studienführer BSG 2010-2011
taakbeschrijving toetscommissie 2010
Takenpakketten Ergotherapie 2010/2011
Toetsing jaarplan september 2010 t/m augustus 2011 alsmede meerjarenbeleid september 2010 – augustus 2014 van faculteit Gezondheid en Zorg
TUNING Educational Structures in Europe; Reference Points for the Design and Delivery of Degree Programmes in Occupational Therapy, Tuning Project, Universidad de Deusto, Spain
Uitkomsten enquête verbouwing opleiding ergotherapie, 2009
Verhoef, J., Zalmstra, A., (2007) Beroepscompetenties Ergotherapie, Den Haag, Lemma
verslag Alumni-eng juni 2010 , Reflectie op de hbo monitor 2009 , Reflectie Landelijke studentenenquête 2010
Verslag studievoortgangbesprekingen
Verslagen Functioneringsgesprekken Ergotherapie 2011
Vertrouwenspersoon, klachtenregeling: infonet Studentzaken: http://inonet.hszyud.nl/view_navigation.jsp?content=163577
Voorbeelden studiecontracten en besluiten examencommissie vrijstellingen
Voorlichtingsmateriaal: brochure, website, presentaties open dag, presentatie voorlichting VO Bachelorstudiengang
Website Studeren met een functiebeperking, infonet Hogeschool Zuyd, studentzaken; http://functiebeperking.hszyud.nl/
Wegwijzer opleiding ergotherapie Hogeschool Zuyd 2010-2011
Zelfhandhavingscursus en een assertiviteitscursus: infonet http://inonet.hszyud.nl/view_html.jsp?content=270285
Zie ook de diverse Blackboardcourses

Bijlage 6 Overzicht van geselecteerde afstudeerwerkstukken

LIJST AFSTUDEEROPDRACHTEN 2008-2009 EN 2009-2010

Geslecteerde eindwerkstukken zijn gearceerd.

Naam Studenten	Titel Afstudeeropdracht	Uitslag
Liesbeth van de Meent en Sharon Schmetz	Implementatie van het Dutch MPT binnen de post-HBO cursus "Zuydtools"	8,1
Suzanne Beckers en Adina Schrupf	Vrijheid in Mobiliteit!	7,9
Hendrik Grote, Steffy Stans en Yvonne Wirth	DCD - Families in Occupational Balance	9,3
José Beurskens, André Drenth en Pauline van Gorp	„Het „Dutch MPT“, Geen Idee...?"	7,8
Bjorn Frissen, Wilma Viljoen en Monique Harren	<i>‘Sterker in je schoenen staan’??</i>	8,1
Lena Baron, Simone van Durme, Catarina Dickmann, Teresa Rasch	Technologie in de Therapie - De Haptic Master als trainingsinstrument	8,0
Mara Leszczynski, Christiane Montag, Tamara Nordin, Tina Philippen	Een kwalitatief onderzoek naar de ervaringen van bewoners en personeel met betrekking tot de fysieke en fysische omgeving in Antonius Abt in Terheijden	7,9
Marluuke Jakobs, Geert Tobben, Patricia van der Wal & Annelieke Zwolsman	Translation and cross cultural adaptation process of the „Assessment of Work Performance“ for use in the Netherlands.	9,0
Jaimy de Kok en Anke Smeets	Trainingstuin PLUS "Veilig en verantwoord op weg met een vervoersvoorziening"	4,4
Annika Palm, Verena Scheeren, Catharina Coenen	Building a day – a meaningful afternoon program for children with disabilities, living in Providence Home, Uganda	8,0
Ineke Brils, Irene Frencken & Manon Pijls	Tweehandig werken, wat een gemak!	7,0
Anja Baumann, Tabea Ebner, Nadine Pelzer	The Key to Health is Balance- Gezond studeren en werken	8,0
Marjolein ten Brink, Rianne Gulikers & Gaby Meij	Consultatie bij cliënten met diverse achtergronden.	6,3
Imke Verdellen, Jackie Bos en Roy Schoorl	Hoezo handpop?!?; een kwalitatief onderzoek naar de ervaringen van ergotherapeuten met de CO-OP methode.	7,2
Jasmin Dahlmanns, Christina Braun, Eugenia Mayer	Ouderenzorg in de eerste lijn	7,0
Maria Mangartz, Melina Friedrich, Silke Schmitz	Kennismaking met het PRPP System of Task Analysis	9,3
Edith Alten, Johanna Grondal	Help me to help myself	8,0
Sarah Steingießler, Heike Siemianowski, Joëlle Goebel, Sandra Schöner	Ergotherapie op afstand: telezorg	8,1

Isa Berger, Iris Bregulla, Cordula Müller, Kimberly Robbertz	Jong en dement – wat moet ik met deze cliënt?	8,9
Laura Johnen, Jessica Kriff & Stephanie Lenzen	CO-OP: Documentatie, verslaglegging en informatieverstrekking	8,1
Laura Dente, Lydia Scharf, Anika Tanz, Stephanie Platzbecker	Project diagnostiek kinderen in de EEE in Zuid-Limburg	8,0

Naam Studenten	Titel Afstudeeropdracht	Uitslag
Laura Franz, Anna Heller, Pia Kremer, Simone Randerath	Project Dyslexie, een literatuurstudie	6,7
Suzanne Goossens, Mieke Kersten, Malou Lammers & Michelle van Mook	Meest voorkomende probleemactiviteiten van COPD cliënten	8,1
Famke Vliegen en Nienke Nakken	Afstudeerproject Bosnië en Herzegovina: "Make a Difference"	7,1
Corinna Becke, Anne Bedaf, Anne Bego, Kim Smith	Kwantitatief onderzoek naar de praktische bruikbaarheid van de Nederlandstalige CAPE & PAC	8,9
Monika Keller, Caroline Meinert, Stefanie Ruland	Cliëntgericht werken en familieparticipatie uit het zicht van ouders	9,0
Clarissa Crützen, Claudine Dhôme, Yvette Smits, Nadine Spierts	De meest voorkomende problemen bij zelfstandig wonende ouderen en aanbevelingen voor hulpmiddelen en oplossingen	7,1
Anouk Smolders, Angelique Thoonen	De ontwikkeling en implementatie van een diagnostisch instrument voor de psychologen van CERCI.	6,6
Christina Frings; Christina Tissen, Miriam Tives	Social participation of children with a physical disability: – Parent's role	9,8
Jennifer Mendra & Joyce Lechanteur	Hulpvraag van kinderen „meten"	7,0
Katharina Hoven, Vanessa Königs, Doris Vetten, Jarka Wild	Projekt „Starke Eltern-Starke Kinder!"	8,5
Lize Lotte Spiering & Anneloes Timmermans	INDIA-ADL. When helping the Spastic Society in ADL, we help the Children's future	8,4
Louwke Dierx & Lieke Sprokel	Home sweet home, a research to discover problems disabled children are experiencing in their home situation (Uganda)	7,8
Franziska Uelner & Anna Karina Spanjaard	A qualitative research about the factors influencing the development of HIV infected children, living in low-socio economic areas.	6,5
Moniek Berben, Patricia Doensen, Suzanne van Kempen, Suzanne Wijnands	Cognitieve revalidatie vanuit S.V.V.E de Archipel	8,4
Birgit Hermanns, Anna Kopp, Mira Miodek, Stéphanie Schröder	‘Gezond Actief Ouder Worden’ in de eerstelijns zorg	8,0
Stephi Frey, Laura 8,9	Employability and best practices in Europe	8,9

Stefanie Minnaert, Jenny Quadflieg en, Rebekka Wyen	Kies Wijzer- Adviseren- Zuyd	8,3
Elena Mertens and Hannah Wessels	Learning by doing - A manual on assessing and treating children with intellectual disabilities at Hadipur day-care centre, Bangladesh	8,5
Mandy Coolen, Sabine Förster, Jana Gagelmann, Julia Gagelmann	Cognitive Orientation to daily Occupational Performance Goal Plan Do Check? Hoe je een uitstekende probleemoplosser kunt worden.	8,9
Janina Wolters, Christine Mai, Christine Rötgers	Culture and cultural diversity within an occupational therapy department in Eldoret, Kenya	6,8
Linda Breuer, Nienke Hoekstra, Dana van de Kamp, Jenni Lenzen	Ergotherapie en EML - Beter op de kaart in Midden Limburg	7,8

Naam Studenten	Titel Afstudeeropdracht	Uitslag
Christina Krämer, Steffi Polmans, Antonia Schleicher, Viola Völler	„Job Coaching – Erfolgreich berufliche Teilhabe ermöglichen“	8,2
Lidy Dummer, Sanne Rinkens en Yvonne Urlings	Met de toolkit op weg naar thuis zelfstandig ouder worden.	8,4
Merel van Son, Kelly Dreesen, Rachelle van Gennip	Moe, maar niet moegestreden.	7,2
Hanneke van den Acker, Eveliene van Biemen, Ellen Claassen en Angelique Maas	Bring Qumi Homes to prosperity	7,6
Sander Kerens, Tom Kerkhoffs, Luca Hornmann, Sabine Lonis (maart 2011)	Het meten van kwaliteit in de advisering en levering van hulpmiddelen	7,3
Stefanie Nokiel, Jens Schneider	Das HoDT Konzept	87,5